

MUSEOVIRASTO/ RAKENNUSHISTORIAN OSASTO
Työselostus

Tutkija Helinä Koskinen			Aika 1975-80
Paikkakunta Helsinki	Kaup.osa/ Kylä Punavuori	Kortteli/ Tila Sinebrychoffin talo (Kortteli 117)	Tontti 5
Osoite Bulevardi 40, Helsinki 12			

Tutkimuksen laatu

Työselostus

Eeva Maija Viljo: Sinebrychoffin talo tehtaan päärakennuksena ja asuntona. Palovakuutusasiakirjoja v:lta 1835, 1871 ja 1884. *Sirretty palovaluutukseen (AK)*
 Hannu Puurunen: Muistio Sinebrychoffin alueen suunnittelukilpailusta 1959-60. Sinebrychoffin päärakennuksen ja siihen liittyvän puutarhan vaiheita.
 Sinebrychoffin puisto: Alueen historiaa (liite V. Helanderin dipl. työstä).
 Berndt Aminoff: Bränneriet och bryggeriet i Sandviken under Nikolai Sinebrychoff's tid (1817-48).
 Luettelo säilytettävistä, uusittavista ja ennallistettavista rakennusosista. ?
 Lista päärakennuksen huoneiden katto- ja lattiamateriaaleista.

Piirroksat

ja ullakon,
 Päärakennuksen 1. ja 2. kerroksen pohjapiirroksat.
 Sivurakennuksen (Suomenlinnan vanhan kirkon) 1. ja 2. kerroksen pohjapiirroksat.
 Fasadi Bulevardille v:lta 1875 ja 1891.
 Ajoportin ja aidan piirustus Bulevardille v:lta 1899.
 Rakennuspiirrustuksia päärakennuksen yksityiskohdista.
 Arkkitehtuuripiirrustuksia: 1. ja 2. kerroksen pohjapiirroksat, fasadit Bulevardille

Valokuvat

ja puistoon.
 Interiöörikuva päärakennuksesta ennen taidemuseoksi muuttamista. ?
 Valokuvia sivurakennuksen rakenteellisista yksityiskohdista sisältä ja ulkoa sekä sivurakennuksen eksteriööristä. ?

Muuta

Asemakaavan muutoskartta alueelta (1973).
 Koppioita vanhoista asemakaavakartoista ja uudemmissa myös.
 Koppioita alkuperäisasiakirjoista.
 Puhtaaksikirjoittamatonta käsikirjoitusaineistoa. ?
 Sinebrychoffin suvun sukutaulu. ?
 Lehtikartikkeleita koskien taloa (Helsingin Sanomat 31.8.1980 ja Nya Pressen n:o 178 v. 1945).

Eeva Maija Viljo

SINEBRYCHOFFIN TALO TEHTAAN PÄÄRAKENNUKSENA
JA ASUNTONA

Kuva 1

"Kauimpana, Hietalahdentorin varrella, vastapäätä kaartin sairaalaa, olivat kuitenkin jo varhain Sinebrychoffin polttimo- ja p_uanimolaitokset alkuasteellaan. Niiden silloiset rakennukset eivät olleet monilukuisia eivätkä kauniita; ne ovatkin jo kaikki saaneet väistyä uusien kivimuurien ja palatsien tieltä lukuun ottamatta alkuperäistä tunnusomaista taloa, pientä hyvin vaatimatonta kaksikerroksi^{sta}~~sta~~ puurakennusta, joka yhä on jäljellä valtavien rakennuskompleksien keskellä ja näyttää säilyvän jälkimaailmalle samalla lailla kuin Rothschildien sukutalo Judengassen varrella Frankfurtissa."¹ Näin kuvaa August Schauman, viime vuosisadalla toiminut helsinkiläinen lehtimies ja muistelmakirjoittaja, Sinebrychoffiⁿ~~n~~ alueen rakennuskannassa 1830-luvulta vuosisadan loppupuolelle mennessä tapahtunutta muutosta. Palatsiksi voitiin hyvällä syyllä ~~nimittää~~ helsinkiläisten mittapuiden mukaan nimittää Sinebrychoffin kauppa- ja teollisuusyrityksen päärakennusta^x, joka valmistui 1840-luvun alussa. Kokonsa, edustavuutensa ja asumismukavuutensa puolesta se voitiin laskea kaupungin arvokkaimpien yksityistalojen joukkoon.

Talon rakennuttaja, Nikolai Sinebrychoff, kuului niihin venäläisiin elintarvikekauppiaisiin, jotka Suomen sodan aikana¹⁸⁰⁸⁻⁰⁹ ja välittömästi sen jälkeen siirtyivät Suomeen aluksi venäläisten joukkojen muonittajina mutta vähitellen laajentaen toimialuettaan erilaisiin taloudellisiin yrityksiin.² Kuten monet ammattitoverinsa, myös Sinebrychoff, jonka liiketoimiin osallistuivat ilmeisesti myös veljet Ivan ja Paul, kävi kauppaa aluksi Viaporista käsin. Hänellä oli siellä talo Isolla Itä-Mustasaarella³, joka käsitti asuinrakennuksen ja yhden muun rakennuksen (åbyggnad).³ Sinebrychoffien liiketoiminta laajeni kaupungin puolelle 1810-luvun loppupuolella,³ kun Nikolai hankki Helsingin viinanpolttimon vuokraoikeudet ja pian tämän jälkeen oluen valmistuk-

sen yksinoikeuden.^{4x}

Helsingin porvarit yrittivät yleensä kaikin voimin estää venäläisiä elinkeinonharjoittajia ~~xxxxxxx~~^{sa} amasta jalansijaa kaupungin liike-elämässä.⁸⁵ Kun muuttuneen valtiollisen tilanteen takia Suomen kauppa alkoi suuntautua Venäjälle, venäläisten kauppiaiden yhteydet keisarikuntaan muodostuivat ratkaiseviksi heidän kilpailukyvyllään,^{6x} jota suomalaiset syystä pelkäsivät. Muutamat venäläiset kauppiat, heidän joukossaan Nikolai ja Paul Sinebrychoff, ~~xxxxxx~~ jotka tosin vasta 1834 saivat Helsingissä porvarinoikeudet,^{7x} onnistuivat saavuttamaan aseman kaupungin varakkaimpien ja vaikutusvaltaisimpien porvareiden joukossa. Epäilemättä heidän pyrkimyksilleen oli eduksi, paitsi yhteydet Venäjälle ja niiden soaimimisessa tarvittava kielitaito sekä keisarikunnan olojen tuntemus, myös kyky tarttua niihin tilaisuuksiin, joita Helsingin muuttunut asema suuriruhtimaskunnan pääkaupunkina tarjosi. Useat ~~xxxxxxx~~ venäläiset ^{elintarvike} (kauppiat toimivat mm. urakoitsijoina, niin myös Nikolai Sinebrychoff.^{8x} Helsingin silloiset suuret rakennushankkeet tarjosivat talonrakennusalalla mahdollisuuksia ^{uras} varakoitumiseen, varsinkin niille, jotka kykenivät tuottamaan keisarikunnasta ammattitaitoista halpaa työvoimaa.

Vuonna 1819 Helsingin uudisrakennuskomitea oli Hietalahdesta V:stä kaupunginosasta luovuttanut tonttimaata Sinebrychoffille myytäväksi.^{9x} Polttimo- ja panimolaitokset sijoitettiin vähitellen kaikki tälle alueelle, joka sijaitsi Ehrenströmin vuoden 1812 asemakaavan reunalla Hietalahden pohjukkaan kaavoitetun torin, rantaviivan ja asemakaavoitetun alueen ulkopuolelle jääneen kalliomaaston välissä.^{10x} Tonttien sijaintia on tuolloin varmaankin pidetty etäisenä. Nikolai Sinebrychoff oli kuitenkin saanut tehdaslaitoksensa juuri ja juuri asemakaavan alueelle. Ympäristön suhteellinen rakentamattomuus loi edellytyksiä laajennuksille, ja rannan läheisyys teki yhteydenpidon

Viaporiin, jonne osa myyntiä jatkuvasti oli keskittynyt, helpoksi.

Kuva 2

Sinebrychoffin onnistui vuosien varrella jatkuvasti laajentaa alku-
peräistä aluettaan Hietal^andessa anomalla kaupungilta lisää tontteja.
Muun muassa vuosina 1838 ja 1839 Nikolai osti Bulevardin varrelta
kaksi tonttia, toisen Hanhen korttelista (silloinen no. 25), jossa
hän jo ennestään omisti maata. Toinen sijaitsi Strutsin korttelissa
(silloinen no. 23, kortteli myöhemmin yhdistetty Hanheen).¹² Gyl-
dénin kartasta vuodelta 1838 nähdään, että Sinebrychoffin puisto-
aluekin oli kaavoitettu. Tämä oli tapahtunut jo kolme vuotta aikai-
semmin Sinebrychoffin anottua lisää tonttimaata makasiinien rakenta-
mista ja puutarhansa laajennusta varten. ~~Kauppa tettiin 1839.~~^{11 at tettiin 1839-40}
Nikolai Sinebrychoff, jolle 1835 oli myönnetty kauppaneuvoksen arvo,
saattoi nyt ryhtyä suunnittelemaan kauppahuoneelleen uutta pääraken-
nusta ja luomaan sille asiaankuuluvaa ympäristöä.¹³

Kuva 1

Alueella sijaitsi ennestään, paitsi tehdasrakennukset lähellä rantaa,
Schaumanin mainitsema vaatimaton kaksikerroksinen puurakennus, jota
myöhemmin ilmeisesti säilytettiin muistona panimoyrityksen alkuajois-
ta. Taloa käytettiin ilmeisesti ~~präänleisena~~ päärakennuksena ja kont-
torina. ~~Sen~~ ^{Se} ~~hirret~~ oli muualta siirretty ja pystytetty ~~tulevan pää-~~
~~rakennuksen viereiselle tontille~~ 1823, jolloin se myös oli vuorattu
ja maalattu öljymaalilla. Strutsin kortteli ja puistoalue olivat
rakentamattomia, kun uuden kivisen päärakennuksen perusta keväällä
1840 laskettiin.¹⁸¹³

(Tähän pitäisi näki)

(22.6.1840,

Päärakennus valmistui 1842.¹⁴ Kaksi vuotta aikaisemmin¹⁷ oli intendentinkonttorissa ~~ja kuvernöörinvirastossa~~ hyväksytyt taloa varten tehdyt¹⁵ signeeraamattomat suunnittelupiirustukset. Niiden tekijäksi on arveltu Jean Wikia.¹⁸ Tyyllillisesti nämä julkisivua ja pohjakerroksen pohjakaavaa esittävät piirustukset sijoittuvat Engelin koulukunnan piiriin, johon myös Wik Engelin läheisenä avustajana kuului. Wickberg mainitsee, että 1830-luvun lopulla eli niihin aikoihin, kun Sinebryhoffin talon piirustukset tehtiin, Jean Wikin käsialassa alkoi näkyä merkkejä myöhemmin pahentuneesta vapinasta.¹⁸ Jotain tämän tapaista on nähtävissä ~~erityisesti~~ piirustusten alaotsikoissa. Pääotsikot ovatkin toista käsialaa.

Julkisivupiirustus esittää kaksikerroksisista¹⁴ aumakattoista kivirakennusta. Keskirisaliittia on korostettu pohjakerroksen pyörökaarisilla ikkunoilla ja erilaisilla koristeaiheilla. Yläkerran parvekkeen kaide on ehkä ajateltu toteutettavaksi raudasta. Empire-julkisivuille tyypilliseen tapaan laittomaisia ikkuna-akseleita on korostettu kehystyksellä ja ornamenttiikalla. Rakennuksen paraatiovi on sijoitettu niistä toiseen, ^{vaikka} ~~Oli poikkeuksellista, että ovat tuon ajan helsinkiläistaloissa avautuivat kadulle~~ sisäänkäynnit sijaitsivat yleensä ~~pihalla~~ pihan puolella.¹⁷

Pohjakaava esittää talon pohjakerrosta mutta on samalla tarkoitettu ohjeeksi myös ylemmän kerroksen huonejakoa varten. ~~Oli tavallista että~~ ^{tavallisesti} ~~Molempien kerrosten jäsentely oli sama.~~¹⁸ Rakenteellisista syistä ei pohjakerroksen huonejaosta voinut ylemmissä kerroksissa paljokaan poiketa.

Empire-taloissa oli tavallista, että rakennuksen jakoi keskeltä pitkittäinen sydänseinä, jonka erätyisen leveissä taloissa korvasi keskellä rakennusta kulkevan pitkittäisen käytävän seinät.¹⁹ Sine-

Kuvat
3,4

brychoffin talo edustaa lähinnä jälkimmäistä tyyppiä, vaikka käytävä on yritetty saada mahdollisimman lyhyeksi rajoittamalla se talon sisäosaan. Talon länsipäässä on ilmeisesti ajateltu, että väliseinäjärjestelyjen ansiosta välipohjat voitaisiin rakentaa pelkän sydänseinän varaan.

Toteutus on melko pitkälti tapahtunut piirustusten mukaan, vaikka yksityiskohdissa on rakennusvaiheessa tehty paljonkin muutoksia. Valmiin talon mitoiksi on mainittu 64 x 32 kyynärää, korkeus harjaan oli keskimäärin 24 1/2 kyynärää. Tämä vastaa suunnilleen piirustuksissa esitettyjä mittoja.²⁰ Arvioitaessa, missä määrin suunnittelupiirustusten julkisivu ja pohjakaava ovat toteutuneet, on käytettävissä vain niukasti kuva-aineistoa. Ensimmäinen Sinebrychoffin päärakennusta esittävä valokuva on E. Hoffersin ottama 1870. Se esittää rakennusta pihan puolelta. Lisäksi on olemassa päiväämätön, mutta ilmeisesti ennen vuotta 1891 tehty piirustus rakennuksen kaikkien kerrosten pohjakaavoista. Siinä esitetty tilanne ei välttämättä ole alkuperäinen. Se sopii kuitenkin hyvin yhteen 1844 tehdyn^{dyn} palovakuutusarvion kanssa, joten sitä voidaan pitää ohjeellisena sille, ~~mitä~~^{mikä} taloⁿ ~~xxxxxxxxxxxx~~ huonejako valmistumisaikana on ollut. ~~21~~

Kuva 5

Kuvat
6, 7, 8

Palovakuutuskirjan mukaan rakennus oli kolmikerroksinen. Tällöin kolmanneksi kerrokseksi oli laskettu kolme ullakkohuonetta, jotka oli saatu mahtumaan rakennuksen itäpäähän siten, että toisen kerroksen huoneet niiden alapuolella rakennettiin muita kerroksen huoneita matalammiksi. Suunnittelupiirustuksissa ei ole mitään tällaiseen järjestelyyn viittaavaa. Rakennuksen katto oli öljymaalilla siveltyä rautapeltiä.

Kuva 9

Katufasadin muutoksia ovat piirustuksen avoparvekkeen paikalle rakennettu, ainakin osaksi puurakenteinen ~~erkkeri~~ toisen kerroksen ~~uloke~~^{erkkeri},

Kuva 5

jota palovakuutuskirjassa nimitetään parvekkeeksi. Kuvaus osoittaa, että rakennelma nykyisessä muodossaan on alkuperäinen. Tyyllillisesti uloke merkitsee romanttissävyyistä poikkeamaa fasadin empire-jäsentelystä. Rakennuksen ulkoseinässä, vaikka se oli jätetty rappaamattomaksi ~~xxxxxxx~~ maksi kuten Hoffersin valokuvakin osoittaa, mainitaan olleen kipsiornamenteja. Kuvasta näkyy, että pihafasadin ^{torni} ~~tirellimainen~~ ulkonema, joka yleismuodoltaan on katu-
fasadin ^{erkkerin} ~~ulokkeen~~ tapainen ja sekin lisäys alkuperäiseen suunnitelmaan, on rapattu ja väriltään tiiliseinäa vaaleampi. Ilmeisesti sekä se että kadun puoleinen ^{erkkeri} ~~uloke~~ on rakennettu ~~xxxxxxx~~ pystypuiden vaaraan mahdollisesti jonkinlaisella ristikkotekniikalla, jolloin ~~xxxxxxx~~ pauksella on saatu yhtenäinen seinäpinta. . Katu-
uloke on oletettavasti samalla tavalla poikennut tiiliseinästä kuin ^{pihan puoleinen ulkonema.} ~~tirelli.~~ ~~xxxxxxx~~ Hyvin ^{Todennäköisesti} tämä kirjavuusta on erityisesti tavoiteltu, tuskin on kysymys kesken-
eräiseksi jätetystä rappauksesta. Romanttista vaikutelmaa ^{ovat} ~~xx~~ lisänneet katu-ulokkeen värilliset ikkunalasit, jotka mainitaan palovakuutuskirjassa.

Suunnittelupiirustuksissa rakennuksen kokonaisuus on hahmotettu yksinkertaista suhdejärjestelmää käyttäen. Pohjakaava muodostuu kahdesta neliöstä. Rakennuksen korkeus kivijalan yläreunasta räystäään on puolet tämän neliön sivun pituudesta. Pitkät sivut ovat siten neljä kertaa tämän korkeusmitan pituisia, päätysivut kaksi. Nämä perussuhteet ja esiintyöntyvien osien, risaliitin ja kehyslistojen matala reliefi luovat empirelle ominaisen levollisen ja ~~xxxx~~ sulkeutuneen vaikutelman. Sitä rikkovat paitsi ^{ulkonemat,} ~~katu-uloke ja pihaturelli,~~ myös itäpäädyn eteiskylkiäinen, joka sekin kuuluu alkuperäiseen toteutukseen. Viimeksi mainittu lienee syntynyt lähinnä käytännön vaatimusten pohjalta. Ulokkeet, jotka viittaavat uudenlai-

siin tyyliihanteisiin, ovat rakennustaiteelliselta kannalta kiinnostava muutos. Luutnantti Evert Rotkirchille Etelärannan ja Eteläisen makasiinikadun kulmaan Lahnan kortteliin rakennetussa talossa ^(nyk. purettu) oli toisessa kerroksessa erkkeri, joka suuresti muistuttaa Sinebrychoffin talon katu-uloketta. Rotkirchin talon erkkeri esiintyy jo piirustuksissa, jotka hyväksyttiin intendentin ^{tin} ~~tt~~konttorissa 15.4.1841. Myös Rotkirchin taloa on ajateltu Jean Wikin suunnittelemaksi. Erkkeriä korotettiin myöhemmin vastaamaan talon kolmatta kerrosta. Sen ~~ikkun~~ alkuperäinen alemmissa ikkunoissa oli/vinoneliösommitelma ja mahdollisesti värillisiä lasiruutuja. ^{eteistorni} Sinebrychoffin talon erkkeri ja ~~turelli~~ ^(mahdollisesti) neen siis muotoutuneet rakennustyön yhteydessä sitä ~~valvovan~~ Jean Wikin tai jonkun muun ~~toiminnan~~ aloitteesta. ~~Mahdollisesti~~ Idea on ehkä) (saatu Rotkirchin talon suunnitelmasta, tai sitten tapahtumain kulku on ollut päinvastainen, ja Sinebrychoffin talon erkkeri on vaikuttanut Rotkirchin talon suunnitelmaan. Sinebrychoffin talon ^{eteistorni} ~~turelli~~ on ^{muistuttaa} ~~enemmän~~ ^a ~~sukua~~ erkkerille ^a kuin Rotkirchin talon pihan sisäkulman ulkonemalle, jollainen esiintyi ^{myös} jo Engelin piirustuksissa sotaväen tarkastajan taloa varten (sittenkin kenraalikuvernöörin residenssi) ^(nyk. valtioneuvoston juhlahuoneisto "Smolna") ^{2:}. Sen sijaan ^{tornia varten} ~~turellin~~ on voitu saada idea Rotkirchin talon katu-fasadin ~~ku~~ ~~pyöristetty~~ pyöristetyn kulman ulkoportaista, jotka sijaitsivat suoraan erkkerin alapuolella.

(Talon jätelämpöväli)

~~piittaamatta lähinnä rakennuttajan ensisijaisesti käytännöllisten vaatimusten, mutta ilmeisesti myös uusien tyyli ihanteiden vaikutuksesta~~

Sinebrychoffin talo ei ole palvellut yksinomaan asukkaiden edustustarpeita. Se noudattaa vanhaa kauppias- ja käsityöläistalon perinnettä yhdistää asumisen ja tuotannon funktioita saman katon alle. Se sijaitsi, varsinkin sen jälkeen kun Albertinkadun varrelle 1870-luvun lopulla rakennettiin yhdistetty tislamo ja asuinrakennus, ²⁸²⁴ keskellä tuotantolaitoksia ja työläisten asuntoja. Mutta myös itse päärakennusta käytettiin osittain tarkoituksiin, jotka kuuluivat elinkeinon harjoittamisen piiriin. Holvattua tiilikellaria esimerkiksi on tuskin rakennettu pelkästään asukkaiden yksityistalouden tarpeita varten. Vuonna 1872 onkin palovakuutettu mm. kaksi viinavarastoa, toinen "suuren kivitalon", toinen "pienemmän kivitalon" kellarissa. ²⁵²⁴ "Suuri kivitalo" ~~talo~~ tarkoittanee juuri päärakennusta. "Pienempi kivitalo" on todennäköisesti Bulevardin varrelle päärakennuksesta itään 1860-luvun alussa rakennettu, tonttijaon takia kahtena samanlaisena osana suunniteltu yksikerroksinen asuinrakennus. ²⁸²⁶ Kellarista on päärakennuksen saneeraustöiden yhteydessä paljastunut viemärikanavia, ²⁷²⁸ joiden avulla suhteellisen lähellä merenpintaa sijaitsevan rakennuksen perustuksiata on voitu johtaa pois sinne mahdollisesti kerääntyvää vettä. Palovakuutuskirjan 1844 mukaan talon molemmissa päädyissä sijaitsevat kellarinportaat ovat alkuperäisiä. Sen sijaan talonsisäisiä portaita kellariin ei ^{näky olleen} ~~ole ollut~~.

Talon pohjakerrokseen on päästy, paitsi länsipään paraatiportaiden kautta, myös puutarhasta ^{eteistornin} ~~turvellin alakerran~~ sisäänkäynnin ja itäpäädyn eteiskerroksen kautta. Eteinen, ^{skylkiäinen} jota laajennettiin 1890-luvulla, on alunperin sisältänyt kaksi eteistä, toisen keittiön ja toisen konttorin puolella, sekä niiden väliset kaksi huonetilaa, joista toisessa on ollut uuni. ²⁸ Konttorin eteiseen on tultu suoraan

kadulta, mutta myös pihalle on ollut ovi. Järjestely on ollut tarpeen siksi, että kadunvieri on ollut ^{rakennusjärjestyksen mukaisesti} suljettuna lankkuaidalla, jossa tosin oli portti. Vuodelta 1842 on olemassa piirustus tätä aitaa, porttia ja siihen liittyvää kivistä portinvartijan asuntoa varten. Ajoportin molemmin puolin piti tulla kaksi pienempää jalankulkijoita varten. Toinen niistä oli suunniteltu avautumaan suoraan kadulta päärakennuksen eteiseen. Eteisen julkisivua naamioivasta porttisuunnitelmasta ^{on} ~~oli~~ kuitenkin luovuttu, kuten myös portinvartijan asunnosta, päiväämättömästä pohjakaavapiirustuksesta ja Hoffersin valokuvasta päätellen. Konttorin merkitystä korostivat vielä katuovea suojaava rautakatos, jollainen oli myös paraatioven yläpuolella, ~~että~~ ^{sekä} kaksiosaiset täysranskalaiset, lasiruuduilla varustetut peili-
~~ovet,~~ ²⁹ ~~30~~ kuten palovakuutus kirjassa luetellaan.

Kuva 9

Pohjakerroksen koilliskulmassa sijaitseva huone on varmaankin ollut konttorina päätellen hyvästä yhteydestä eteisen kautta kadulle. ~~Vie-~~
~~reisen, suunnilleen samankokoisen huoneen käyttötarkoitusta ei tie-~~
~~detä. Se on myös voinut kuulua konttoriin.~~ Rakennuksen kaakkoiskulmaan oli sijoitettu keittiö ja siitä ohuella ~~lankku~~seinällä erotettu huone. Palovakuutus kirjassa on kuvattu keittiön ^{tärkeimmät} ~~xxxxxxx~~ kalusteet. Niihin kuului mm. valkoisista kaakeleista muurattu hella, kaksi paistinuunia, leivinuuni, rautakaappi, todennäköisesti ruokien lämpiminä pitämistä varten, ja 20:n kannun (52.3 l) vetoinen kuparinen muuripata.

Eteisrakennuksen lämmitettävässä huoneessa sekä keittiön takaisessa huoneessa on varmasti asunut palveluskuntaa. Paul Sinebryhoffin perunkirjassa 25.5.1883 ³⁰ luetellaan palvelusväen ja konttoristien huoneita. Edellisiä oli viisi, jälkimmäisiä kolme. Lisäksi oli puutarhurin huone, kontrollöörin huone ja "Rouva Andraen" huone. Näistä ainakin osan on täytynyt sijaita päärakennuksessa, lähinnä pohjaker-

ψ Brändörin valokuvassa

8/10

1910-luvulta: sen ja portaikon välillä seinässä on ollut laaja moniruutuinen ikkuna tai aukko.

Kuva 8

ja ullakkokerroksessa. Viimeksi mainittuun on joissain vaiheissa sisustettu keittiö, joka näkyy päiväämättömässä pohjakaavapiirustuksessa. Jotkut alakerran huoneet ovat, ainakin ajoittain, olleet omistajien asuinhuoneita, kuten edempänä myöhempien muutosten käsittelyn yhteydessä ~~selvittää~~ tarkemmin selostetaan. Käymälä sijaitsi konttoriksi oletetun huoneen viereisessä kapeassa tilassa.

Kuva 7
Kuva 12

Toinen kerros oli talon paraatikerros, jossa sijaitsi Sinebryhoffin varsinainen asunto. Länsipään pääportaikon kautta noustiin portaiden yläpään ohuella seinällä erotettuun huoneeseen, jonka alkuperäisyys kuitenkin on epävarma. ^{ψ Huone} Se toimi eteisen tapaisena tilana sekä kadun^{*} että pihan puoleisiin huonesviitteihin. Edellisen muodosti sarja edustushuoneita, jälkimmäisen huoneet olivat luonteeltaan intiimimpiä. Palovakuutuskirjassa mainitaan portaiden täysmahonkinen lakattu kaide^{puu} saneerauksen yhteydessä uusittu - sekä maalattu "rauta-aita" (jern stackett), jollaiset olivat myös rakennuksen itäpään portaissa. Valurautainen kaide voi ^{siis} hyvinkin olla alkuperäinen, ja se olisi ~~mieliksi~~ ^{meillä} ~~siinä tapauksessa esimerkki~~ ^{meillä} ~~vanhaisesta valuraudan käytöstä~~ ~~käynnä~~ ~~ks~~ ^{ks} ~~asuinrakennuksen sisustuksessa~~.

Jos seurataan palovakuutuskirjassa 1844 ja em. perunkirjoissa lueteltua huonejärjestystä ja verrataan sitä joihinkin tarkemmin määriteltyihin yksityiskohtiin, voidaan huoneiden alkuperäinen käyttötarkoitus todeta melko suurella todennäköisyydellä. Kadunpuoleiseen huonesarjaan kuului itäpäästä lähtien ensiksi pitkänomainen ruokasali. Sitä seurasi Paulin perunkirjan "biljardihuone" (biljardrummet), jota lämmitettiin kaminalla, kuten ilmeisesti myös sen alla olevaa pohjakerroksen huonetta. ³¹ ~~32~~ Annan perunkirjassa huone on "kaminahuone" (kaminrummet), 1844 se on ehkä ollut "pieni förmaaki" (lilla förmake ~~siitä~~ ~~ks~~ Tietoa siitä, minkälaisia talon alkuperäiset kaminat

olivat, ei ole säilynyt. Alakerran huoneeseen on saneerauksessa jätetty paikoilleen valurautainen, uusrokokookuviainen takka, jonka ~~mahdollisesti~~ ^{mahdollisesti} todennäköisesti rautaosia myöhempi kehys on marmoria. Samanlainen takka on 1910-luvulla ollut myös yläkerran kaminahuoneessa. ³² Jo päiväämättömässä pohjakaavapiirustuksessa, joka on tehty viimeistään n. 1890, esiintyy takaseinien vieressä kapeat suorakaiteet, jotka hyvin voidaan tulkita avotakoiksi. On ajateltavissa, että huoneissa on alunperinkin ollut jotkut nykyistä takkaa vastaavat lämmityslaitteet, olihan kysymys, varsinkin yläkerrassa, edustus- ja seurustelutiloista. Käytännöllisen uunin korvaamiseen ~~avotakalla~~ avotakoilla on täytynyt olla erityinen syy. Takkatulen ääressä tapahtuvaan seurusteluun liittyy samaa romanttista ajatusta kuin yläkerran umpiparvekkeisiin, jotka juhlavien salien ^{vastapainoksi} ~~keskeisiin~~ muodostivat ~~xxxix~~ intiimejä seurustelunurkkauksia.

Kaminahuoneesta on tultu sen ja ison salin välissä sijainneeseen "suureen förmaakiin" (stora förmaket 1844) eli ~~xxxix~~ ~~xxxix~~ "juhla-förmaakiin" (gala förmaket 1883, 1904). Kadun puoleinen uloke ~~xx~~ ~~xxxix~~ sijaitsee tässä huoneessa. Myös isosta kulmahuoneesta, joka oli salina, päästiin pihan puoleisiin huoneisiin. Ensiksi tultiin ^{etcishallin} ~~tambuurin~~ förmaakiin" (tambursförmaket 1844) eli "pieneen förmaakiin" (lilla förmaket 1883, 1904). Sen takana sijaitsivat makuuhuone ja kabinetti sekä niiden välinen "parvekehuone" (balkongrummet 1844) tai "puutarhaparveke" (trädgårdsbalkongen 1833, 1904). Palovakuutuskirjassa kuvaillaan kabinetiksi nimitetyn huoneen sisustusta, johon kuului kaksi kokonaista "pilaria" ja kaksi "puolipilaria". Nämä seisoivat marmorilevyillä päällystetty ^{villä alustoilla} ~~xxxix~~. Koko rakennelma oli päällystetty "valemarmorilla" eli stucco lustrolla. Koristeet, siis pylväiden ja pilasterien kapiteelit, olivat kipsiä. Huone on alunperin ulottunut käytävän ohi ~~xxxix~~ suuren eli juhla-förmaakin takaseinään asti. Vastaavan tyyppinen pylväsjärjestely on

Kuva
13

ollut Engelin suunnittelemissa kenraalikuvernöörin makuuhuoneessa eräässä vaiheessa ns. Bockin talossa, joka/toimi kenraalikuvernöörin residenssinä. Siellä tosin pylväät ~~sijaitsevat lähellä kirkkoseiniä~~ ^{olivat} ilman erityistä korkeata alusrakennetta. ~~Pylväiden~~ ^{Niiden} väliin muodostui kaarevien korniseinien avulla puolipyöreä ~~appte.~~ ^{tila 33} Sinebrychoffin talon kabinetin pylväillä ~~kirkon~~ lienee ollut kantava funktio koristeellisen lisäksi. Niiden avulla on voitu lyhentää pimeätä käytävää, jonka valaistusta on myös yritetty parantaa erityisellä "lyhdyllä" (1844). Vesikaton harjalla sijainneesta kattoikkunasta johtaa ⁱ ~~käytävän~~ käytävän kattoon lauterakenteinen valokuilu.

Kuva 14

Parvekehuoneen toisella puolella sijaitseva huone oli ilmeisesti alunperin makuuhuoneena. Sittemmin huonejärjestystä on voitu muuttaa päätellen Paulin ja Annan perunkirjoista, joissa ~~huonejärjestys~~ makuuhuone luetellaan ennen kabinettia päinvastoin kuin palovakuutuskirjassa 1844. Pylväshuone on ehkä myöhemmin toiminut makuuhuoneena ja alkuperäinen makuuhuone ollut kabinettina, jossa Paulin ja Annan aikana oli mm. puhelin ja kassakaappi.

Niihin huoneisiin, joiden ~~katto~~ katon palovakuutuskirjan mukaan olivat varustetut kalliilla kipsilistalla ja maalatut kallein värein kuului myös kylpyhuone. Sen katon arvoksi ilmoitettiin 250 ruplaa, mikä oli sama kuin parvekehuoneen katon, joten kylpyhuone ~~on~~ lienee ollut kotalaisen suuri. ~~Maksettuihin kateisiin kuuluu katekattua~~ ~~Restauraation yhteydessä ei/~~ ^{tällaisesta} mahdollisesta kylpyhuoneen koristelusta ole löytynyt jälkiä. ³⁴

Kerroksen matalassa osassa olevat huoneet ovat voineet toimia mm. lastenhuoneina. Yhtä niistä on pidetty vierashuoneena - tosin eri aikoina eri huonetta (1883, 1904). Oliko Paulin ja Annan perunkirjoissa mainittu kylpyhuone sam^a vai eri kuin alkuperäinen, on mahdo-

lukea, että ullakolle oli sijoitettu 600:n kannun (1570 l) vetoinen vesisäiliö, josta lyijyputket johtivat vettä kerroksiin. Pumpulait nosti veden ullakolle. Hinta-arvioon kuuluivat myös "squalpinrättingarne för Latrinen". Vakuutusta otettaessa laitteet eivät vielä olleet valmiina. Vaikuttaa hyvin todennäköiseltä tämän kuvauksen perusteella, että suunnitteilla oli ^{lähinnä} kylpy~~huoneen~~ ja käymälöiden ~~huone~~ ~~vesijohto~~ vesijohto. Verrattuna muihin ~~taloihin~~ Sinebrychoffin talossa esiintyneisiin uutuuksiin, vesijohto ja varsinkin vedellä huuhdeltava käymälä - mikäli "squalpinrätting" voidaan sellaiseksi tulkita - olivat silloisen asumistason huomioon ~~otetta~~ ottaen ~~merkittävien~~ todella merkittäviä innovaatioita. Huuhdeltava käymälä olisi periaatteessa, ~~meren~~ läheisyyden huomioon ottaen, ollut täysin mahdollinen. Paulin perunkirjasta ilmenee kuitenkin, että vesikäymälää ei talossa ainakaan 1880-luvun alussa ollut, sillä ~~käymälänsä~~ ~~maailman~~ ~~maailman~~ käymälän kalustoksi mainitaan ilmaklosetti, Helsingissä vielä silloin ainoa vaihtoehto Topeliuksen valittamalle raa'alle kävely- matkalle.

(pitäen...)

Kuva 2
Tonteille, joilla päärakennus sijaitsee, istutettiin puutarha ja sen yhteyteen eteläpuolella olevalle kallioiselle alueelle ^{englantilaisyylinen} puisto, jota myös pidettiin avoinna yleisölle. ³⁸ Puiston suunnittelijaa ei tunneta. ³⁹ Sinebrychoffin alueella näyttää olleen kolme lammikkoa, joita osaksi on ehkä käytetty vesisäiliöinä. Niistä yksi on sijainnut tontilla no. 19 päärakennuksen ~~maailman~~ ja Albertinkadun välillä, ja se lienee pian täytetty tontin rakennuskannan ^{vsten} lisä~~maailman~~ yhteydessä. Yksi on ollut puistossa, kolmas, nykyisinkin jäljellä oleva, päärakennuksen takaisessa puutarhassa. ⁴⁰ Näiden lammikkojen historia ulottuu aikaan ennen Sinebrychoffin omistusta. Aminoff arvelee niiden ehkä olleen

tupakkaviljelmän omistajan, pormestari Anders Byströmin, 1700-luvulla perustamia karppilammikoita. Puutarhaan ja puistoon pystytettiin joitakin rakennuksia. Kasvihuoneet, joista osa oli olemassa jo 1843 ja joita myöhemmin laajennettiin, sijaitsivat ~~puutarhan ja puiston välillä~~ päärakennuksen tontin ja puiston rajalla.

Kun Nikolai Sinebrychoff 1848 kuoli, sijaitsi Hanhen korttelissa eli päärakennuksesta rantaan päin aikaisemmin mainittu kaksikerroksinen hirsitalo, polttimo, panimo, yhdistetty asuin- ja ulkorakennus sekä varastorakennus. Puutarhassa tai puistossa oli kasvihuoneen lisäksi jääkellari. ⁴³ ~~Sen yhteyteen~~ Puistoon rakennettiin myöhemmin, 1865, tiilinen varastorakennus, ~~jonka~~ johon kuului kahdeksankulmainen torni. ⁴⁴ Varastorakennus, jonka torni edelleen seisoo Sinebrychoffin puiston korkeimmalla kalliolla, oli hyötytarkoituksestaan huolimatta selvästi suunniteltu puistonäkymään sopivaksi. Erityisesti torni on muotoiltu romanttissävyyiseksi katseenvangitsijaksi. ^{Lähellä sijaitsi entuudestaan} ~~Rakennuksessa on ollut myös puinen kahdeksankulmainen huvimaja, joka kuitenkin pian kylmä varastokellari, jota kutsuttiin Siperian-kellariksi (Siberian-kellari) näyttää hävinneen.~~ (Varastoa laajennettiin useaan otteeseen. ⁴⁵ Tornista mainitaan, että siinä oli kolmessa kerroksessa kolme lämmittämätöntä huonetta. ⁴⁵ ~~Sen~~ Mihin tarkoitukseen niitä on käytetty, ei ole tiedossa. Tornin tasakatolta on ehkä ihailtu kalliolta avautuvaa merimaisemaa. Eräässä päiväämättömässä kartassa, jossa kellarilaajennuksia jo esiintyy, torni on ^{kin} merkitty huvimajaksi (lusthus). ⁴⁶

Päärakennuksen välitöntä ympäristöä muotoilivat myös sen itäpuolella olevan tontin alueella sijainneiden puisten ulkorakennusten julkisivut. Tontti hankittiin 1850-luvun alkupuolella Osakeyhtiö Paul Sinebrychoffin omistukseen, mutta lautakattoiset, ristikkorakenteiset ulkokuoneet, joista toisessa oli käymälöitä, toisessa puuliiterin ja vaunuvajan lisäksi pari aittaa, on mainittu rakennetun jo 1845. ⁴⁷

Helsingin rakennustoiminta alkoi 1840-luvulla tyrehtyä kohti seuraavaan vuosikymmenen lamaa. ⁴⁸⁷⁸ Sinebrychoffin talo kuului siten pääkaupungin ensimmäisen vilkkaan rakennuskauden loppuajan hankkeisiin. Yleisin talotyyppi empiren Helsingissä oli yksikerroksinen puutalo, vaikka rakennusjärjestyksessä pidettiin suotavana kivitalojen rakentamista. ⁴⁹⁴⁷ ~~Kivestä rakentaminen oli kuitenkin kustannuskysymys. Asemakaavan alueella oli vain harvoja yksityisten rakennuttamia kivitaloja. Rakennuksia, joihin Sinebrychoffin taloa voi verrata, olivat mm. Engelin jo ennen 1822 piirtämät Kiseleffin ja Sundmanin talot, molemmat Kauppatorin tuntumassa, sekä A. F. Granstedtin, ^{1840-luvulta peräisin oleva} ~~neidensträuchin talo (sitten muuttettu keisarilliseksi palatsiksi, nyt presidentinlinna).~~ Samoihin aikoihin rakennettuja ^{kivitaloja} kuin Sinebrychoffin talo olivat esim. kaupunginkirurgi Pihlflychtin talo Ritarikadulla ja kauppaneuvos Borgströmin pienoispalatsi Mariankadulla, joka toteutettiin vain osaksi. Viimeksi mainitut ^{olivat} ~~xxx~~ mahdollisesti Jean Wikin suunnittelema. ⁴³⁵⁰~~

Kivitalojen rakennuttajat näyttävät kuuluneen lähes poikkeuksetta kaupungin suurkauppiaisiin. Liisantorin ympäristön ylhäiset "kaupunkipalatsit", Klinckowströmin, von Haartmanin ja Armfeltin talot mm., olivat vain yksi- tai kaksikerroksisia puurakennuksia. ⁵¹⁴⁹ Kauppiaille on saattanut olla erityisiä syitä sijoittaa pääomaa paloturvallisiin rakennuksiin. Esimerkiksi Sinebrychoffin talon rakennusaineen valintaa on yhtä ~~xxx~~ hyvin saattanut määrätä kunnollisen varaston ^{tilan} ~~xxx~~ tarve kuin rakennuttajan komeilunhalu.

Edustusnäkökohdat ^{on} ~~ovat~~ Sinebrychoffin talossa nekin ^{otettu huomioon} ~~olleet määrääviä~~ Porvarilliseen elämänmuotoon viittasivat kellarivarastot, konttori ja tuotantolaitosten läheisyys. Muuten päärakennus puistoineen ja puutarhoineen edusti elämäntapaa, jonka juuret olivat aatelin maankartanoissa. Vielä viime vuosisadan alkupuolella ja keskivaiheen tienoilla oli ^{muutamalle} joillekin varakkaille henkilöille mahdollista luoda Hel-

singissä ^{kin} ~~eräänlaisista~~ urbaania vastinetta luonnonläheiselle kartano-
 ympäristölle. Vapaaherra Klinckowström, eräs aikansa vaikutusvaltai-
 simpia virkamiehiä, oli Kruunuhaan rantaan omistamalleen suurelle
 epäsäännölliselle tontille perustanut puutarhan asuintalonsa yhtey-
 teen. Aikaisemmin hän oli Punanotkosta vuokrannut alueen puistoksi,
 jota piti myös yleisölle avoimena. Samoihin aikoihin kun Sinebrychoff
 rakensi taloaan ja puistoaan, salaneuvos Walleen hankki kaupungilta
 asemakaavan ulkopuolisen alueen, jonne rakennutti Hakasalmen huvilan
 (nyk. Kaupunginmuseo) ja perusti ~~istun~~ puiston istutuksineen ja lam-
 mikkoineen. ⁵² Miljöönluoja kauppaneuvos Sinebrychoff oli siis ta-
^{väkinen} ~~sa-~~ saissa kaupungin ylhäisimpien säätyläisten kanssa.

Nikolai Sinebrychoffin perunkirja todistaa kuitenkin vaatimattomasta
~~henkilökohdasta~~ porvarillisesta elämäntavasta, joka näyttää ^{olleen} ole-
~~van~~ ristiriidassa päärakennuksen koon ja komeuden kanssa. Onkin hyvi-
 ajateltavissa, että päärakennus on enemmän tarkoitettu Sinebrychoffi-
 kauppahuoneelle päämajaksi kuin yrityksen omistajan henkilökohtaisia
 tarpeita varten. Mårtensson väittää, että tämä ei koskaan olisikaan
 muuttanut kaupunkiin Viaporin-talostaan. ⁵³ Nikolai Sinebrychoff on
 kuitenkin vuosina 1844-47 merkitty V:n kaupunginosan Hanhen ja Strut-
 sin kortteleiden asukkaiden joukkoon samoin kuin hänen veljensä Ivan
 perheineen ja yksin elävä Paul. ⁵⁴ Koska Nikolaikin oli naimaton, on
 todennäköistä, että Ivanin perhe on pitänyt hallussaan toisen kerrok-
 sen asuntoa. Vuodesta 1847 lähtien Viaporissa olevat palkolliset on
 henkikirjoissa ~~merkitty~~ lueteltu erikseen, mutta yhtään Sinebrychoff
 ei mainita linnoituksessa asuvaksi. ⁵⁵ On tuskin luultavaa, että ala-
 kerran huoneita on ollut tarkoitus vuokrata ~~pois~~, kuten monissa kau-
 punkitaloissa oli tapana. Konttorin sijainti päärakennuksen alakerra-
 sa ja tarve majoittaa palvelusväen lisäksi, puutarhuria, kirjanpitä-
 jiiä ja muita tehtaan palveluksessa olevia lienevät olleet riittävä
 syy suunnitella päärakennus lähinnä omaan käyttöön. 1840-luvulla

Sinebrychoffeilla on kuitenkin majoitettu kesävieraita. Nimistä pää-
tellen osa ~~on kuitenkin~~^{lienee} ollut sukulaisia, osa mahdollisesti myös
kauppatuttavia. ~~56~~⁵⁷ Sopivia asuinhuoneita kesävieraille lienee löyty-
nyt vain päärakennuksesta ja kaksikerroksisesta puutalosta.

(pitämpi väli)

Vuonna 1871 päärakennus palovakuutettiin muuttamattomana entisestä
arvostaan. ~~57~~⁵⁸ Neljä vuotta myöhemmin julkisivu uusittiin ~~XXXXXXXXXXXXXX~~
arkkitehti
uusrenessanssityyliseksi
Theodor Höijerin piirtämän suunnitelman mukaan. Muutos koski ainoas-
taan aukkojen kehyksiä ja koristelua. Rakennus ~~XXXXXXXXXXXXXX~~ rapat-
tiin ja maalattiin kokonaisuudessaan nyt ensimmäistä kertaa. ~~58~~⁵⁹ 1881

⁵⁹ 1881
päärakennuksen tontin lankkuaita korvattiin arkkitehti Sebastian
Gripenbergin suunnittelella ~~XXXXXXXXXXXXXX~~ rappaamattomalla tiili-
muurilla, johon kuului rapatut ~~puu~~^{portin} puolipylväskoristeiset ~~pielet~~
sekä ~~XXXXXXXXXXXXXX~~ taotut rautaportit. Portteja koristavat S-kirjajai-
met ja vuosiluku 1881. ~~59~~⁶⁰ Rakennuksen länsipuolella ~~XXXXXXXXXXXXXX~~
~~XXXXXXXX~~ Höijer 1899 suunnitteli Gripenbergin muuria myötäilevän puu-
portin. ~~60~~⁶¹ Jo sitä ^{en} ennen, ~~vuonna~~ 1891, Höijer oli tehnyt suunnitelman
eteiskylkiäisen laajennukseksi. Se ulottui muutoksen jälkeen Gripen-
bergin koristeelliseen portinpieleeseen saakka. Konttorin eteisen katu-
ovi murattiin umpeen, pihaoven sisäpuolelle tehtiin pieni eteinen,
ja ~~XXXXXXXXXXXXXX~~ ~~XXXXXXXXXXXXXX~~ eteishuoneeseen murattiin uuni. ~~61~~⁶²

Rakenteisiin ei viime vuosisadan puolella näytä ~~tehtyneen~~^{tehdyin} suuria muu-
toksia. Sisustuksia on tietysti uusittu. Samanaikaisesti kuin em.
julkisivumuutos tehtiin, on ilmeisesti aloitettu sarja sisustusmuu-
toksia, jotka näyttävät jatkuneen ^{ainakin} parin kolmen vuoden ajan. Paraati-
~~XXXXXXXXXXXXXX~~ portaikossa ja siihen liittyvissä tiloissa on suoritettu
maalaustyötä, joista on maksettu palkkio ~~XXXXXXXX~~ maalari Johanssonille
Tälle on myös korvattu "parvekkeen" maalaustyö. Samoihin aikoihin

päärakennuksessa on työskennellyt myös maalari H. J. Spiring, mutta mitä hän on tehnyt, ei ole tiedossa. ^{62/83} Pääsisäänkäynnin eteisestä on löytynyt punainen maalikerros, joka ^{oli} ~~on ollut~~ jaettu uusrenessanssityylisiin koristekenttiin. Punainen väri lienee samanaikainen kuin ~~koristekenttien~~ ^{löytynyt} eteishallin ^{sta} ~~seinäkuvio~~ ^{löytynyt} uusin ^{uudelleen maalattu} ~~kuviot~~ ^{kuvio} on otettu esiin. ^{63/84}

Kuvaa 12

Kummassa "parvekkeessa" Johansson on pari vuotta myöhemmin työskennellyt, ei ole tiedossa kuten ei sekään, mitä hän tällöin on maalanut.

Nikolas Sinebrychoffin avioliitto Anna Nordenstamin kanssa 1878 on aiheuttanut ⁱ ~~uudelleen~~ ^{Sitä ennen} järjestelyjä Sinebrychoffien asuinnoissa. / Kollegiasessori Kjöllnerfeldt on vaimonsa Anna Sinebrychoffin, em. Nicolaksen ^{en kaassaan} sisar ^{65/85} ~~ja~~ asunut päärakennuksessa, todennäköisesti alakerrassa. Samassa osoitteessa, Bulevardi 40, on asunut myös kauppaneuvo Paul Sinebrychoff. Nicolas lienee ennen naimisiin menoa luettu hänen talouteensa kuuluvaksi. Nicolaksen avioliittovuotena rakennettiin viereiseen Bulevardi 38:aan lisärakennus, jonne Kjöllnerfeldtit näkyvät muuttaneen. Nicolas on nuorikkonsa kanssa ilmeisesti saanut ^{heidän} ~~näiden~~ huoneet ^{nsa} ^{66/84} päärakennuksessa. Kahden pihanpuoleisen huoneen maalaustyöt lienevät peräisin tästä muutoksesta. Monogrammit AS ja NS viittaavat nuoreenpariin, telttakatoksen koristama huone on ehkä ollut ~~heidän~~ heidän makuuhuoneenaan. Maalaustyötä, jonka tekijää ei tunneta, ei välttämättä ole tehty ennen häitä. Tyyllillisesti nämä maalaukset ^{kuitenkin} ^{parhaiten} tuntuisivat sopivan 1870-luvulle. Lisärakennuksen maalaustyöt oli uskottu ~~kuutenkin~~ C. H. Carlssonille, ~~kuutenkin~~ tunnetulle helsinkiläiselle ^{67/88} ~~kuutenkin~~ koristemaalarelle. On mahdollista, että hänellä on samanaikaisesti ollut töitä päärakennuksessa.

Pihan puoleisen ulokkeen maalaukset ovat tyyllillisesti samanlaisia

kuin monogrammikaton. Niissäkin yhdistyy vapaasti maalatut bieder-
 meier-henkiset kuva-aiheet uusrenessanssityylisen ^{e/} sapluunamaalauksen ^{e/}
~~kanassa~~ Varhaista uusrenessanssimaalausta ovat ^{ehkä} edustaneet myös
 kaminahuoneen ja juhlaformaakin kattomaalaukset, joiden ulkonäkö
 tunnetaan vain valokuvista, ⁶⁸ ~~69~~ sekä matalassa osassa sijaitsevasta
 makuuhuoneen tai kabinetin viereisen ^{stä} ~~huoneen~~ ~~kattomaalaukset~~
~~josta~~ huoneesta löytyneet ja jälleen peitetyt tummat maalaukset,
 jotka muistuttivat tyylillisesti monogrammikattoa tai ~~na~~ "parvekkeen
~~maalaus~~ kattomaalauksia. ⁶⁷ Tummaa koristekenttiin jaettua ja sap-
 luunakuviolla koristettua ^{uusrenessanssityylistä} seinämaalauksista on löytynyt mm. ruoka-
 salista ja pylväshuoneesta. ⁶⁴⁶⁹

Kuvat
15, 16

Kuva
22

~~Päähuoneesta~~ ~~sisustuksesta~~ ~~mainitaan~~ ~~erikokoisista~~ ~~lattiasta~~ ~~1878~~ Palovakuutus kirjasta
 1884 ilmenee, että myös joihinkin alakerran huoneisiin oli tehty
 parkettilattioita. Yläkerran sisustuksesta mainitaan erikoisesti
 ulkomaiset kaakeliuunit. ⁷⁰ ~~71~~ Pääoven eteisen lattia päällystettiin
 mosaiikkikiveyksellä 1878. Jo 1863 päärakennukseen on asennettu
 kaasuväli, ~~toimiva~~ todennäköisesti ei kuitenkaan asuntoihin vaan
 ulkoportaisiin ja mahdollisesti konttoriin. Vuonna 1877 talo liitet-
 tiin vesijohtoverkkoon. Sähkö ~~valot~~ lienee asennettu joskus vuosisadan
 vaihteessa. ⁶⁸⁷¹

Sinebrychoffin talon interiööreistä on olemassa Signe Branderin
 1910-luvulla ottama kuvasarja, ^{72, 73} joista voi nähdä joitakin toistai-
 seksi ajoittamattomia sisustusmuutoksia. Niistä on jäljellä ruoka-
 salin entistetty tammikatto. Vastaavanlaisella paneelilla oli pääl-
 lystetty myös seinien alaosat. Ruokasali kalustoineen on edustanut
 lähinnä hollantilaisista barokkia. Juhlaformaakin sisustus oli kustavi-
 lainen. Taulukokoelmat on myös sijoitettu ^{Kunakin} ~~noudattamaan~~ huoneen valli-
 sevat ^m ~~tyylin~~ ^{mukaan} ~~tyylin~~. Sisustukset ^{muotien} ~~noudattavat~~ viime vuosisadalla ~~suositui-~~
 tullutta ja pitkällä tällä vuosisadalla ~~on~~ seurattua kertaustyyli-

periaatetta, jonka mukaisesti huoneet edustavat eri aikakausien tai peräti eri kulttuurien tyyliä. Sinebryhoffin talossakin toteutettu barokkiruokasali ja kustavilainen salonki ovat tiettyjä sisustus-tyyppejä.

(pitempi väli)

Taloon asennettiin keskuslämmitys 1937. Suurimmat muutokset pohjakaavaan ja huoneiden käyttötarkoituksiin lienevät kuitenkin peräisin toisen maailmansodan jälkeiseltä ajalta. V. 1945 talon yläkertaan sisustettiin Teknillisen korkeakoulun opetuslaboratorioita, kun korkeakoulun laboratoriot pommitusvaurioiden takia olivat käyttökelvottomassa kunnossa. Myös Sinebryhoffin talon julkisivu ^{sai} ~~kärsi~~ lieviä vaurioita pommituksessa. ⁷² 1950-luvun lopulla tehtiin melkoisia muutoksia talon sisäosissa. Tällöin mm. pylväshuoneesta lohkaistiin takaosa käytävän jatkoksi, pylväät hävitettiin ja huone jaettiin väliseinällä kahtia, parvekehuoneen takaosaan ja sen alapuolella olevaan entisen puutarhan puoleisen eteishallin takaosaan tehtiin kylpyhuoneet, erinäisiä muutoksia oviaukkojen sijoituksissa suoritettiin, rakennuksen keittiöpuoli muutettiin varsin perusteellisesti, entiseen ruokasaliin rakennettiin väliseiniä jne. ⁷² ~~74~~ 73

LÄHDEVIITTEET

- 1) Schauman, August, Kuudelta vuosikymmeneltä. Muistoja elämän varrelta I, Porvoo, 1967, s. 30
- 2) Waris, Heikki, Helsingin kaupungin historia III:2, Helsinki, 1950, 7-211, s. 27; Castrén, Matti J., Helsingin koti- ja ulkomaankauppiat vv. 1809-1853, Kauppiain ja merenkulkijain Helsinki, Entisaikain Helsinki V, Helsinki, 1954, 189-261, ss. 222-229
- 3) Sffa, Nikolai Sinebrychoffin veljelleen Ivanille tekemä kauppakirja v:lta 1822. Koff-yhtymän tiedotuspäällikkö Pertti Törmä on maininnut tämän kirjoittajalle 18.1.1980, että Nikolai Sinebrychoffille lohkaistiin tontti Isolta Itä-Mustasaarelta nykyisen kirkkorakennuksen alueelta jo 1810. Mårtenson (Mårtenson, Gunnar Sinebrychoffin panimo 1819-1969, Sinebrychoff 1819-1969, Helsinki 1969, 5-73, s. 6) sanoo lähdettä mainitsematta Nikolai Sinebrychoffin siirtyneen Viaporiin Vanhasta Suomesta vasta 1817. Myös Kovero (Kovero, Martti, Teollisuus, Helsingin kaupungin historia III:1, Helsinki, 1950, 466-572, s. 487) mainitsee Nikolai Sinebrychoffin asuneen Viaporissa 1817, jolloin tämä ensimmäisen kerran huusi Helsingin polttimon vuokraoikeudet. Sinebrychoffin arkistossa olevan Berndt Aminoffin käsikirjoituksen, Bränneriet oc bryggeriet i Sandviken under Nikolai Sinebrychoffs tid 1817-1848 (1957, s. 2) mukaan maistraatti myönsi polttimo-oikeudet Sinebrychoffille 23.8.1819.
- 4) Ks. lähdeviite 3. Kovero 1950, ss. 487-488; Mårtenson 1969, ss. 7-8
- 5) Waris 1950, s. 27

- 6) Perälä, Seppo, Helsingin venäläissyntyinen kauppiaskunta vuosina
~~1809-79~~ 1809-79, Entisaikain Helsinki VIII, Helsinki, 1970, 49-102, s. 78
- 7) VA, Register öfver de vid Stats Secretariatet för Stor-Fursten-
~~domet~~ dömet Finland tillkomne Acter och öfrige Handlingar jemte samt-
 digt ifrån trycket utgifne Allmänna författningar rörande detta
 Land åren 1826-1840. Ivan Sinebrychoff oli saanut porvarinoikeude-
 jo 1823.
- 8) Mårtenson 1969, s. 7
- 9) Mårtenson 1969, s. 6
- 10) Helsingin kaupungin historia III:1, Helsinki 1950, Karttaliite
- 11) Mårtenson 1969, ss. 10-11; Sffa, Fastighets-Conto ja Aminoff
 1957, ss. 6-8; Helsingin kaupungin historia III:1, Karttaliite
- 12) VA, Register öfver de vid Stats Secretariatet...tillkomne
 Acter...1826-1840
- 13) VA, Tarmon ark., Palovak.kirjat 1129, 2084
- 14) Sffa, Fastighets-Conto; VA, Tarmon ark., Palovak.kirja 2084
- 15) HMA, Rak.piirustukset; Lindberg, Carolus ja Rein, Gabriel,
 Asemakaavoittelu ja rakennustoiminta, Helsingin kaupungin histo-
 ria III:1, 7-155, s. 148
- 16) Wickberg, Nils Erik, Privathus i Kronohagen i Helsingfors under
 empiretiden, Helsingfors i forna tider IV, Högfors, 1978, s. 75
- 17) Wickberg 1978, s. 42, k. 18 kuvateksti
- 18) Lindberg ja Rein 1950, s. 142
- 19) Lindberg ja Rein 1950, ss. 140-141; vrt. esim. Wickberg 1978,
 kk. 9, 19

- 20) VA, Tarmon ark., Palovak.kirja 2084. Piirustuksen mittakaava on ilmaistu syleinä, ja syli merkitty 7:n jalan mittaiseksi. Ruotsin syli jakautui 6:een jalkaan l. 3:een kyynärään. Kyynärä = 1.78 m. Kyseessä lienee Saksan syli l. 1.896 m (vrt. HKA, Maistraatin rakennuspiirustukset, Sinebrychoffin talon portti ja aita -piirustus, jonka mittakaava on/Saksan syleissä. ~~ilmaistu~~ ~~ilmaistu~~ Näyttää siltä kuin piirustuksen jalka kuitenkin olisi tulkittu Ruotsin jalaksi, koska tällöin fasadin pituudeksi todella saadaan n. 64 kyynärää l. n. 38 m. Tosiasiassa katujulkisivu on n. 39 m. Saksan syleissä laskettuna rakennus olisi kuitenkin vain vähän alle 35 m pitkä.
- 21) HKM, Kuva-ark., E. Hoffersin valokuva Sinebrychoffin talosta 1870; ^{Neg. no.} Rakennushallituksen suunnitt.os., Sinebrychoffin taloa esittävät rakennuspiirustukset, Piirustus "Karakterbygnad"; VA, Tarmon ark., Palovak.kirja 2084
- 22) HKA, Maistr. rak.piiir.; Lindberg ja Rein 1950, s. 148; HKA, Maistr. rak.piiir., Muutospiirustus (hyv. 14.5.1860); HKM, Kuva-ark., Neg. 25236
- 23) HKA, Maistr. rak.piiiru ; SRM, Valokuva^t sotaväen tarkastajan/kenraalikuvernöörin talon originaalipiirustuksista. ~~Värtin~~ Tässä talossa (nyk. valtioneuvoston juhlahuoneisto, "Smolna") on pihan puolella erkkeri, jota ei esiinny Engelin piirustuksissa.
- 24) HKA, Maistr. rak.piiir.; Aminoff 1957, ss. 13-14. Rakennuksen on piirtänyt Th. Höijer.
- 25) Sffa, Orangeri-Conto
- 26) HKA, Maistr. rak.piiir.; Aminoff 1957, s. 11. Rakennuksen on piirtänyt A. Boman.

- 27) Koskinen, Helinä, Museoviraston rakennushist. os:n tutkija, Suullinen selostus rakennustutkimuksista 3.2.1980. Paljastuneista osista päätellen kellarin pohjassa on kulkenut kaksi rakennuksen pitkittäissuuntaista kanavaa, joita on yhdistänyt ~~xxxx~~ sarja rakennuksen ulkoseiniin ulottuvia kanavia. Vesi on valunut niitä pitkin etelästä ja idästä pohjoiseen ja etelään, mikä vastaa rakennusta ympäröivän maaston ja sen perustan korkeussuhteita. Tutkija Koskinen on myös selostanut muita tutkimusten yhteydessä ~~xxxx~~ paljastuneita seikkoja. Hänen lisäksi Museoviraston rakennushist. os:n arkkitehti, Erkki Mäkiö, on antanut taloa koskevia tietoja tämän kirjoittajalle, jolla ei ole ollut mahdollisuutta tutkia rakennusta saneeraustöiden ~~xxxx~~ aikaisten purkamisten yhteydessä.
- 28) Ks. myös VA, Tarmon ark., Palovak.kirja 2084, HMA, Rak.piiir.; HKA, Maistr. pk. 27.4.1891
- 29) HKA, Maistr. rak.piiir.
- 30) VA, Helsingin raastuvanoikeuden ark.
- 31) 1874 taloon ostettiin biljardi. Sffa, Kassakirja 1874, 30.9
- 32) MVHK, Signe Branderin valokuvat Sinebrychoffin talon interiööreistä. 1878 San Gallilta Pietarista on ostettu kamina (Sffa, Kassakirja 1878, 28.8). Minne se sijoitettiin, ei ilmene.
- 33) SRM, Valokuvat Engelin tekemistä Bockin talon muutospiirustuksista, Toisen kerroksen pohjakaava ja makuuhuoneen ^{puoliympyrän} ~~apsikeen~~ fasadipiirustus
- 34) Pietarila, Pentti, Museoviraston rakennushist. os:n konservattori, Suullinen tieto 5.2.1980
- 35) Ks. lähdeviite 34.

27
36) Yksinkertaista kattolistaa, joka vaikuttaa alkuperäiseltä, on mm. alakerrassa turellin yhteydessä olevassa huoneessa (enteishalli) ja yläkerran matalan osan huoneessa, joka sijaitsee oletetun makuuhuoneen vieressä. Tämä huone on aikaisemmin ollut jaettuna kahtia ohuella seinällä. Huoneessa edelleen seisovaa verrattain myöhäistä uuni^a on lämmitetty molempien huoneiden tärpäisiin vain ~~toiselta puolelta~~ toisen huoneen puolelta. Tällaista järjestelyä on esiintynyt talossa muuallakin.

37) Waris 1950, s. 172

38) Lindberg ja Rein 1950, s. 114. Vuodelta 1848 olevassa Helsingin kartassa ~~(HKM, Kuva-ark.)~~ (HKM, Kuva-ark.) puiston polut on merkitty mutkitteluksi englantilaisen puiston tapaan. Sen sijaan päärakennuksen yhteyteen piirretty puutarha on merkitty asemakaavaltaan säännölliseksi barokkityyliseksi istutukseksi. Tosiasiassa "luonnollisen" epäsäännölliseksi suunniteltu puisto lienee ulottunut päärakennukseen asti.

39) Sinebryhoffien palveluksessa oli saksalaissyntyinen puutarhuri Christian Bohnhoff, jolla sittemmin oli puutarha Arkadiassa (Suolahti, Eino E., Helsingfors 1550-1950, Helsingfors, 1950, s. 242). Bohnhoffille on ainakin jo 1844 maksettu palkkioita. Sitä ennen tileissä on mainittu puutarhuri Holm (Sffa, Kassakirja 1843-46).

40) HKA, Maistr. rak.piiir., Projekt till ett stenus å tomten no. 1 quarteret no. 84 (A. Boman); Sama, Ritning till tillbyggnad af sten att uppföras å kom. Sinebrychoffs trädgård invid qv:n Strutsen och Gåsen (Seb. Gripenberg); VA, Tarmon ark., Palovak. kirjat 2084, 7380 (kartat)

41) Aminoff 1957, s. 1

42) VA, Tarmon ark., Palovak.kirja 2084

43) Sffa, Nikolai Sinebryhoffin perunkirja 25.5.1848

- 28
- 44) VA, Tarmon ark., Palovak.kirja ~~202~~ 7380; HKA, Maistr. rak.piiir.
- 45) VA, Tarmon ark., Palovak.kirja 7380, HKA, Maistr. rak.piiir.,
Ritning till tillbyggnad af sten att uppföras å
Kom. Sinebrychoffs trädgård...(Seb. Gripenberg); Sama, Situa-
tionsplan öfver Tomten No. 4 i Qvarteret No. 83 Gåsen (November
1897, Th. Höijer)
- 46) SffA, Kartta (Axel Fredrik Kajander). Tornia on joskus virheelli-
sesti luultu kuuluvan^{neen} niihin varustuksiin, joita amiraali Arkas
Itämaisen sodan aikana tarkasti^{ks. esim.} Ollila, Kaija ja Toppari, Kirsti
Puhvelista Punatulkkuun. Helsingin vanhoja kortteleita, Helsinki
1978, s. 215). Kyseisiä varustuksia saattaa esiintyä Magnus von
Wrightin piirroksessa Näköala Sinebrychoffin puutarhasta (Mär-
tenson 1969, kuva s. 14 - Kuvan omistaja MVHK).
- 47) Aminoff 1957, s. 9; VA, Tarmon ark., ~~72x~~ Palovak.kirja 7380.
Rakennuksista on olemassa suunnittelupiirustus (HKA, ~~Maistr.~~
Maistr. rak.piiir.)
- 48) Lindberg ja Rein 1950, s. 115
- 49) Lindberg ja Rein 1950, s. 137
- 50) Wickberg 1978, ss. 32, 53, 87, 89, kk. 32-34
- 51) Wickberg 1978, ss. 30, 93, 96, kk. 18-21
- 52) ~~Lindberg~~ Lindberg ja Rein 1950, ss. 111-113
- 53) Mårtenson 1969, s. 6
- 54) HKA, Henkirahaluettelot 1844-47. Koska Nikolai S. kuoli varhain
1848, häntä ei ole merkitty enää sen vuoden luetteloon.
- 55) HKA, Henkirahaluettelot 1847-52, 1854
- 56) Tommila, Päiviö, Helsinki kylpyläkaupunkina 1830-1850 -luvuilla,
Entisaikain Helsinki VI, Helsinki 1955, Liite I_x:ss. 218-19,
229, 236, 240-41, 251, Liite III_x:s. 292
- 57) VA, Tarmon ark., Palovak.kirja 7380

- 58) HKA, Maistr. rak.piiir.; HKA, Maistr. pk. 23.6.1875; Sffa, Kassakirja 1875. Rappaustyön urakoi Hjort af Ornäs.
- 59) HMA, Rak.piiir., Ritning till staket af tegel..., ilman pvm.; HKA, Maistr. rak.piiir., Ritning till staket af tegel att uppföras å tomten no. 9 i hörnet af Alberts- och Boulv^evardsgat. esittää samanlaista tiilimuuria ja on hyväksytty 3.6.1881.
- 60) HMA, Rak.piiir.
- 61) HMA, Rak.piiir.; HKA, Maistr. pk. 27.4.1891
- 62) Sffa, Kassakirjat 1875-77. Henrik Johan Spiring, s. 1843 Tuusulassa, aloitti maalausliikkeen Helsingissä 1872; Vilhelm Arvid Johansson, s. 1848 Helsingissä, aloitti maalausliikkeen Helsingissä 1875 (Bergh, Edv., Matrikel öfver handtverks- och fabriksförhållandena i Helsingfors, Helsingfors, 1904, s. 169).
- 63) Ks. lähdeviite 34.
- 64) Kansallinen elämäkerrasto V, Porvoo, 1934, s. 118
- 65) Adress-Kalender för Helsingfors stad 1876-77
- 66) HKA, Maistr. rak.piiir.; Sffa, Kassakirja 1878; Adress-Kalender för Helsingfors stad 1878-79
- 67) Sffa, Kassakirjat 1878-80
- 68) MVHK, Signe Branderin valokuvat Sinebryhoffin interiööreistä 1910-luvulla
- 69) Ks. lähdeviite ~~32~~ 34.
- 70) VA, Tarmon ark., Palovak.kirja 7380
- 71) Sffa, Kassakirjat 1863, 1875, 1877, 1878, 1880, 1900
- 72) MVHK
- 73) HMA, Rak.piiir.; Rakennushallituksen suunnitt.os., Sinebryhoffin taloa esittävät rakennuspiirustukset; Hornborg, Ingjald, vuori-neuvos, Suullinen tieto 25.1.1980 pommitusvaurioista ja TKK:n laboratorioista

Muistio Sinebrychoffin alueen suunnittelukilpailusta 1959-60.

Museovirasto, rakennushistorian osasto/ Hannu Puurunen 5.11.1974.

Alueen asemakaavallisista vaiheista ennen suunnittelukilpailua.

Keskustelu Sinebrychoffin alueen kehittämistä ja uudelleenrakentamisesta virisi 1920-luvun lopulla. ~~Yli-keskustelu~~ johti ~~suuren~~ ~~XXXXXX~~ tonttien ^{V/}84 a, ^{V/}117/5 ja ^{V/}118/2 sekä Sinebrychoffin puiston asemakaavan muuttamiseen. Kaavamuuos vahvistettiin vuonna 1933. Asemakaava mukaisesti olisi suurin osa alueesta tullut asuinkäyttöön ja katualueiksi, osa puolestaan varastorakennuksien alueeksi. Ainoastaan ~~XXXXXX~~ ^{tontti} 84 a toteutui tämän asemakaavan mukaisesti ~~XXXXXX~~, kun sille 1930-luvun ^{puolissa välissä} rakennettiin asuintaloja.

1930-luvun lopulla nähtiin asemaavan muuttamienn jälleen tarpeelliseksi. Vuonna 1939 vahvistetussa asemakaavassa alue oli valtaosaltaan kortteli- ja katualuetta, mutta kaavassa oli varattu osa alueesta (n. 8000 m²) myös puistoksi. Yhtään asuintaloa tai katu-~~XXXXXX~~ aluetta ei kuitenkaan toteutettu ko. kaavan mukaisesti. Kun vuoden 1939 asemaava todettiin 1950-luvulla vanhentuneeksi, pitivät sekä kaupunki että Oy Sinebrychoff Ab kaavan muuttamista välttämättömänä. Kaupungin ohjeiden ^{vk} mukaisesti yhtiö järjesti arkkitehtikilpailun alueen suunnittelusta v. 1959.

Suunnittelukilpailun ohjelma ja tulokset.

Kilpailun tarkoituksena oli ¹ löytää paras yleisratkaisu alueen tulevaa rakentamista varten ja osoittaa, miten alue rakennusteellisesti liittyy lähiympäristöön". Ehdotuksista tuli ilmetä liikenteen järjestäminen silmällä ^{yhteyttä} ~~pitäen~~ Uudenmaakadun ^{lta} ~~XXXXXX~~ keskustaa ympäröivä ^{an} ~~suunniteltava~~ rengasväylään ja alueen käyttämisen rakentamiseen tarkoituksenmukaisesti ja taloudellisesti. Alueen käyttötarkoitus oli ^{Ohjelman mukaan} liikeliikenne ja ^{pääosan} rakennusten kerronalan kokonaismäärä ^{sta} ~~XXXXXX~~ ², joka oli määrätty 60 000 neliömetriksi, tuli olla konttoritiloja. Lisäksi alueelle oli suunniteltava hotelli (80-100 huonetta) ja, tutkittava mahdollisuuksia sijoittaa hotellin yhteyteen "korkean luokan appartement-asuntola" (n. 20 asuntoa), ^{suunniteltava} ~~suunniteltava~~ myymälä ja pankkitiloja ravintolaita, kahvila sekä ^{alueen} käytön vaatimat paikoitus- ja väestösuojatilat. Asuntoja olisi alueelle tullut ainoastaan ~~XXXXXX~~ ^{hito-} ~~XXXXXX~~ hen ibökunnalle.

Kilpailu ratkaistiin vuoden 1960 puolella ja siinä palkittiin kuusi ehdotusta. Voittaneen ehdotuksen ("Kurkiaura") tekijät olivat arkkitehti Olli Kivinen avustajinaan Pentti Riihelä, Aatos Issakainen, Lyder Braathem ja Martinus Schuurman.

Koska ohjelmassa ei ollut otettu~~a~~ tavitteeksi vanhojen rakennusten tai vanhan ~~xiix~~ puiston sommitelman säilyttämistä ja kerrosalavaa-
timus oli suhteettoman suuri, edellyttivät kaikki palkitut ehdotukset ~~koivu~~ kilpailu-
alueen uudelleenrakentamista kokonaan. Ehdotuksille oli luonteenomaista liikenteen johtaminen tunnelissa Hietalahden ~~xiix~~ rannasta Uudenmaankadulle ja konttoritilojen sijoittaminen korkeisiin tornitaloihin ~~xxxxxxx~~ alueen sisäosaan, keskelle vanhaa puistoa. Hotelli oli yleisimmin sijoitettu Bulevardin varteen ~~(V/117/5)~~ V/117/5). I palkinnon saanutta ehdotusta lukuunottamatta oli alueen pääosan muodostava puisto ehdotuksissa pirstottu rakennusmassojen väliin tai supistettu pieneksi, rajatuksi alueeksi. Voittaneen ehdotuksen parhaita puolia palkintolautakunnan mukaan oli Sinebrychoffin alueen ja Telakkapuiston saaminen yhtenäiseksi viheralueeksi, mutta tämä oli aikaansaatu keskittämällä suurin osa kilpailuohjelman edellyttämästä kerronalasta puiston ~~korkeimmalle~~ ylimmälle kohdalle ~~erittäin~~ suunniteltuun 77 m korkeaan konttorirakennukseen. Palkintolautakunnan mukaan "voimakas keskitysyrkimys on kuitenkin vienyt ylikorkeaan ja kaupunkikuvaa liiaksi hallitsevaan rakennusmassaan".

Kilpailun perusteella laadittu asemakaava ja sen jälkeiset vaiheet.

Voittaneen ehdotuksen pohjalta laadittiin asemakaavanmuutos, joka vahvistettiin 7.5.1965. Alueen keskelle muodostetun kortteliin 91 kuuluvan ~~ain~~ tonttialueen asemakaavaa muutettiin v.1969 ja paraikaa on jälleen vireillä ~~kaavan~~ samaan alueeseen muuttaminen. Tontti V/118/2 on rakennettu vuonna 1973 vahvistetun asemakaavanmuutoksen mukaisesti. Sinebrychoffin vanhan ~~pää~~ rakennuksen tontti (V/117/5) on voimassa vuonna 1965 vahvistettu asemakaava, joka mukaisesti tontti on tarkoitettu liikerakennuksille (AL) ja rakennusoikeus on 12 000 m² (tontin pinta-ala on 2879,9 m², joten tonttitehoisuus $e^t = 4,17$).

Sinebrychoffin vanhan päärakennuksen tontti on ~~nykyisin~~ ~~nykyisin~~ ehdotuksessa merkitty liikerakennuksien (hotelli) kortteli-alueeksi. Kahden ehdotuksen tontti on puolestaan jätetty rakennusmittaustalon ja liitetty ~~alueen~~ sisäosan puistoon.

SINEBRYCOFFIN PÄÄRAKENNUKSEN JA SIIHEN LIITTYVÄN PUUTARHAN
VAIHEITA

Vuonna 1819 kauppias Nicolai Sinebrycoff sai maistraatilta oikeuden pitää olutpanimoa kaupungin tarpeeseen. Tarkoitusta varten hänelle osoitettiin tonttialue Bulevardin varrella Hietalahdentorin kohdalta. Tämä oli alkuna Sinebrycoffin alueen kehittymiselle. Vuosisadan lopulla oli alue vähitellen tapahtuneitten tonttikauppojen ansiosta laajentunut niin, että se käsitti lähes koko Bulevardin, Albertinkadun, Ison Robertinkadun, Kivenhakkaajankadun, Punavuorenkadun ja Hietalahdenrannan rajoittaman alueen.

Alueen vanhin säilynyt rakennus on 2-kerroksinen puinen asuintalo nykyisen päärakennuksen läheisyydessä. Rakennus on nähtävästi vuonna 1823 siirretty paikalle Suomenlinnasta, jossa sitä oli Ruotsin vallan aikana käytetty linnoituskirkkona. Rakennus toimi nykyisen päärakennuksen valmistumiseen saakka Nicolai Sinebrycoffin asuin- ja konttorirakennuksena.

Nykyinen päärakennus rakennettiin vuosina 1840-42. Sen arkkitehtina oli todennäköisesti Jean Wik. Alkuperäisessä asussaan rakennus oli empiretyylinen.

1830-luvun loppupuolella - 1840-luvun alkupuolella, ilmeisesti päärakennuksen suunnittelutyön yhteydessä, syntyi myös pääosa myöhemmästä puistosta. Sinebrycoffin alueen suuret tasoerot ja paljaat kalliot tarjosivat loistavan lähtökohdan englantilaistyyllisen puiston luomiselle. Puistoon kuului tyypillisenä romanttisen puutarhataiteen suosimana elementtinä lammikko (joka on säilynyt paikallaan), puistonäkymän päätteeksi kallion huipulla oli aluksi huvimaja, myöhemmin makasiinirakennus "Salongen" torneineen (torni säilynyt), ja hiekkakäytävät puistokelehtivät säännöttömästi läpi alueen. Paljaille kallioille tuotiin myöhemmin maata ja paikalle istutettiin puita. Kallioit-

ten itälaitaan rakennettiin ajan mittaan useita varastorakennuksia, jotka kuitenkin arkkitehtuuriltaan olivat korkeatasoisia ja puistonäkymään sopivia.

1875
 Vuonna 1891 laati arkkitehti Carl Theodor Höijer suunnitelmat päärakennuksen julkisivujen muuttamisesta. Suunnitelmien perusteella rakennettiin katu- ja pihajulkisivujen 8-kulmaiset erkkerit ja julkisivut muutettiin yksityiskohdiltaan uusrenessanssityylisiksi. Rakennus on nykyisin tässä asussa.

Päärakennukseen liittyvän tiiliaidan suunnitteli arkkitehti Sebastian Gripenberg piirtäessään Hietalahdentorin varressa olevan tehdasrakennuksen v. 1880. Toinen aidassa olevista porteista on muutettu 1940-luvulla.

Vuonna 1921 siirtyi Suomen valtion haltuun testamenttilahjoituksella taide- ja taide-esinekokoelma, "Paul ja Fanny Sinebrycoffin Taidekokoelmat". Valtio siirsi kokoelman Suomen Taideyhdistyksen hoidettavaksi siten, että Ateneumin Taidemuseon intendentti samalla oli Sinebrycoffin kokoelmain intendentti. Koska valtiolla ei ollut sopivaa huoneistoa kokoelmia varten, saatiin sitä varten vuokrata kolme huonetta Sinebrycoffin perheen vanhasta päärakennuksesta. Näissä tiloissa, tosin hieman lisätiloja saaneena, museo toimii edelleenkin.

Toisen maailmansodan aikana päärakennus vaurioitui pahoin pommituksissa, ja kesti parikymmentä vuotta ennenkuin museo jälleen pääsi aloittamaan toimintansa kunnostetuissa huoneissa. Taidekokoelmia sota ei vanhingoittanut, koska ne oli viety turvaan.

Suuri osa Sinebrycoffin alueesta siirtyi kaupungin omistukseen 1960-luvun loppupuolella. Kaupunki on rakentanut alueen halki tunnelissa kulkevan Mallaskadun. Suurin osa kallion päällä sijainneista varastorakennuksista purettiin 1960-luvun lopulla, ainoastaan 1865 rakennettu torni on säilynyt puiston tässä osassa.

Päärakennus jäi tonttikauppojen yhteydessä Sinebrycoffin omistukseen, mutta tontilla on voimassa asemakaava, jonka mukaan tontille saa rakentaa 12 000 m² suuruisen uudisrakennuksen. Nykyisen rakennuksen kerrosala on 2880 m². Vuodelta 1823 peräisin oleva puinen asuinrakennus sijaitsee keskellä uutta tontinrajaa. Kaupunki on antanut määräyksen rakennuksen purkamisesta vuoden 1975 loppuun mennessä.

Mallaskadun itäpuolelle, päärakennuksen eteen jäävää puiston osaa on kaupunki hoitanut. Tällä hetkellä se on lähinnä lasten leikkipuistona. Mallaskadun länsipuoleinen puiston osa on täydellisessä rappiotilassa. Alue on ollut vuosikausia hoitamatta, koska suunnitellaan asemakaavanmuutosta, jonka mukaan osalle puiston alueesta rakennettaisiin asuinkerrostaloja.

Sinebrycoffin päärakennus ja myös vanha puinen asuinrakennus ovat rakenteiltaan edelleen hyväkuntoisia. Ainoastaan julkisivut ovat päässeet rapistumaan vuosittaisen hoidon puutteessa. Tämän johdosta on maistraatti velvoittanut omistajaa kunnostamaan päärakennuksen julkisivut. Omistajan aikaisemman ilmoituksen mukaan tämä koituu taloudellisesti kohtuuttoman kalliiksi ja tästä syystä omistaja haluaa luopua rakennuksesta. Vuokrasopimus taidemuseon kanssa on sanottu irti ja museon on lähdettävä rakennuksesta 31.12.1974 mennessä.

Sinebrycoffin johdon ja museoviraston välisissä neuvotteluissa 15.03.1974 esitettiin Sinebrycoffin taholta, että museovirasto selvittäisi valtion mahdollisuuksia ostaa tontti tai vaihtaa se sopivaan tonttiin muualta.

Sinebryhoffin puisto

Alueen historiaa

Sinebryhoffin puutarhan seudut kuuluivat Helsingin vanhimpiin puutarhaviljelysalueisiin. Kauppias (sittemmin pormestari) Byströmin tiedetään vuokranneen Hietalahden läheltä, myöhemmän Sinebryhoffin alueen kohdalta kolme puutarhaa tupakanviljelyä varten (vrt kaftta A1). Puutarhoilla oli nimet "Fatigue", "Penible" ja "L'inquiétude"; nyk. Vanhan kirkon puiston ja Mannerheimintien välillä hänellä oli "Sans-Souci"-niminen puutarha, joka oli avoin myös yleisölle. Tupakkaviljelmänsä ohella alueella kerrotaan Byströmin kokeilleen karppeien viljelyä, tosin huonolla menestyksellä. Sinebryhoffin puutarhan lammikot ovat ilmeisesti entisiä Byströmin karppilammikoita.

V.1819 kauppias Nicolai Sinebryhoff sai maistraatilta oikeuden pitää olutpanimoa kaupungin tarpeeseen. Tarkoitusta varten hänelle osoitettiin tonttialue Bulevardin varrella Hietalahdentorin kohdalta. Tämä oli alkuna Sinebryhoffin alueen kehittymiselle, (jossa puutarhalla oli huomattava osansa). Vuosisadan lopulla oli alue vähitellen tapahtuneiden tonttikauppojen ansiosta laajentunut niin, että se käsitti lähes koko Bulevardin, Albertinkadun, Ison Roobertinkadun, Kivenhakkaajankadun, Punavuorenkadun ja Hietalahdenrannan rajoittaman alueen. Vain eräät Albertinkadun sekä Kivenhakkaajankadun ja Punavuorenkadun asuntotonteista olivat muiden omistuksessa. (Korttelin 83 tontit 13a ja 13b, 15 ja 17 sekä korttelin 91 tontit 16+43, 15, 13+14 ja 31).

Vanhimmat panimon rakennukset olivat Hietalahdentorin varrella, mutta saivat väistyä 1870- ja 80-luvuilla uudisrakennusten tieltä. V.1832 aloitettu polttimorakennus, jonka alkuperäispiirustukset ovat säilyneet (A6) on muuttussa muodossa osittain säilynyt. Näihin piirustuksiin liittyy asemapiirros, joka osoittaa Sinebryhoffin alueen laajuuden tähän aikaan.

Sinebryhoffin alue rajoittui aluksi Hietalahdentorin kohdalle. Täällä sijaitsi tonttialueella aluksi pieni geometrinen puutarha, joka näkyy rinnan englantilais-tyylisen laajennusosan kanssa Welinin Helsingin kaftassa v 1841 (A2). Vanhin säilynyt rakennus on 2-kerroksinen puinen asuintalo, pystytetty tänne jo 1823. Rakennus oli

ilmeisesti siirretty tänne Suomenlinnasta, jossa sitä oli Ruotsin vallan aikana käytetty linnoituskirkkona. Kuvassa 2 esiintyy tämä puutalo, ja oikealla näkyvä terassi on ilmeisesti osa vanhinta puutarhaa, joka myöhemmin sai väistyä panimon rakennusten laajentuessa.

August Schauman kuvalle teoksessaan "Nu och förr" (1886) luvussa "Konturer av Helsingfors på 1830-talet" Sinebrychoffin aluetta: "Längst nere vid Sandvikstorget, midtemot gardeslasarettet, fanns dock redan tidigt det Sinebrychoffska bränneri- och bryggerietablissementet i sitt embryo. Dess dåvarande byggnader voro varken många eller granna; de ha också redan alla fått gifva vika för nya stenborgar och palatser, med undantag af ursprungliga karaktarhuset, en liten mycket anspråkslös tvåvånings-träbyggnad, hvilken ännu qvarstår midt uti den väldiga byggnadskomplexen och synes komma att bevaras för efterverlden, på samma sätt som det Rotschildska stamhuset vid Judengasse i Frankfurt".

1820-luvulla aloitettiin tonttialueen laajentaminen itään päin kallioalueille, jotka näkyvät luonnon-tilassa mm Uudenmaan esikaupungin asemakaavasuunnitelman kartassa (A2). Epätasaista kalliomaastoa terassoitiin.

1835 anoi Sinebrychoff tonttialueisiinsa laajennusta. Hän halusi mm yhdistää tonttialueellaan perustettuun puutarhaansa paljaan kallioalueen, jonne hän aikoi rakentaa kasvihuoneita ja vesisäiliön puutarhaan ja panimolle johdettavaa vesijohtoa varten. Viranomaiset katsoivat, että alue järjestelyn ansiosta saisi säännöllisemmän ja siistimmän ulkomuodon, varsinkin paljas kallioalue, kun se muunnettaisiin puutarhaksi. Tämän katsottiin tosin vaativen huomattavia kustannuksia. Järjestelyn asemakaava vahvistettiin 1836, puutarhatontin kauppakirja on vuodelta 1839. Suunnilleen samanaikaisesti oli Sinebrychoff anonut saada ostaa tontit 23 ja 25 Bulevardin varrella, joille yhdistettynä päärakennus rakennettiin vuosina 1840-42. Tontin 23 kauppakirja on vuodelta 1838, tontin 25 seuraavalta vuodelta.

Nykyisen puutarhan pääosa syntyi siis 1830-luvun ^{loppupuolella, -1840-luvun} alkupuolella, ilmeisesti yhteydessä päärakennuksen suunnitteluun. Päärakennuksen arkkitehtina oli todennäköisesti Jean Wik, mutta puutarhasuunnitelman laatijasta ei ole tietoa. Englantilaisytyylinen puutarha esiintyy ~~jo~~ jo Welinin

Helsingin kartassa vuodelta 1841. Tämä aika oli muutenkin puutarhataiteen loistokautta Helsingissä: Kaisaniemen puisto toteutettiin 1830-luvun alkupuolella (valmis 1837), Kaivopuisto perustettiin 1834.

Puutarhan alaosaan rakennettiin vielä kasvihuone mahdollisesti jo 1845, kuitenkin ennen 1853, jolloin todennäköisesti puutarhaa rajoittavat vaunuva ja talli rakennettiin. Kasvihuonetta laajennettiin myöhemmin, ^{laajennus} tämä on purettu mutta alkuperäisen osan muurit ovat vielä jäljellä. Päärakennuksen julkisivuja muutettiin 1870-luvulla, mutta varsin hienovaraisesti. Voidaan siis sanoa että puutarhan alaosan rakennukset muodostavat empire-tyylisen pihamuodostelman.

Myöhemmin uusrenessanssikaudella puutarha sai laajemmat arkkitehtoniset kehyksensä, jotka turmelematta puutarhan alkuperäistä sommitelmaa antavat sille sen nykyisen luonteen. Puutarhaa sen kaakkoispuolella rajoittaa panimorakennusten omaperäinen tiilijulkisivujen rivi aloitettiin 1870-luvun alussa ja päätettiin 1899.

Puutarhan kallioalueen voimakkaita taseroja käytettiin taitavasti hyväksi, alemman puutarhan osan ja tämän taustana olevan kalliomuodostelman kontrasti oli ^{romanttisessa} englantilaisessa puutarhatyyliä mitä kiitollisin aihe.

Puistonäkymän päätteeksi oli kallion huipulla aluksi pieni huvimaja, joka kuitenkin jo 1880-luvulla näyttää kadonneen. 1865 rakennettiin kalliolle uusi taustarakennus, makasiinirakennus "Salongen" 8-kulmaisine torneineen. Tätä ennen, ehkä jo puiston perustamisen aikoihin, rakennettiin kallioalueen syvän rotkon (vrt kartta A2) kohdalle jääkellarirakennus valtavine tynnyriholveineen.

1883 Seb. Gripenberg rakensi jääkellarirakennuksen päälle kulissijulkisivun puutarhanäkymän päätteeksi, lähes metafysisen tempelifasadin puutarhan yläpuolelle. 1899 julkisivua taitavasti jatkettiin, kun Th. Höijer rakensi tämän jääkellari- ja varastorakennusryhmän ("Siperia") laajennusosan ("Paul").

1868 vuokrattiin puutarhaan kuuluvaksi nyk. Sinebrychoffinkadun jatkeen kohdalla alkava kalliainen puutarhan osa, joka Kjerrströmin Helsingin kartassa (1878) vielä on esitetty kallioalueena.

1850-luvulla tonttialue Bulevardin varrella oli laajentunut Albertinkadulle saakka, mutta näitä tontteja ei varsinaisesti käytetty puutarhan laajentamiseen. Niinpä, kun 1930-luvulla tänne rakennettiin lamellitaloalue, säilyi puiston pääosa vielä ehjänä. Vain keskeneräisiksi jääneet tietyt pirstovag osittain maastoa.

Puutarha saavutti pian suosiota kaupunkilaisten kävelypaikkana ja sunnuntairetkien kohteena. Åbo Akademin kuva-arkistossa olevassa kuvassa (kuva 3), joka on todennäköisesti 1870-luvun alusta, näkyy puistossa kävelijöitä sekä etualalla viljelystoimia, ilmeisesti jääkellarin maakatolla.

Suomen Matkailijayhdistyksen 1889 julkaisemassa oppaassa "Helsinki ympäristöineen, käsikirja matkustajille" mainitaan Sinebryhoffin puutarha nähtävyyksien joukossa: "Vahterain varjostama Boulevardinkatu sivuuttaa tuon jo ennen mainitun hyvin hoidetun puisto-istutuksen Vanhan kirkon luona sekä päättyy Hietalahdentoriin, jonka luona tuo syrjäinen, kasvihuoneella varustettu, hyväntahtoisesti yleisön käytettäväksi annettu Sinebryhoffin puutarha suopi vaeltajalle miellyttävää siimestä ja häiritsemätöntä lepoa". Vielä 1910 julkaistussa Helsingin oppaassa puutarhasta todetaan: "Sen varjoiset lehtopaikat, kiemurtelevat käytävät sekä monet kukkalaitteet ja istutukset houkuttelevat sinne ehdottomasti toistekin sen, joka siellä kerran on käynyt".

Myöhemmästä osittaisesta rappioutilasta ja hoitamattomuudesta huolimatta ovat puutarhan kaikki tärkeimmät elementit vielä säilyneet, käytävät ^{vain} ovat osittain umpeenkasvanneita ja alue siivoamatta. Kuitenkin voidaan Sinebryhoffin puutarhaa pitää parhaiten säilyneenä Helsingin 1800-luvun alkupuolen puistoista. Kaisaniemi on myöhemmin kokonaan muutettu ja Kaivopuisto menettänyt mm. lammikkonsa. Vielä olisi mahdollista vähäisin muutoksin kunnostaa puutarha. Tällöin voitaisiin tätä romanttisen puutarhataiteen hienoa esimerkkiä luonnehtia - luonnollisesti tietyin varauksin - samaan tapaan kuin Osvald Siren kuvailee kiinalaista puutarhaa teoksessaan "Kinas trädgårdar" :

Oheinen luettelo esittää tiivistettynä puutarhan ja
panimon tärkeimpien rakennusten rakennushistorian.

(Rakennusten paikalla mahdollisesti aikaisemmin sijanneita
rakennuksia ei ole esitetty). Numerot viittaavat tekijän
mittauspiirustuksiin kuuluvann asemapiirrokseen.

1	Päärakennus (Corps de logis) 1840-42, Jean Wik (?)		
	Muutos 1875		, Th.Höijer
	Lisärak. 1891		, --
2	Asuintalo	pystytetty 1823	
3	Kasvihuone ("Orangeriet") ennen 1853 (1845?)		
		myöhempi laajennusosa purettu.	
4	Vaunuvaaja, talli (perust.) 1853		
5 - 8	Varastorak.ryhmä ("Siperia"):		
5	Jääkellari "Sibirien"	ennen 1865	<i>muutos -67</i>
5	ylin kerros	1883,	Seb.Gripenberg <i>purettiin</i>
6	Makasiini "Salongen"	1865	<i>huoneita lull. vaurioita -</i>
7	Jääkellari- ja varastorak. "Paul" 1899,	Th.Höijer	<i>purettiin 67</i>
8	Alaosa		--
9	Huvimajan paikka		
10	- " - (ent.)		
11	Vaja	1888,	T.Sihvola
12	Puutarhan muuri	1880,	Seb.Gripenberg
13	- " - , portti	1881,	- " -
14	Portti	1899,	Th.Höijer
15	Muuri	- " -	
	(Portti, 1946, esittämättä)		
16	Polttimo	1832,	hyväks. C.L.Engel
	Muutos	1872-73,	Th.Höijer
	Laajennus	1876,	--
17	Panimo	1873	--
	Muutos	1880,	Seb.Gripenberg
	--	1891,	Th.Höijer
18	Makasiini	1880,	Seb.Gripenberg
	Laaj. ja korot.	1890-91,	Th.Höijer
	Muutos	1899,	--
19	Varastorakennus ("Nikolai"?)	1869-70,	Th.Höijer

20	Var.kellari ja mallashuone	"Bavaria"	1877, Th.Höijer
21	- " -		1882, Seb.Gripenberg
22	Mallashuone ("Mälteriet")		1885, Th. Croll
23	Varasto		1938, F.T.Gessler
24	Makasiini		1899, Th.Höijer
25	Talli		1890, K.G.Grahn
26	Paja ja verstas		, Georg Schreck
27	Vaja		
28	Empire - puutaloja		
29	Terassi, graniittimuurin kork. n. 6 m		
30	Ent. lammikon paikka		
31	Ent. kasvitarha		

BRÄNNERIET och BRYGGERIET i SANDVIKEN
under NIKOLAI SINEBRYCHOFF's TID (1817-1848)

Tomtområdets förhistoria

År 1760 den 23 april beviljade Intressenterna i stadens tobaksfabrik handelsmannen, sedermera borgmästaren, Anders Byström ett lån av 5.000 daler kopparmynt för uppförande av en tobakslada inom sin planerade tobaksplantage i Sandviken och fingo Intressenterna den 23 februari 1761 inteckning i såväl ladan som tobaksplantagen. Lånesumman kom efterhand att ökas till närmare 30.000 daler och tid efter annan att transporteras på flere andra långgivare. Plantagen omfattade sammanlagt 9 tunnland 8 kappland och fick han år 1761 enligt KM:ts resolution, 50 års frihet på densamma. Området bestod dels av sandjord och dels av kärr samt sträckte sig söderom mittelinjen av nuvarande Bulevarden ända ned till dåvarande Sandviksstranden inom delar av nuvarande kvarteren n:ris 84a, b, 85, 90, 91, 117 och 164. Plantagen uppmättes och kartlades år 1765 av ingenjören Erik Lalin och omfattade den uppodlade jorden 8 tunnland och 18 kappland. Resten av området utgjordes av gångar och obrukbar mark samt byggnadsplatser. Plantagen var indelad i tre områden och namnen vittna om den stora möda han nedlagt på uppodlingen av denna sandmo och kärrmark. De benämndes nämligen "Penible", "L'Inquietude" och "Fatigue" och omfattade resp. 5,1.22 och 1.28 tunnland. Förutom en tobakslada uppförde han en mindre stuga antagligen till bostad för en vakt. Sin egen bostadsbyggnad uppförde han på en tomt i hörnet av nuvarande Mannerheimvägen och Bulevarden och mot kyrkoskvären en stor trädgård. Fastigheten benämnde han "Sans-Souci" eller "Sorgfri".

Inom tobaksplantagen anlade Byström även några karpdammar, som dock enligt vad ingenjör Hagström antecknat i sin beskrivning över Helsingfors av år 1776 "ej velat lyckas". Sannolikt voro dessa karpdammar desamma som Sinebrychoffska dammarna. Den stora torkladan, som värderades till 900 riksdaler nedbrann emellertid "genom en olycklig händelse". Den var belägen inom det nuvarande Sinebrychoffska komplexet ungefär 150 alnar från salt-sjön eller där den gamla tvåvånings bostadsbyggnaden av stock är belägen. Den nya uppfördes däremot i nordöstra hörnet av plantagen eller m.a.o. på östra sidan om Albertsgatan inom nuvarande kvarteret nr. 85. Den tidigare omnämnda vaktstugan var belägen inom nuvarande tomt nr.19 vid Bulevarden och värderades till 40 riksdaler. Byströms tobaksodlingsföretag synes ha varit ganska inkomstbringande, ty exempelvis år 1794 uppgav han en nettoinkomst av 500 riksdaler.

Den 28 januari 1802 avled borgmästare Byström och arvingarna innehade plantagen ända till år 1809, då repslagaren Eric Röo den 9 oktober nämnda år inropade arrenderätten för 15 år eller till utgången av år 1824 för 33 riksdaler 32 skilling banco. Innan arrendet utgått kom emellertid nyregleringen att beröra även detta plantageområde, som även i handlingarna kallades Byströmska uppodlingskärret. Under tiden hade emellertid Röo i sin tur utarrenderat plantagen åt ryska bokhållaren Nikifor Alexejeff Sinebrychoff för 200 rubel banco assignationer i årlig avgift. En del av plantagen hade dessutom övertagits av trädgårdsmästaren Lampenius änka och son. Redan tidigare hade Röo dessutom nödgats avstå en del av plantagen till tomtmark, som dock var belägen utanför det Sinebrychoffska tomtkomplexet. Huruvida Nikifor var en anförvant till bryggarfamiljen Sinebrychoff är okänt.

Den 22 november 1822 blev emellertid Röo uppkallad till den under Nybyggnadskommittén stående Lånemedelskommissionen, där honom meddelades att en del av plantagen återigen måste avstås. Beträffande sina ersättningsanspråk yttrade han sig så bombastiskt, att hans uttalande måste återgivas i protokollet och lydde: " Då sakägaren (Röo) icke ville tredskas med Committéns auctori- serade befallning och dessutom tagit i betraktande vad patriotismen för denna stads återuppbyggand påbjuder så nöjde han sig med en ersättning av 270 rubel banco assignationer mot att befrias från erläggande till stadskassan av 33 riksdaler 32 skilling i arrendeavgift. Kommissionen beviljade dock Röo ersättning av blott 150 rubel, men så långt sträckte sig dock icke Röos patriotism att han skulle ha varit tillfredsställd med denna summa, utan han anmälde sitt missnöje över kommissionens beslut, dock utan resultat.

Tomt och byggnadshistorik

Den 23 augusti 1819 fick handlanden Nicolai Sinebrychoff av magistraten rättighet att mot årligt arrende hålla ett bryggeri för stadens behov. Samma år den 13 oktober förordnade Nybyggnadskommittén att plats för ett bryggeriverks uppförande skulle åt Sinebrychoff anvisas söderom det blivande Sandvikstorget i kvarteret Gåsen och kommittén gav sin ombudsman Anders Kocke i uppdrag att utpåla tre tomter i nämnda kvarter samt uppgöra en karta. Efter fullgjort uppdrag överlämnade han den 20 juni 1820 kartan till Lånemedelskommissionen med anhållan om värdering och denna ansåg att odlingsjorden borde beräknas till 8 kopek, landningsmarken till 4 kopek samt den stenbundna marken till 5 kopek per kvadrataln. Enligt denna beräkningsgrund borde Sinebrychoff betala för nedannämnda tomter sammanlagt 1300 rubel 65 $\frac{1}{2}$ kopek.

banco assignationer fördelat på följande sätt:

Nr. 1 -	7062 $\frac{1}{2}$	kvadratalnar	-	565:-
Nr. 2 -	7875	" "	-	397:50
Nr. 3 -	7062 $\frac{1}{2}$	"	-	338:15 $\frac{1}{2}$

Summa rubel banco assignationer 1300:65 $\frac{1}{2}$

Såsom tidigare nämnts undanskaffades bränneribyggnaden på Ulrikasborg före 1 maj 1832. Men redan år 1821 på sommaren var arbetet på brygghuset i Sandviken i full gång. Den 19 juli 1821 hade Sinebrychoff undertecknat en sådan förbindelse, att han avsäger sig all ersättning för gråstenen i sitt bränneri på Ulrikasborg mot att han får lika mycket gråsten levererad av Nybyggnadskommittén för nybygget i Sandviken. Den 24 juli 1821 intygade arkitekten och konduktören vid Intendentkontoret Anders Fredrik Granstedt att av erforderliga 136 kubikfamnar gråsten redan inlagts 51 kubikfamnar i stenfoten, som i jorden hade en tjocklek av 2 a 2 $\frac{1}{2}$ alnar, men uppåt under stuvningsbjälkarna endast 1 a 1 $\frac{1}{4}$ aln. Bryggeriet hade en längd av 63 $\frac{1}{2}$ alnar (= 37,7 meter) och en bredd av 18 $\frac{1}{2}$ alnar (= 10,9 meter) samt en höjd till stenfoten av 7 $\frac{1}{2}$ alnar (= 4,5 meter). Byggnaden upptog hela gatulängden mot Sandvikstorget av tomten nr. 2 i kvarteret Gåsen, vilken tomt sedermera betecknades med nr. 27 vid Bulevarden.

Den 18 december 1822 fick Sinebrychoff köpebrev på tomterna n:ris 1 - 3. Den 3 juni 1824 blev Nicolai Sinebrychoff kallad till kommissionen, men då han för tillfället var rest till Petersburg, sände han sin broder privilegierade handlanden Sinebrychoff och denne meddelades att fastebrevet med det snaraste borde inlösas, vilket skedde inom årets utgång. Angående bryggeriet omnämnes i mantalslängderna för åren 1824 och 1825 att under det förstnämnda året voro anställda 2 mästare och 5 drängar samt under det sist nämnda 1 mästare, 1 gesäll och 3 arbetare.

År 1823 anhöll Nicolai Sinebrychoff om att få tomten nr. 3 förstorad söderut och sedan Kocke uppmätt ett område omfattande 3390 kvadratalnar verkställde kommissionen värdering. Området som bestod av stenbunden mark uppskattades till 5 kopek per kvadrataln eller sammanlagt till 169 rubel 50 kopek banco assignationer. Den 12 december 1825 sände Nybyggnadskommittén till kommissionen köpebrevet för denna tomtedel och Sinebrychoff inlöste fastebrevet år 1827. Tomtdelen hörde synbarligen till den del av Byströmska tobaksplantagen, som arrenderats av trädgårdsmästaren Lampenius änka och sonen, extra ordinarie kopist i Senaten. På grund av att området var för uppodling obrukbart, ansåg kommissionen att någon ersättning ej kunde givas och sonen Lampenius inlämnade med anledning härav besvär till landshövdingen och samtidigt ett brev till kommissionen, som synes ha varit så vanvördigt, att kommissionen i ett brev till landshövdingen av den 4 septem

ber 1826 ansåg sig skyldig att till denne överlämna besvärändens beläggande med den näpst, som han kan vara mäktig, att enär alla band äro lossade, hos andra mindre tänkande återhålla enahanda förgripelser. Kanske främst på grund av Lampenius' vanvördiga uppträdande förkastade landshövdingen hans besvär.

Förutom en bryggeribyggnad uppförde Sinebrychoff även ett boningshus av två våningar. Enligt meddelande av med.dr. Kjöllersfeldt torde huset ha flyttats från Sinebrychoffs gård på Sveaborg och uppfördes här antagligen i början av 1820-talet. Denna byggnad kvarstår ännu på tomten nr. 26 vid Bulevarden. Byggnaden är belägen ca. 17 meter från gatulinjen med längdfasaden mot den gatstump, som sedermera införlivades med tomten nr. 25 i kvarteret Strutsen. Man kan sålunda räkna med att huset har en ålder av åtminstone 140 år.

År 1827 anhöll Sinebrychoff hos Magistraten om plats invid bryggeriområdet för uppförande av ett magasin, men då detta skulle komma att stå på den södra kajlinjen, blev hans anhållan avslagen. Följande år kom han med en förnyad anhållan med anledning av att han icke allenast behövde utrymme för bryggeriet utan även för sitt bränneri, som han stod i beråd att överflytta från Södra hamnen. Ansökan gällde denna gång icke allenast området mellan bryggeritomten och sjöstranden utan även ett område beläget söderom tomterna n:ris 26 och 27. Det förra omfattade en areal av 12975 kvadratalnar och det senare 7170 kvadratalnar. Stadens äldste, som hördes i saken framhöllo emellertid, att området söderom tomterna n:ris 26 och 27 icke borde försälas utan endast utarrenderas åt honom och beträffande området mot sjösidan borde detsamma för ingen del avstås, emedan där framdeles kommer att uppföras magasin för hamnrörelsen.

Magistraten tog sig i anledning härav en längre funderare och först följande år den 27 juni 1829 sände Magistraten Sinebrychoffs ansökan till Lånemissionskommissionen med åtföljande karta och beskrivning uppgjord av ingenjör Silvan. Den 24 juli samma år verkställde kommissionen värdering av områdena och kom till följande resultat:

området omfattande	7170 kvadratalnar	a 5 kopek	-	358:50
"	"	12975	" 7 "	- 908:25
Summa rubel banco assignationer				1266:75

För övrigt ansåg kommissionen att, då i framtiden en kajbyggnad kommer att uppföras i Sandviken, området mot sjösidan borde upplåtas på det villkor, att 30 alnar borde av Sinebrychoff avträdas emot nu åsatt värde i händelse behovet av plats för magasinsbyggnader uppstår. Den 22 augusti 1829 gav Magistraten sitt utslag och betonade där att större delen av dessa om-

råden bestod av berg och oländiga dälдер samt att de icke annorlunda kunde betraktas än som liggande inom området för fastställd stadsplan. Över detta Magistratens utslag besvärade sig stadens äldste hos landshövdingen och framhöll att Magistraten icke ägt laglig rätt och befogenhet att under äganderätt överlåta ifrågavarande områden. Samtidigt besvärade sig även Sinebrychoff över kommissionens värdering, som han ansåg vara för högt tilltagen. Den 17 december 1829 fastställde landshövdingen Magistratens utslag, dock med den ändringen att tillökningen mot sjösidan kunde säljas åt Sinebrychoff i full omfattning, men denne var skyldig att avstå mark för magasinsbyggnader i händelse sådana kommer att behövas. Likväl berättigades Sinebrychoff att framom alla andra uppföra där magasinsbyggnader. Stadens äldstes besvär blev sålunda förkastat. Vad åter Sinebrychoffs besvär beträffar angående en reducering av inköpspriset, ansåg landshövdingen att kommissionens enhetspris var för högt i betraktande av att områdena bestod av berg och oländiga dälдер, varför han reducerade lösen till resp. 215:10 i stället för 358:50 samt 648:75 i stället för 908:25 eller sammanlagt 863:85 i stället för 1266:75 rubel banco assignationer. Den 31 juli 1830 utfärdade Magistraten köpebrev på dessa tillskottsområden och Sinebrychoff inbetalade köpeskillingen ännu samma år.

År 1830 hade Sinebrychoffs bryggeri och bränneri blivit ett betydande företag med icke mindre än två bokhållare, 1 bryggmästare, 1 brännmästare, 31 drängar och 3 pigor. Att Sinebrychoff kunde glädja sig över mången god törst i staden vittnar bl.a. en skämtsam finsk runa, delvis återgiven i dr. Ester Margareta von Frenckells verk: "Offentliga nöjen och privata" och författad av Carl Niclas Keckman:

Muuton täällä ruumis voipi,
Olutta me oiva lailla
Juomme varsin joutusasti
Kallistamme kaksi määrin

Olven seppä Sineprykkko
Kapokaljan tekiä.

I August Schaumans ögon voro emellertid Sinebrychoffska byggnaderna i början av 1830-talet oansenliga. Han skriver nämligen i sina minnen från "Nu och förr" bl.a. "Längst nere vid Sandvikstorget, mitt emot gardeslasarettet fanns dock sedan tidigt det Sinebrychoffska bränneri- och bryggerietablissemmentet i sitt embryo, de ha också redan alla fått giva vika för nya storborgar och palatser, med undantag av det ursprungliga karaktärshuset, en liten, mycket anspråkslös tvåvånings träbyggnad, vilken ännu kvarstår mitt i det väldiga byggnadskomplexet och synes komma att bevaras för eftervärlden,

på samma sätt som det Rotschildska stamhuset vid Judengasse i Frankfurt! August Schaumans antagande, att det gamla Sinebrychoffska boningshuset skulle bevaras för eftervärlden har gått i uppfyllelse, men Rotschildska husets öde är för denna historiks författare okänt. Antagligen mötte det sitt öde under världskriget.

Den 4 juli 1831 inropade Nicolai Sinebrychoff tillverkningsrätten för brännvin för 20 år räknat från och med år 1833 och såsom tidigare nämnts utgick fristen för undanflyttningen av brännvinsbyggnaderna vid Södra hamnen eller Ulrikasborg den 1 maj 1832. Sannolikt hade han redan år 1831 låtit uppgöra ritningar till det nya bränneriet av sten omfattande dels en och dels två våningar samt en tillbyggnad av trä i två våningar för "Pump-Huset" och "Pump-Michanichen". Denna tillbyggnad hade en längd av 21,1 aln och bredd av 26,5 aln. Bottenvåningen i stenhuset, vilket stötte mot ett berg, hade en längd av 36,5 aln och en bredd av 26,5 aln samt inrymde ett större rum för inmurade brännvinspannor samt tvenne rum för "Brenmästaren". Stenhusets övre våning sträckte sig över berget och hade en längd av 60,7 aln och bredd av 26,5 aln samt omfattade en större sal med en mindre avskrankning. I egenskap av chef för Intendentkontoret godkände C L Engel ritningarna den 28 maj 1832. Vem som uppgjort dem är okänt, men av fasaden att döma hade de utförts av en skolad arkitekt, eventuellt av A Fr. Granstedt eller Jean Wik. Av den till ritningarna bifogad situationsplanen, där även den förut uppförda bryggeribygnaden och det gamla boningshuset äro angivna, framgår att bränneribygnaden skulle uppföras utmed sydvästra långsidan av tomt nr. 3. Emellertid blev bränneribygnaden icke utförd enligt denna ritning, utan det uppförda bränneriet visar en betydligt enklare fasadbehandling. Å situationsplanen finns dessutom angivet ett tillämnat bryggeri av sten inom samma tomt och beläget i hörnet av Bulevarden och Sandvikskajen. Dessutom upptar situationsplanen en magasinsbyggnad längst bort i sydöst inom tomten nr. 1a vid Sandvics Södra Kajen samt en uthusbyggnad på de tillskottsområden Sinebrychoff erhållit 1827 och 1830 belägna söderom tomterna n:ris 26-28. Ritningarna till bränneribygnaden i dess ursprungliga gestaltning godkändes av landshövdingen den 9 juni 1832.

År 1835 kom Nicolai Sinebrychoff återigen med anhållan om ökat tomtutrymme. Desl ville han förena med sitt inom tomtkomplexet anlagda trädgård ett kalt berg, där han tänkte anlägga orangerier samt vattenreservoir för vattenledning till trädgården och bryggeriet, dels ville han inlösa tomtmark söderom sina tomter n:ris 28 och 1 a för magasin och vedupplag. Efter verkställd syn på platsen ansåg Stadens äldste att områdena var alltför oregelbundna för att kunna intagas i stadsplanen, varför stads-

ingenjören G W Gylden fick i uppdrag av Magistraten den 22 augusti samma år att uppmäta området och göra förslag till indelningsplan. Härvid skulle han även beakta att mellan saltsjön och tomterna skulle reserveras ett kajutrymme av 25 alnars bredd. Efter att ha utstakat tomterna inlämnade han kartan den 18 september till Magistraten. Enligt denna hade han indelat området i en trädgårdstomt omfattande 65,077 $\frac{1}{2}$ kvadratalnar samt tre magasins- och upplagstomter: nr. 1 - 11550 kvadratalnar, nr. 2 - 9730 kvadratalnar och nr. 3 - 8060 kvadratalnar. Den 13 oktober upptog stadens äldste förslaget till förnyad behandling och fann att trakten genom den föreslagna regleringen skulle bli mera reguljär och erhålla ett prydligare utseende, isynnerhet det kala bergsområdet betecknat med nr. 4 genom att förvandlas till trädgård. Stadens äldste voro dock medvetna om att därtill erfordras betydande kostnader. Stadsplaneförslaget sändes därefter via landshövdingen till Senaten, som fastställde detsamma den 7 juni 1836. Denna fastställelse kom även att beröra kvarteret nr. 62 (= nuv. nr. 84) samt den mellan nämnda kvarter och kvarteret Gåsen föreslagna Sandviks- eller senare benämnd Abrahamskatan. Sinebrychoff hade nämligen även ansökt om att få inlösa tomt nr. 5 (= nuv. nr 25) i kvarteret Strutsen ävensom omnämnda del av Sandviksgatan som då var oplanerad. Senaten hade nämligen i sin fastställelse även bifallit till att Sandviksgatan tillsvidare skulle intagas och med tomt nr. 5 i kvarteret Strutsen förenas, dock under villkor att några byggnader & sagda gata icke fick uppföras, på det att den kunde öppnas och till gata utläggas om så erfordrades.

Efter det stadsplanen fastställts gav Magistraten Lånekommissionen i uppdrag att värdera tomterna, vilket verkställdes den 10 maj 1837 med nedanstående resultat:

Tomt nr. 4 i kvarteret Gåsen	- 65077 $\frac{1}{2}$ kvadrataln	a 1 kop	- 650:77 $\frac{1}{2}$
" " 5 i (= nr 1)	" - 11550	" " 3 "	- 346:50
" " 6 i (= nr 2)	" - 9730	" " 6 "	- 853:80
" " 7 i (= nr 3)	" - 8060	" " 6 "	- 483:60
" " 5 i kvarteret Strutsen-	7500	" " 20 "	-1500:-
Summa kvadratalnar	101897 $\frac{1}{2}$	rubel banco assign.	3834:67

Sandviksgatan, som omfattade 3125 kvadratalnar slät sandjord, kunde ej inlösas, men kommissionen föreslog ett årligt arrende av 30 rubel under de tio första åren räknat från 1838 års början, varefter kommissionen förbehöll sig rätt att bestämma arrendet. Den 19 maj 1838 godkände Magistraten kommissionens värdering.

Efter det stadsplanen fastställts och värdering verkstälts fick Sinebrychoff av Magistraten köpebrev den 6 april 1839 såväl på trädgårds-

tomten nr. 4 som på nr. 5 vid Sandvikskajen, vilken tomt senare fick nr. 1 vid Sandviks Södra Kajen. De två övriga magasins- eller upplagstomterna sålde Magistraten åt handlanden W.W. Brenner, men dessa tomter kom senare även i Sinebrychoffs ägo. Samtidigt med föregående eller den 6 april 1839 fick Sinebrychoff köpebrev på tomten nr. 5 i kvarteret Strutsen, vilken tomt senare fick nr. 25 vid Bulevarden. För trädgårdstomten nr. 4 och magasinstomten nr. 5 (=nuv. 1) fick Sinebrychoff fastebrev den 15 juni 1846 och för tomten nr. 5 (=25) i kvarteret Strutsen den 28 november 1840. Redan tidigare den 19 maj 1838 hade Magistraten upplåtit på arrende åt Sinebrychoff gatuandelen mellan kvarteren Gåsen och Strutsen mot årlig avgäld.

Beträffande stiliseringen av köpebrevet för tomten nr. 5 (=1) vid Sandvikskajen bör anmärkas att där användes uttrycket, att i sammanhang med dess därinvid varande trädgårdsanläggning - ägas och besittas - utan att tomtens karaktär av magasinstitel angivits, vilket sannolikt berodde på slarv från Magistratens sida vid köpebrevets redigering.

Samtidigt med ovanstående tomtköp anhöll Sinebrychoff om att även få inlösa tomten nr. 23 vid Bulevarden i kvarteret Strutsen och Magistraten anhöll den 16 juli 1838 hos Lånekommissionen om åtgärd i saken. Efter att ha givit i uppdrag åt stadsingenjören den 14 augusti samma år att uppmäta tomten verkställde kommissionen värdering den 13 oktober samma år. Tomten bestående av slät sandjord och omfattande 7500 kvadratalnar värderades efter 25 kopek per kvadrataln till 1875 rubel banco assignationer. Salubrev utfärdades av Magistraten den 17 december 1838 och fastebrevet den 28 november 1840.

Efter det Sinebrychoff år 1839 köpt tomten nr. 1 vid Sandvikskajen uppförde han där en byggnad som dock var i strid mot gällande bestämmelser beträffande eldfarlighet, varför han den 11 mars 1841 av guvernören blev ålagd att undanskaffa nämnda byggnad.

Bland ritningarna i Magistratens arkiv har icke återfunnits huvudritningarna till det tvåvånings boningshus av sten som Sinebrychoff uppförde på de nyförvärvade tomterna nr. 23 och 25 vid Bulevarden. I varje fall blev den fullbordad år 1842 då den befriades från inkvartering i 50 års tid eller till utgången av år 1892. Byggnaden innehöll då 26 rum. Däremot finnes från samma tid ritning till en portvaktsbyggnad av sten i en våning samt ritning till inkörsport och plank. Portvaktsbyggnaden som innehöll två rum, kom dock icke till utförande men däremot porten och dess högra sidostycke, där en dörr till ovan omtalade bostadshus fanns angiven och skulle leda till husets förstuga. Denna ingång blev emellertid förflyttad till gårdssidan. Ritningarna till portvaktsstugan och porten godkändes av Intendentkontoret den 1 oktober 1842 och av Landskansliet den 15 oktober samma år.

Den Sinebrychoffska trädgården synes redan på 1840-talet ha tillvunnit sig

en viss uppmärksamhet att döma av att konstnären Magnus von Wright gjort en teckning av densamma, som numera bevaras på Nationalmuseum.

I början av 1840-talet uppträdde en konkurrent om tomten inom kvarteret Strutsen. Det var kommerserådet Henrik Borgström, som hade för avsikt att uppföra ett sockerbruk på tomterna n:ris 19 och 21 vid Bulevarden och nr. 9 vid Albertsgatan. Men i januari 1847 meddelade han att han avstått från planen på grund av att någon brunn med rikligare tillgång på vatten icke kunde fås inom dessa tomter.

Bränneriet och Bryggeriet under bröderna Paul och Ivan Sinebrychoffs samt Pauls söners Nicolas' och Pauls tid

Den 23 januari 1848 avled Nicolai Sinebrychhoff i en ålder av 60 år, och då han var ogift ärvdes han av sina två bröder Paul och Ivan, som båda fått kommerserådstitel. Dessutom ärvdes han av systrar, som alla ingått äktenskap och antagligen flyttat till Ryssland. Till en början torde brodern Ivan varit den ledande i firman, men sedermera övergick ledningen till brodern Paul, och firman ombildades till Aktiebolaget Paul Sinebrychhoff. Firmans första åtgärd blev att förvärva sig tomten nr. 21 vid Bulevarden och efter det ansökan inlämnats till Magistraten gav denne den 13 december 1852 i uppdrag åt Lånekommissionen att värdera nämnda tomt, som omfattade 7500 kvadratalnar. Enligt ett enhetspris av 8 kopek värderades tomten till 600 rubel silvermynt. Samma år förvärvade sig firman även genom köpebrev av den 8 juni magasinstitomterna n:ris 2 och 3 i kvarteret Gåsen av handlanden W W Brenners rättsinnehavare och firman fick fastebrev på dessa två tomter den 15 september 1855. Vad den senare tomten beträffar råder en viss osäkerhet, huruvida säljarna voro Brenners rättsinnehavare eller eventuellt gymnastikläraren August Hirn, som redan i februari 1845 förvärvat sig denna fastighet. I varje fall blev firman nu ägare till sagda tomt.

År 1855 anhöll Paul Sinebrychhoff om att få inlösa tomten nr. 19 vid Bulevardsgatan omfattande 6300 kvadratalnar och nr. 9 vid Albertsgatan omfattande 8700 kvadratalnar, båda belägna inom kvarteret Strutsen. Vederbörlig auktion förrättades inför Magistraten den 30 april 1855 och Sinebrychhoff inropade tomten nr. 19 för 504 rubel silver och tomten nr. 9 för 696 rubel silver.

Med utgången av år 1852 utgick den rättighet att bränna brännvin, som Nicolai Sinebrychhoff fått. Enligt en uppgift fick Paul Sinebrychhoff genom utslag av den 18 september 1852 förlängd rättighet till 1857 års utgång för årlig avgift av 1000 rubel silver. Men enligt en annan uppgift fick han denna rättighet för tio år och sedermera på nytt ända till dess den nya brännvinslagen blev gällande, varefter han fick densamma för ett år i sänder.

Ända till 1853 hade han varit den enda, som bryggde öl i större skala, men sistnämnda år, ävensom under en följd av år startades bryggerier av vilka dock många voro av kort varaktighet.

I början av år 1853 uppfördes en tillbyggnad till ölbryggeriet. Sannolikt blev själva ölbryggeriet av sten uppfört strax efter bränneribyggnadens uppförande eller således på 1830-talet. Tillbyggnaden uppfördes av trä i två våningar. Den inrymde i bottenvåningen rum för svagdrickskärl, men bestod i övrigt av en genomfart. Övre våningen inrymde fyra stycken kylskepp uppbyggda på stolpar. På grund av att situationsplan saknas kan icke den exakta placeringen av byggnaden fastställas. Antagligen blev denna byggnad uppförd mellan bränneriet och bryggeriet men senare förflyttad till västra sidan av bryggeriet in på tomten nr. 1a. Ritningen fastställdes av Landskansliet den 13 januari 1853. Samma år godkände Landskansliet även ritningarna till tre uthus, av vilka två uppfördes på tomten nr. 21 vid Bulevardsgatan och ett inom trädgårdstomten nr. 4. De två byggnaderna på tomt nr. 21 voro avsedda - den ena till stall och eventuellt fähus samt avträden - den andra inrymde 4 bodar och två större lider eller magasin. Fasaderna voro synnerligen vackra och för att åstadkomma symmetri försedda med blindfönster. Den projekterade byggnaden på trädgårdstomten nr. 4 var sannolikt identisk med det orangeri, som senare tillbyggdes med en flygel.

I medlet av 1800-talet tillverkade Sinebrychoffska firman icke endast öl och brännvin utan även porter samt "likörer och andra förädlade spritvaror". År 1853 voro anställda 53 arbetare och tillverkningen hade ett värde av 739.000 mark.

Det gamla bryggeriet av stock som sedermera inrättades till mälteri blev år 1855 förlängt mot öster med en 30 alnar lång tvåvånings byggnad av bjälk-korsvirke med infällda väggstockar och inna för detta uppmurades ett mältrum av tegel i omedelbar anslutning till ett likadant i det gamla mälteriet. Ritningarna till tillbyggnaden godkändes av Intendentkontoret den 16 juni 1855. Av en senare uppgjord situationsplan framgår att trapphuset som projekterats i östra ändan av tillbyggnaden förflyttades till gårdssidan.

I tomtboken av år 1855 finnes bifogat en särskild förteckning över alla tomter i staden med angivande av tomternas areal och byggnadernas värde i rubel silver. Enligt denna förteckning omfattade Sinebrychoffska komplexet följande tomter och byggnadsvärden:

Byggnaderna å tomten n:ris 26, 27 och 28 vid Bulevardsgatan samt å
trädgårdstomten nr. 4, alla i kvarteret nr. 83, Gåsen samt å tomten
nr. 25 vid Bulevardsgatan i kvarteret nr. 84, Strutsen

sammanlagt 94,576 kvadratalnar -30.300:-

Byggnaderna å tomterna n:ris 21 och 23
vid Bulevardsgatan i kvarteret nr. 84,
Strutsen

18,125 kvadratalnar -20.000:-

Byggnaderna inom tomten nr. 19 vid Bule-
vardsgatan i kvarteret nr. 84, Strutsen

6.300 - " - - 500:-

Byggnaderna inom tomten betecknad med C
(=nr. 6) inom kvarteret Ankan

4,720 - " - - 1.700:-

Sammanlagt 123.721 - " - - Summa 52.500:-

År 1861 uppgjorde A Broman ritningar till ett envånings långsträckt sten-
hus innehållande 8 boningsrum, och denna byggnad uppfördes utmed Bulewards-
gatan på tomterna nr. 9 vid Albertsgatan och nr. 19 vid Bulevardsgatan i kvar-
teret Strutsen. Ritningarna blevo godkända av Överstyrelsen för Allmänna
Byggnaderna den 22 augusti 1861 och av Landskansliet den 4 oktober samma år.
Samma år den 28 augusti godkände Överstyrelsen ritningarna till ett stenhus
att uppföras inne på tomten nr. 19 vid Bulevardsgatan och ritningarna god-
kändes av Landskansliet den 4 oktober samma år. Byggnaden inrymde bagarstu-
ga, kök, bakkammare, mangelrum, strykrum, tvättrum och spolrum. I situations-
planen finns dessutom inritat en damm och en brunn. Måhända kom byggnaden
icke genast till uppförande eller gjordes under arbetets förlopp smärre
ändringar, ty år 1864 den 16 juli godkände Landskansliet ånyo ritningarna.
Sistnämnda år uppfördes även en ångskorsten i bränneriet och ritningen god-
kändes av Landskansliet den 18 juli 1864.

Sommaren 1854 inspekterade amiral Arkas alla befästningar på Sveaborg och i
Helsingfors i anledning av det utbrutna s.k. Krimkriget. Bland annat ut-
dömde han de utkiks- och försvarsverk som uppförts på berget på Sinebrychoffs
ska trädgårdstomten. På Nationalmuseum finnes en teckning som framställer
berget med en låg tornuppbyggnad av sten som sannolikt var den omtalade ut-
kiksposten. På bilden synes dessutom en låg stenvägg. Antingen var dess upp-
byggnader faktiskt utförda av ryssarna såsom utkikstorn och försvarsverk
eller då utgjorde de socklar till den byggnad som senare uppfördes på samma
plats. Man har nämligen all anledning att förmoda att byggnadsarbetet genom
krigets utbrott avbröts och att det kom i gång först ca. 10 år senare. År
1865 ansökte bolaget nämligen om rätt att på samma plats uppföra en magasins-

byggnad med torn och ritningarna blevo godkända av Landskansliet den 16 oktober samma år. Byggnaden hade en längd av 41 alnar och en bredd av 17 alnar. Under byggnaden var en 7 alnar hög källare. Vem som uppgjort ritningarna är okänt, men av den bristfälliga ortografin att döma kan det ha varit någon medlem av murarfamiljen Andsten, eventuellt Gabriel Andsten. Av situationsplanen och beskrivningen framgår att tidigare uppförts en paviljong av trä söder om den projekterade magasinbyggnaden och såväl i situationsplanen som beskrivningen finnes antecknat en iskällare, dels under, dels ovan jord, i omedelbar anslutning till magasinnet. Denna kom dock till utförande först år 1882. Guvernören synes inte ha hyst några betänkligheter mot att denna byggnadstomt placerades på en trädgårdstomt, där byggnader icke fick uppföras, eftersom han godkände ritningarna.

Ända till år 1867 hade Sinebrychoffska firman innehaft ensamrätt på fabrikmässig tillverkning av bränning, men på sidan härav florerade husbehovsbränningen ända till år 1866, då den förbjöds. År 1867 uppstod emellertid tid efter annan flere brännerier som förutom brännvin tillverkade likörer och andra destillerade drycker.

Mellan trädgårdstomten nr. 4 och kvarteret nr. 91, Höken hade uppstått ett område, som med en hög klippvägg gränsade mot svängen mellan Stora Robertsgatan och Stenhuggaregatan. Detta område upplät Magistraten åt Aktiebolaget P Sinebrychoff den 4 mars 1868 på 30 års arrende med rätt till 20 års förlängning. Området omfattade en areal av 7636 kvadratalnar. I likhet med bestämmelserna för trädgårdstomten nr. 4 fick inga byggnader uppföras på dett arrendeområde

På grund av den ökade tillverkningen blev behovet av nya byggnader för bränneriet och bryggeriet erforderliga. I december 1869 levererade sålunda arkitekten Theodor Höijer ritningar till en byggnad innehållande lagerkällare och kornmagasin i två våningar. Byggnaden placerades inne på tomten nr. 27 och hade en längd av 57 alnar och en bredd av 26 alnar. Vederbörlig byggnadssyn förrättades den 5 mars 1870. Av situationsplanen, bifogad till denna ritning, framgår att förutom tidigare omnämnda byggnader uppförts några mindre byggnader - magasin eller skjul - på magasinstomterna n:ris 1 - 3 vid Sandviks Södra Kajen samt en byggnad av trä belägen längst inne på tomterna n:ris 26 och 28. På en situationsplan av år 1872 betecknas denna såsom en kombination av bonings- och uthus, men på en situationsplan av år 1873 benämnes den "Stallbyggnad". Det år 1861-64 på tomten nr. 19 vid Bulevardsgatan uppförda tvätthuset fick år 1872 en tillbyggnad likaledes av sten. Vederbörlig syn förrättades den 19 november 1872 och ritningarna godkändes av Landskansliet den 13 december samma år.

Vid denna tid var man icke så nogräknad med att åtskilja bostäder från fabrikslokaliteter, varför det icke beredde bolaget några svårigheter att få ritningarna godkända till en påbyggnad av bränneriet med en våning som skulle inredas till boningsrum. I december 1872 levererade arkitekten Theodor Höijer erforderliga ritningar. Den 4 februari 1873 förrättades vederbörlig syn och på grund av vissa ändringar i rumsdispositionen en förnyad syn den 20 september samma år.

År 1873 fick Höijer yttermera i uppdrag att uppgöra ritningar till ett nytt bryggeri av sten och avlevererades ritningarna i november nämnda år. Vederbörlig syn förrättades den 11 januari 1874. Byggnaden kom att intaga det gamla bryggeriets plats, men förlängdes ända till mälteribyggnaden. År 1876 förenades dessutom bränneri- och bryggeribyggnaderna med en trevåningsbyggnad av sten och ritningarna till denna hade Höijer färdiga i mars sistnämnda år.

För bonings- eller karaktärshuset av sten i två våningar, som uppförts 1842 gjorde Höijer ritningar, daterade i juni 1875, där fasaderna genomgått ganska genomgripande stilförändringar. Tyvärr har ritningarna från år 1842 icke påträffats i Magistratens arkiv. Syn i anledning av fasadförändringen förrättades den 9 juni 1875 och Landskansliet godkände ritningarna den 14 juli samma år.

År 1877 fick Höijer i uppdrag att göra ritningar till ett tidsenligare mälteri av sten med lagerkällare och han levererade ritningarna den 11 maj nämnda år. Vederbörlig syn förrättades den 24 oktober samma år. Denna delen bestod av två våningar och en rymlig vind. I bottenvåningen inreddes mältrum och eldningsrum samt i andra våningen mältapparater även som magasin och maltplåt. Den andra delen bestod av lagerkällare i två våningar.

Samma år i december hade Höijer även gjort ritningar till en nybyggnad av sten inne på tomten nr. 19 vid Bulevardsgatan ävensom ritning till byggnadsförändringar inom boningshuset mot gatan. Båda ritningarna godkändes av Landskansliet den 25 februari 1878. Något tidigare eller i augusti hade han ritningarna färdiga till en jäskällare av sten i en våning såsom tillbyggnad till det år 1870 uppförda kornmagasinet beläget på tomten nr. 27 vid gränsen mot tomten nr. 28 och denna tillbyggnad kom att ligga inom tomten nr. 28. Landskansliet godkände ritningen till denna tillbyggnad den 10 oktober 1878.

Följande år i april hade Höijer slutfört arbetet på ritningarna till ett flervånings stenhus, som skulle uppföras på tomten nr. 9 vid Albertsga-

tan i hörnet av denna gata och Nylandsgatan. Förutom bostadslokaler inreddes mot Nylandsgatan destilleringsrum och rum för kallrening av sprit ävensom utrymme för en kolugn och ångpanna. Överstyrelsen godkände ritningarna den 30 april 1879 och Landskansliet den 5 juni samma år sedan vederbörlig syn förrättats den 9 maj. Ännu samma år i oktober ingav Höijer ett förslag till en större magasinsbyggnad av sten, som skulle ersätta det gamla bryggeri- och mälthuset av stock och dess senare uppförda tillbyggnad av korsvirke med stockfyllnad. Av någon anledning kom hans förslag icke till utförande utan arkitekten friherre Sebastian Gripenberg fick i uppdrag att uppgöra definitiva ritningar, som han levererade i mars 1880 varefter vederbörlig syn förrättades den 15 april samma år efter det Överstyrelsen godkände ritningarna den 10 april. Gripenberg synes härefter ha anlitats såsom arkitekt för flere ny- och tillbyggnader. Höijer hade dock i oktober 1879 uppgjort ritning till inrättande av en mälteriapparat i en tillbyggnad i det förut uppförda mälteriet av sten. Vederbörlig syn förrättades den 16 oktober 1879 och Landskansliet godkände ritningarna den 5 december samma år.

Det stora Sinebrychoffska tomtkomplexet kom efterhand att utvidgas även mot Rödbergsgatan genom inköp av en rad små tomter belägna vid denna gata. I juli månad 1879 uppmättes sålunda tomterna n:ris 21 och 23 vid nämnda gata och Drätselkammaren sålde den 20 maj 1881 åt kommerserådet Paul Sinebrychoff dessa två tomter, å vilka han erhöll fastebrev den 29 augusti samma år.

Den nya magasinsbyggnaden av sten, till vilken ritningarna uppgjorts av Gripenberg i mars 1880 bestod av två våningar jämte en hög källarvåning och sträckte sig över tomterna n:ris 26 och 27 i omedelbar fortsättning på bryggeriet. Överstyrelsen godkände ritningarna den 10 april 1880 och den 15 april förrättades vederbörlig syn. Ungefär samtidigt uppgjorde Gripenberg ritningar till eldstads- och fasadförändring av bryggeriet och Överstyrelsen godkände ritningarna den 18 juni 1880, varefter syn förrättades den 15 juli samma år. Det höga tegelplanket, som ännu omger en del av tomtkomplexet blev uppfört år 1881 och ritningen godkändes av Överstyrelsen den 3 juni samma år.

Gripenberg hade uppgjort ritningar till en större magasins- och lagerbyggnad i två våningar, som skulle uppföras bakom mälteri- och lagerbyggnaden inne på tomterna n:ris 26 och 27 och syn förrättades den 16 juni 1881. Emellertid vidtogs omedelbart därefter vissa förändringar berörande inredningen och bl.a. tillkom en tornbyggnad. Dessa senare utförda ritningar blevo godkända av Landskansliet den 5 augusti 1881. Men följande år uppgjordes yttermera ritningar till en tillbyggnad av sten i två våningar

och dessa blevo efter förrättad syn den 9 maj 1882 godkända av Landskansliet den 30 juni samma år.

År 1884 fick arkitekten Georg Schreck i uppdrag att projektera ett stort fyravånings mälteri av sten och han levererade ritningarna i februari 1885. Den maskinella inredningen projekterades av Brüder Noback & Fritze, Maschinenfabrik, Prag-Bubna (Praha-Holesovie-Bubna) och arbetet utfördes under ledning av fabriken representant Theodor Croll. Vederbörlig syn förrättades den 11 februari 1886. Huruvida Schrecks förslag till förändringar i inredningen i tvätt-, bastu- och mangelbyggnaden, vilka ritningar utfördes i april 1885, blevo utförda är okänt; någon anteckning om verkställd syn eller godkännande av ritningarna finnes nämligen icke antecknat. Däremot fastställdes av Landskansliet den 30 november 1885 ritningarna levererade i maj samma år till en byggnad för kanning av fat och projekterad i medelbar anslutning till brännerie och blev sålunda utförd.

Redan tidigare den 12 mars 1883 hade kommerserådet Paul Sinebrychoff avlidit och ur den, samma år den 21 maj, förrättade bouppteckningen får man en överblick över vad tomter och byggnader voro värda nämnda år. Sjä fallet var det verkliga värdet betydligt högre. Enligt bouppteckningen grupperades fastigheterna på följande sätt:

Albertsgatan 9 - spritfabriksbyggnad	12.000:--
Bulevardsgatan 19, 21 och 23 - en envåningsbyggnad av sten, 2 st envåningsbyggnader av sten, envåningsbyggnad av trä	100.000:--
Bulevardsgatan 25 - karaktärshuset av sten i två våningar	150.000:--
Bulevardsgatan 26, 27 och 28, Sandviks Södra Kajen 1 och 1 a samt trädgårdstomten nr. 4 - tvåvånings boningshus av trä, en mälteribyggnad av sten med maskin- och ölkällare, ett maltmagasin av sten med källare och 100 st jäskar av ek, ett bryggeri av sten med maskin, ett maskinhus av sten med maskin, en bränneribyggnad av sten med maskin, ett spannmålsmagasin av sten i två våningar med ölkällare under, en ölkällare av sten, en envåningsbyggnad av trä innehållande stall och några boningsrum, ett lider av trä, ett tvåvånings magasin av trä, en trädgårdstomt med två orangerier, en i berg insprängd ölkällare och en tornbyggnad samt en smedja av sten, ett envånings boningshus av trä, en stenbyggnad för hartskokaren och ett fatlida av trä	1.121.000:--
obebyggda tomterna nr:ris 2 och 3 vid Sandviks Södra Kajen	12.000:--
Tomten nr. 23 vid Rödbergsgatan med åbyggnad	13.000:--
Tomten nr. 21 vid Rödbergsgatan med åbyggnad	17.000:--
Tomten nr. 6 vid Sandviksgatan i kvarteret Ankan med åbyggnad	10.000:--
Tomten nr. 3 vid Mikaelsgatan i kvarteret Kamelen med åbyggnad	50.000:--
Tomten nr. 4 vid Mikaelsgatan i kvarteret Kamelen med åbyggnad	200.000:--
Tomten nr. 8 och 10 vid Vilhelmsgatan i kvarteret Apan med fem byggnader av trä, däribland en badinrättning med inventarier	160.000:--
Tomt nr. 6 vid Vilhelmsgatan i kvarteret Apan	22.000:--
Villan Ås nr. 16 ^a jämte åbyggnader	14.000:--
Summa m k	1.831.000:--

Fastigheterna inom kvarteren Gåsen och Ankan värderades sålunda till sammanlagt Fmk 1.425.000:-- och inom övriga kvarter i staden till Fmk 425.000:-- Bland dessa senare fastigheter må särskilt nämnas tomterna nr. 8 och 10 vid Vilhelmsgatan i kvarteret Apan, där en badinrättning uppförts och vilken var allmänt bekant på den tiden under namnet Vilhelmsbad. I samband med denna badinrättning bedrevs även hotellrörelse med resanderum och anlätades ofta av Zachris Topelius. Detta endast som en liten parentes.

År 1886 i maj gjorde Gripenberg ritningar till några mindre tillbyggnader till stenhuset i hörnet av Alberts- och Nylandsgatorna och de berörde flygeln mot sistnämnda gata. Samtidigt uppgjorde han ritning till ett cisternhus inne på tomten nr. 19 vid Bulevardsgatan. För dessa byggnadsföretag för rättades syn den 11 maj och 14 december 1886. Redan några år tidigare hade

stenhusflygeln vid Nylandsgatan fått en mindre tillbyggnad, men då ritningen är odaterad kan tidpunkten icke exakt fastställas.

Redan tidigare hade såsom nämnts det Sinebrychoffska tomtkomplexet utsträckts ända till Rödbergsgatan genom inköp av tomterna nr:ris 21 och 23. Utvidgningen fortsattes genom att kommerserådinnan Anna Sinebrychoff den 18 november 1887 inköpte av Drätselkammaren tomten nr. 25 vid Rödbergsgatan och den 23 november samma år tomten nr. 19 b vid samma gata. Sedermera den 17 december 1888 fick hennes rättsinnehavare Aktiebolaget Paul Sinebrychoff fastebrev på ovannämnda två tomter. Sedermera köpte bolaget den 29 juni 1889 av enskild person tomten nr. 19 a vid Rödbergsgatan och fastebrevet utfärdades den 30 juni 1890. Även inom kvarteret nr. 91, Höken förvärvade sig bolaget tomten nr. 28 vid Nylandsgatan av enskild person den 1 februari 1890 och bolaget fick fastebrev på tomten den 30 juni samma år.

Mellan det gamla tvåvånings boningshuset och mälthuset å tomten nr. 26 uppfördes ett skjul med pelare och tak ovanpå en tappningskällare. Ritningarna uppgjordes i september 1888 och godkändes av Landskansliet den 15 oktober samma år.

År 1889 fick arkitekt K G Grahn i uppdrag att göra ritningar till en större stallbyggnad av sten och han levererade dem i januari 1890, varefter Landskansliet godkände dem den 15 mars samma år. Byggnaden placerades i sydvästra hörnet av trädgårdstomten. Stallet i fråga var beräknat för 60 hästar, men antalet spiltor synes ha varit för knappt tilltaget, ty redan den 14 juli 1890 godkände Landskansliet en av Grahn uppgjord ritning till tillbyggnad inrymnande yttermera 9 spiltor.

I en till Drätselkammaren år 1890 inlämnad skrift anhöll Aktiebolaget Paul Sinebrychoff om att få inlösa den gatuandel av f.d. Sandviksgatan, senare benämnd Abrahamsgatan, som bolaget innehaft på arrende alltsedan år 1838. Då denna gatudel bortlämnades från den sista stadsplanen och sålunda ansetts obehörlig föreslog kammaren, att gatudelen kunde förenas med bolagets tomt nr. 25 vid Bulevardsgatan i kvarteret nr. 84, Strutsen. Enhetspriset föreslogs till 2 mark per kvadratfot eller sammanlagt 25.000:-

Den 11 mars 1890 godkände Stadsfullmäktige kammarens förslag, varefter salubrevet utfärdades den 27 mars och bolaget erhöll fastebrev den 30 juni samma år. Emellertid hade icke någon verklig fastställelse av stadsplaneändringen ägt rum före försäljningen och den år 1911 av fullmäktige tillsatta kommittén ansåg att stadsmyndigheterna hade varit skyldiga att utverka en sådan stadsplaneändring.

I en till Drätselkammaren den 21 maj 1890 inlämnad skrift anhöll bolaget

om att få inlösa ett triangelformigt område i hörnet av Bulevardsgatan och Sandviks Södra Kajen för att förenas med bolagets tomt nr. 1 a vid sistnämnda gata. Kammaren verkställde i anledning härav syn den 20 november samma år, men kunde inte fatta ställning i saken innan Hamnbyggnadsstyrelsen givit sitt utlåtande. Styrelsen ansåg för sin del att ifrågavarande triangel utan olägenhet, men bolaget borde i stället avstå västra spetsen av tomtern 1 a och 1 vid Sandviks Södra Kajen. Efter förnyad syn den 1 juli 1891 godkände kammaren styrelsens förslag, dock under förutsättning att tomten nr. 1 borde få en regelbundnare form. Den triangel som bolaget skulle erhålla i tillskott till tomten nr. 1 a omfattade 15.300 kvadratfot och området som bolaget skulle avstå omfattade c. 12.650 kvadratfot, Dessutom borde bolaget på egen bekostnad undanskaffa en magasinsbyggnad som uppförts på det område som skulle avstås. Dessutom föreslog synemännen att tillskottsområdet åt bolaget icke fick inhägnas eller tagas i anspråk förrän trafikutrymmet medgav det. Bolaget å sin sida godkände ägobyttet, dock under förutsättning att bolaget icke behövde avstå området i väster innan bolaget kommit i besittning av tillskottsområdet och bolaget var angeläget om att utbytet skulle ske så snart som möjligt och senast då kajen blev utbyggd. I skrivelse till fullmäktige av den 22 januari 1892 framhöll kammaren att den tomtedel, som bolaget avstod, var av så stor betydelse för hamnutrymmet att fastän bolaget fick c. 2650 kvadratfot mera, borde bolaget icke erlägga någon avgift. Dessutom hade ju bolaget åtagit sig kostnaderna för undanflyttningen av magasinet från den avstådda tomtdelen. Den 1 mars samma år godkände fullmäktige kammarens förslag och den 6 maj 1895 fastställde Senaten den av ägobyttet föranledda stadsplaneändringen.

Men alltjämt var bolaget i behov av ökat utrymme, varför Höijer år 1890 fick i uppdrag att uppgöra ritningar till på- och tillbyggnaden av jäskällaren och magasinsbyggnaden och han levererade ritningarna i december nämnda år. Byggnaden kom efter påbyggnaden att bestå av fyra våningar. Efter det vederbörlig syn förrättats den 6 februari 1891 godkände Landskansliet ritningarna den 21 februari och Överstyrelsen den 27 november samma år. Dessutom uppgjorde Höijer i april 1891 ritningar till fasadförändring av bryggeriet och dessa godkändes av Överstyrelsen den 20 april 1891. Samma år uppgjorde Höijer även ritningar till en mindre utvidgning av cisternhuset av sten på tomten nr. 19 vid Bulevardsgatan.

Mellan tomterna n:ris 19 och 21 vid Bulevardsgatan å ena sidan samt Nylandsgatan och tilläggsområdet till trädgårdstomten nr. 4 å andra sidan hade uppstått tvenne områden om resp. 9960 och 5064 kvadratfot. På Drätselkammarens framställning biföll Stadsfullmäktige den 10 februari 1891 att nämnda områden skulle förenas - det större området med tomten nr. 19 och det mindre med tomten nr. 21 vid Bulevardsgatan. Stadsplaneändringen fastställdes av

Senaten den 27 april 1892 varefter bolaget den 26 juli samma år inlöste resp. områden nämligen tillskottsområdet till nr. 19 för 10.428:- och till nr. 21 för 2.908:80.

Vid denna tid intog Sinebrychoffska bryggeriet fortfarande en dominerande ställning. År 1894 voro där anställda 230 arbetare och lika många hästkrafter utvecklade två ångmaskiner. Produktionsvärdet steg vid nämnda tidpunkt till 1.341.000:-. Bland spritfabrikerna innehade Sinebrychoffska bolaget år 1894 även första platsen med åtta arbetare, en ångmaskin på tio hästkrafter och ett produktionsvärde av 630.000:-.

Bland samlingarna på Helsingfors stads museum finns en akvarell av en okänd konstnär, där man ser långfasaden av det gamla boningshuset och gavelfasaden av det nya karaktärshuset av sten. Utanför trähuset står en droschka och i vänstra kanten syns en ölkärra förspänd med två hästar och lastad med tre öltunnor eller fat. Bland fotosamlingarna på museet finns dessutom en bild av en ölkusk sittande på ett stort ölfat.

År 1895 föreslog Drätselkammaren att det område som var beläget mellan trädgårdstomten nr. 4 och kvarteret nr. 91 Höken, vilket bolaget hade på arrende alltsedan 1868, skulle som särskild byggnadstomt intagas i stadsplanen och försäljas till bolaget för ett pris av 45.813 mark 70 penni, dock med förbehåll att staden icke behövde planera den till området gränsande delen av Nylandsgatan. Detta förslag godkändes av Stadsfullmäktige den 29 januari 1895. Men innan stadsplaneändringen insänts till fastställelse anhöll bolaget att området icke skulle ombildas till självständig tomt utan förenas med trädgårdstomten nr. 4, varigenom bolaget ej blev skyldigt att genast bebygga densamma, utan fick välja en för dem lämplig tidpunkt, ty genom att förena detta område med trädgårdstomten nr. 4 kom denna del att höra till en tomt där byggnader redan var uppförda. Vid sitt sammanträde den 1 mars 1892 godkände fullmäktige bolagets anhållan och Senaten fastställde stadsplaneändringen den 6 maj 1895, varefter salubrevet utfärdades den 6 juli samma år. I sitt betänkande ansåg 1911-års kommitté, att denna lindring i skyldigheten att bebygga denna tomt del efter det den införlivats med trädgårdstomten nr. 4 icke kom att ändra trädgårdstomtens karaktär, men denna del fick bebyggas såsom byggnadstomt. Den nya tomtdelen omfattade en areal av 7636 kvadratmeter. Priset 45.813 mark och 70 penni inbetalade bolaget den 9 september samma år, varefter fastebrevet utfärdades den 3 februari 1896.

År 1896 i mars uppgjorde Wilhelm Ekman ritningar till en tornartad tillbyggnad till mälteriet av sten och efter det vederbörlig syn förrättats den 21 april nämnda år fastställde Landskansliet ritningen den 12 maj

samma år. Följande år i november uppgjorde Høijer ritningar till ett hartsningsskjul med eldstad, som bestod endast av tak och pelare och var avsett att placeras på tomt nr. 1 a vid Sandviks Södra Kajen. Vid samma tidpunkt gjorde han även ritningar till en större lager- och iskällare att uppföras omedelbart invid det år 1865 uppförda magasinet på trädgårdstomten. Byggnaden bestod av en hög källare till största delen insprängd i berget och en låg våning eller vind ovanpå. År 1899 i februari levererade Høijer yttermera ritningar till en påbyggnad av den tillbyggnad som tidigare gjorts till magasinet å tomt nr. 26 vid Bulevardsgatan och Landskansliet godkände ritningarna den 9 mars samma år. Samtidigt hade han även uppgjort ritningar till en magasinsbyggnad, som skulle uppföras på trädgårdstomten i det hörn där denna tomt sammanstötet med magasinstomterna nr:ris 1, 1 a och 2. Ritningarna godkändes av Landskansliet den 13 maj samma år.

Fyra år efter det 1911-års kommitté avgivit sitt betänkande berörande Sinebrychoffska tomtkomplexet anhöll bolaget hos Drätselkammaren om att få ombildat trädgårdstomten till bostadstomt och bolaget ansåg att staden kunde åtnöjas med en ersättning av 150.000:- eller allra högst 200.000:--. I sin skrivelse till Stadsfullmäktige av den 20 maj 1915 föreslog kammaren att staden, i enlighet med Styrelsens för staden allmänna arbeten förslag, kunde bifalla till bolagets ansökan och att ersättningen kunde fastställas till 230.000:--. Den 8 juni samma år godkände fullmäktige bolagets anhållan, men höjde ersättningen till 400.000:--. Ännu samma år den 30 december inbetalade bolaget sistnämnda löseskilling. Samtidigt med sin ansökan berörande trädgårdstomten anhöll bolaget även att staden skulle avstå från sitt återköpsförbehåll berörande tomt nr. 1 vid Sandviks Södra Kajen och fullmäktige beslöt vid ovannämnda sammanträde att avstå från detta förbehåll.

Denna historik omfattar en Sinebrychoff historik under en tidrymd av ca. 100 år räknat från 1817, då Nicolai Sinebrychoff inköpte bränneriet på Ulrikasborg och till Paul d.y.:s död 1917. Ur historiken framgår med vilken drift och företagsamhet familjefirman efterhand utvecklades till en storindustri och under efterföljande år har verksamheten yttermera utvecklats. För att få en närmare inblick i förhållandena före den Sinebrychoffska tiden har en kort förhistoria bifogats.

Helsingfors i oktober 1957

Berndt Aminoff

Paul ja Fanny Sinebrychoffin Taidekokoelmat, jotka nyt avataan uudelleen, ovat kauppaneuvos Paul Sinebrychoffin ja hänen vaimonsa Fannyn, o.s. Grahn, keräämät. Ne lahjoitettiin Suomen valtiolle v. 1921 ja luovutettiin Suomen Taideyhdistyksen hoitoon. Nykyään niitä hoitaa Suomen Taideakatemia. Kokoelmat käsittävät runsaan määrän ruotsalaisia muotokuvia 1600- ja 1700-luvuilta, huomattavan kokoelman 1600-luvun hollantilaista taidetta, suuren miniatyyrikokoelman (n. 350 numeroa) sekä lisäksi huonekaluja, posliinia ym. Taideteosten joukossa on erittäin merkittäviä taitelijanimiä. Kokoelma oli Pohjoismaiden suurin ja on myös merkittävin taidelahjoitus Suomessa.

Kokoelmat olivat lahjoitusvuodesta alkaen sijoitetut huoneistoon, joka saatiin vuokrata Sinebrychoff Oy:n talosta. Talo vaurioitui talvisodan pommituksissa ja sitä käytettiin sitten toisiin tarkoituksiin. Lahjoituskokoelma oli osittain näytteillä Ateneumissa, osittain varastoituna, kunnes vuonna 1959 onnistuttiin saamaan takaisin entinen vuokrahuoneisto, joka Sinebrychoff Oy:n toimesta korjattiin. Täyttäessään 140 vuotta sama toiminimi lahjoitti huomattavan summan huoneiston irtaimen sisustuksen kuntoon saamiseksi ja uusimiseksi.

Museo käsittää nyt yhden huoneen enemmän kuin ennen. Esillepano on jonkin verran muuttunut, koska vanha seinä- ja kattokoristelu koristelutoineen, tummine tapetteineen ja silkkiverhoineen oli tuhoutunut. Museon aineistosta on karsittu toisarvoiset, aitoudeltaan epävarmat tai kokonaisuuden kannalta epäoleelliset esineet. Miniatyyreja varten on teetetty erikoinen laatikosto, jossa ne ovat helposti esiin saatavissa. Kokonaisvaikutelma on pyritty saamaan eheäksi, valoisaksi ja ilmapaksiksi sekä samalla kuitenkin kodin tuntuiseksi. Kun huoneisto aikanaan oli lahjoittajan äidin, rouva Anna Sinebrychoffin kotina, on museoon sijoitettu myös hänen muotokuvansa, ainoana kokoelmiin kuulumattomana teoksena.

SINEBRYCHOFFIN TALO

Rakennusvaihe

Sinebrychoffin tehtaiden perustaja, Nikolai Sinebrychhoff muutti vuonna 1817 kaakkois-Suomesta Helsinkiin ja perusti aluksi Suomenlinnaan viinanpolttimon ja olutpanimon. Heti seuraavana vuonna hän siirsi liikeyrityksensä Helsinkiin, Ullanlinnan alueella toimivaan polttimoon. Vuonna 1819 Nikolai Sinebrychhoff sai senaatilta luvan perustaa panimon ja polttimon Hietalahteen.

Tontit 23 ja 25 Strutsin korttelista, jonne päärakennusta kohta ruvettiin rakentamaan, Sinebrychhoff osti vuonna 1838. Nikolai Sinebrychhoff asui tosin koko elämänsä ajan Suomenlinnassa, mutta vuonna 1842 valmistui siitä huolimatta Bulevardin varteen kaksikerroksinen kivinen asuin- ja konttorirakennus. Rakennuksen suunnittelijasta ei ole varmuutta, todennäköisesti arkkitehtina oli Jean Wiik, joka tuolloin toimi intendentin-konttorissa ja suunnitteli Helsinkiin lukuisia muitakin yksityistaloja.

Piirustusten mukaan olisi kadun puolella rakennettu valurautakaiteinen parveke, mutta palovakuutusta varten tehdystä arviosta päätellen oli katujulkisivussa alunperinkin erkkeri, samoin kuin pihasivulla kaksikerroksinen ulkonema.

Sisätiloihin kiinnitettiin erityistä huomiota, monissa huoneissa oli koristemaalauksia, koristekattolistoja ja parkettilatitioita.

Vuoden 1875 korjaus

Rakennuksen nykyinen, uusrenessanssityylinen ulkoasu on peräisin 1875 vuoden korjauksesta, joka toteutettiin arkkitehti Th. Höijerin suunnitelmien mukaisesti. Rakennus oli ollut rappaimmista aina tähän korjaukseen saakka. Samaan aikaan teki maalari-mestari H.J. Spiring sisätiloissa kattojen ja seinien koristemaalauksia.

Vuoden 1891 muutostyöt

Itäpäädyn jatko-osa rakennettiin vuonna 1891 samoin Höijerin laatimien piirustuksien mukaan. Jo tätä ennen oli rakennuksen itäpäädyssä ollut pulpettikattoinen tiilirunkoinen eteisos, joka nyt purettiin. Näiden muutostöiden yhteydessä uusittiin ehkä myös sisäpintojen maalauskoristeluja.

Myöhemmät korjausvaiheet

Vuonna 1921 sai valtio vastaanottaa Paul ja Fanny Sinebrychhoffin taidekokoelmat. Taideteosten ja -esineiden näytteillepanoa varten Oy Sinebrychhoff Ab vuokrasi valtiolle rakennuksen yläkerrasta kolme huonetta. Muu osa oli edelleen asuinkäytössä.

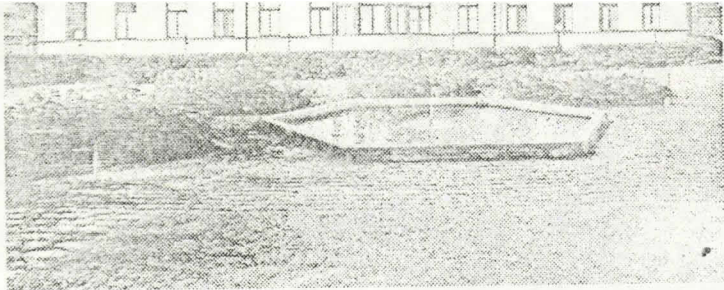
Vuonna 1945 tehtiin vähäisiä väliseinämuutoksia pohjakerroksen itäosassa, muussa osassa taloa alkuperäisiä oviaukkoja murattiin umpeen.

Vuonna 1947 luovutettiin tilat 201-205 ja 218 VT:n laboratorion käyttöön. Tällöin purettiin näistä huoneista uunit ja oviaukkoja murattiin umpeen.

Vuonna 1959 aloitettiin yläkerran huoneiden kunnostus niiden louvuttamiseksi jälleen museokäyttöön. Kustavilaisen huoneen (huone 203) parkettilattia sommiteltiin varastossa säilyneistä parkettipaloista uudelleen ja empiresaliin (huone 202) tehtiin säilyneen mallin mukaan uusi kattolista. Sinebrychhoffin taide- ja museokokoelmat avattiin uudelleen yleisölle 1960.

Bland ritningarna i Magistratens arkiv har icke återfunnits huvudritningarna till det tvåvånings boningshus av sten som Sinebrychoff uppförde på de nyförvärvade tomterna nr:ris 23 och 25 vid Bulevarden. I varje fall blev den fullbordad år 1842 då den befriades från inkvartering i 50 års tid eller till utgången av år 1892. Byggnaden innehöll då 26 rum. Däremot finnes från samma tid ritning till en portvaksbyggnad av sten i en våning samt ritning till inkörsport och plank. Portvaksbyggnaden, som innehöll två rum, kom dock icke till utförande, men däremot porten och dess högra sidostreck, där en dörr till ovan omtalade bostadshus fanns angiven och skulle leda till husets förstuga. Denna ingång blev emellertid förflyttad till gårdsidan. Ritningarna till portvaksstugan och porten godkändes av Intendentkontoret den 1 oktober 1842 och av Landskansliet den 15 oktober samma år.

För bonings- eller karaktärshuset av sten i två våningar, som uppförts 1842 gjorde Höijer ritningar, daterade i juni 1875, där fasaderna genomgått ganska genomgripande stilförändringar. Tyvärr har ritningarna från 1842 icke påträffats i Magistratens arkiv. Syn i anledning av fasadförändringen förrättades den 9 juni 1875, och Landskansliet godkände ritningarna den 14 juli samma år.

Sinebrychoffin talo pihan puolelta. Puisto tullaan kaupungin puolesta uudistamaan, ja se valmistunee ensi kevääksi.

HeSa 31.8.1980

Museo joka korjattiin pois

Sinebrychoffin kotimuseota ei enää ole. Talo Bulevardilla peruskorjattiin. Nyt se on sekoitus uutta ja vanhaa.

Sinebrychoffin taidemuseo avattiin viime torstaina yleisölle. Nimi niinkuin museokin on uusi. Se museo, joka aikaisemmin Sinebrychoffin talossa Bulevardin varrella sijaitsi, oli nimeltään *Paul ja Fanny Sinebrychoffin taidekokoelmat* ja sillä oli näyttelytilaa talon keski-kerroksessa vain neljä huonetta. Uudella museolla on nyt käytössä koko peruskorjattu talo, yhteensä 1500 neliötä näyttelytilaa.

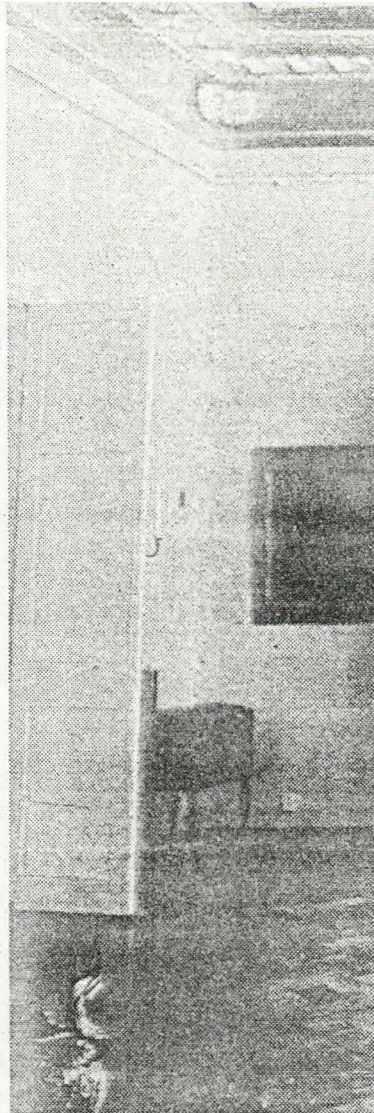
Vasta-avatus museon omistaa valtio, se on eräänlainen Ateneumin haaraosasto, vanhan ulkomai-

sen taiteen museo. Kokoelma koostuu osaksi Paul ja Fanny Sinebrychoffin lahjoituskokoelmasta, osaksi aiemmin Ateneumissa säilytetystä vanhan taiteen kokoelmista. Museon amanuenssina ja toistaiseksi ainoana toimihenkilönä on Porvoon museosta siirtynyt Marja Supinen.

Sinebrychoffin kotimuseota ei Bulevardin talossa enää ole. Lopputulos on uusi, oman aikamme luomus.

Taloilla on kohtalonsa, niin yksityisillä kuin julkisillakin. Varmasti

tässäkin talossa tehdyistä ratkaisuista keskustellaan. Arkkitehti Sirkka Tarumaa, joka Rakennushallituksesta jo eläkkeelle jäätyään on 'keikkahommana' tehnyt tämän, niin kuin niin monen muunkin julkisen rakennuksemme entisöimis- ja korjaussuunnittelun, on joutunut ottamaan huomioon ennenkaikkea uuden käyttäjän, taidemuseon, vaatimukset. Talo on myös suojelukohde, ja kiinnostaa siten myös Museovirastoa. Korjattuna talo ei edusta rakennuskautaan empireä, ei myöskään vuosi-

Empiresali nykyisessä asussaan

sadan vaihteen uusrenessanssia, jonka tyyliin sen julkisivu aikanaan uusittiin.

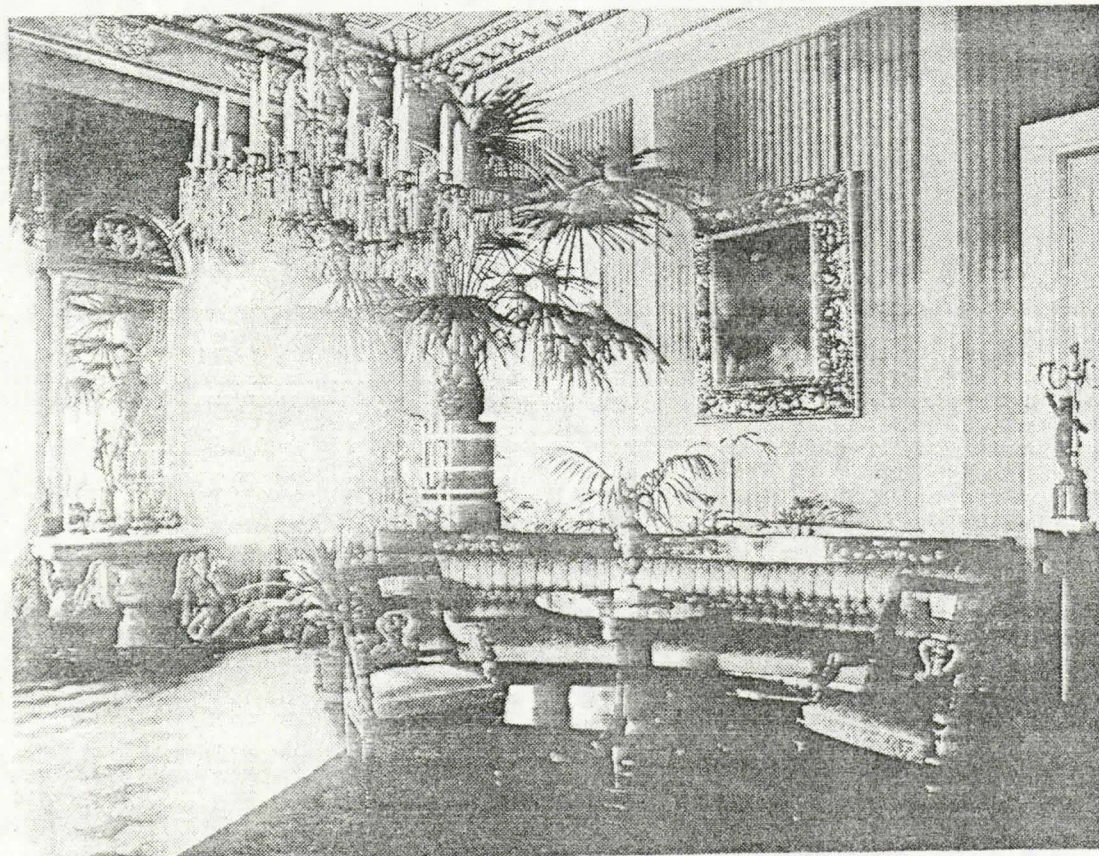
Ulkokuorta lukuunottamatta talo on rakenteellisesti mahdollisimman pitkälle palautettu alkuperäiseen, 1840-luvun asuun. Talon suunnittelijan arvellaan olleen nimeltään Jean Wiik, Engelin läheinen avustaja. Fasadi — ja arvatenkin jotkut sisätilat esimerkiksi hygieenitilat — uusittiin arkkitehti Th. Höijerin suunnittelemina v. 1875.

Kun Sinebrychoffien taidekokoelmat vuonna 1921 saatiin yleisön nähtäväksi kolmessa huoneessa talon keski-kerroksessa, oli sisustus vielä paljolti samanlainen kuin vanhojen, vuonna 1910 otettujen valokuvien esittämä; vuosisadan vaihteen tyylinen, rikas ja värikyläinen. Talvisota katkaisi kuitenkin museon toiminnan pitkiksi ajoiksi. Museo suljettiin, taideaarteet vietiin turvaan ja lopulta myös itse rakennus vaurioitui pommituksissa.

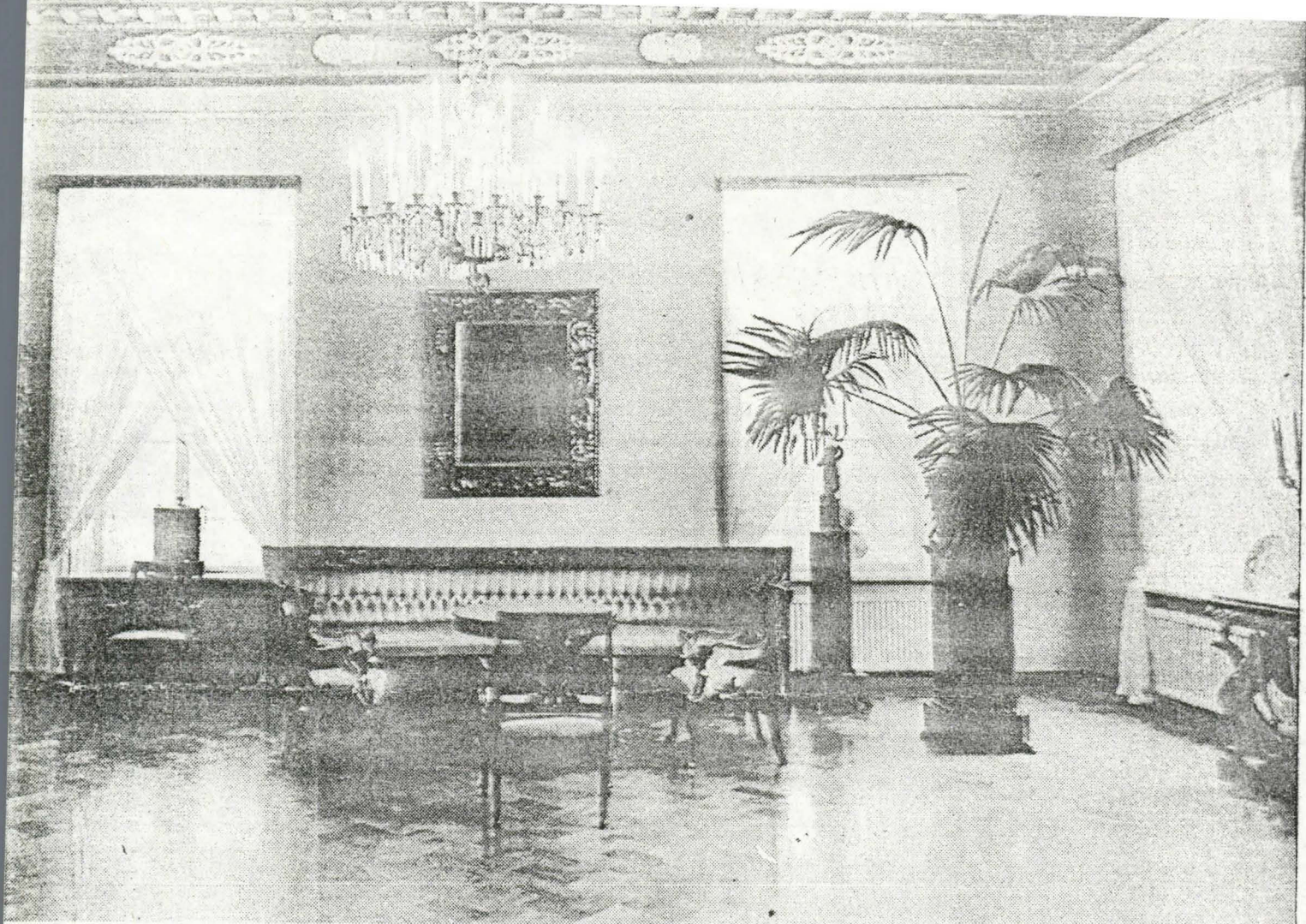
Kun sitten kuusikymmenluvun alussa tiloja ryhdyttiin uudelleen kunnostamaan, ei silloisen ajattelutavan mukaan yritettykään palauttaa entistä sisustusta, vaan lähettiin yksinkertaistamisen ja pelkistämisen — ylimalaamisen — linjoille.

Kustavilaishuoneen kaunis, aikoinaan kalustuksen seuraksi hankittu parketti tosin saatiin uudelleen kootuksi salin keskilattialle.

Nykyisten Rakennushallituksen kaksi vuotta kestäneitten korjaustöiden aikana on entistämiskatkai-

Empiresali Sinebrychoffien aikaan, sisustus tosin on tyyliltään vuosisadan vaihteesta.

in. Kattolistat ja maalaukset on uusittu peruskorjauksessa esille otetun mallin mukaan.

Kuvat: Ari Ojala

sut jouduttu tekemään huone huoneelta. Taidemuseon edellyttämät ilmastointi — kosteudensäätö — ja muut tekniset laitteet ovat työllistäneet suunnittelijan kenties eniten. Entistäjien taholta on jo ehditty esittää kysymys, onko näin viimeisen päälle pelaaminen' edes välttämätöntä.

Voimakkaat koristeet maalattiin yli

Koristemaalauksia on osin rekonstruoitu, eli tehty uudelleen säilyneitten, korjattujen eli restauroitujen osien mukaan, mutta paljon on myös maalattu yli. On katsottu, että koristemaalaukset on ollut liian voimakas kilpailija huoneessa esillä oleville esineille. Näin on menetelty esim. miniatyyrihuoneessa.

Pääsuunnittelijan Sirkka Tarumaan tavoitteena on ollut yhtenäisyyden luominen, väriskaalan auttama rytmikäs siirtyminen näyttelytilasta toiseen. Seinien väriskaala on siis sovellettu, nykyajattelun mukaisesti vaimennettu.

Yhtenäisyyden tavoittelu on muuan päämäärä. Informatiivinen, huolellinen entisen säilyttäminen ja palauttaminen olisi ollut toinen ohjenuora. Kysyä voisi, onko maassa, missä niin kovin vähän menneitä tyyliä on nähtävillä, varaa yhteenkään ylimaalaamiseen, etenkin tiloissa, joina vielä on hyvin säilyneitä koristemaalauksia esille otettavissa?

Aivan eri asia on, että jotkut palautetuista uudelleenmaalauksista on tehty yllättävän asiantunte mattomasti. Näin mm. sisäntuloportaiden kiviseinä. Todennäköisesti työ siltä kohdin uusitaankin ellei kustannusten säästöä juuri tällaisissa kohdin pidetä ratkaisevana.

Peitetty maalaukset ovat arkkitehti Sirkka Tarumaan mukaan hyvässä tallessa. Siinä on taas työtä seuraaville sukupolville.

Sinebrychoffit rikastuivat viinanpoltolla

Paul Sinebrychoff vanhempi, joka vaimonsa Fannyn kanssa keräsi merkittävän taidekokoelman, syntyi vuonna 1859. Hänen isänsä, Paul Sinebrychoff vanhempi, oli tuolloin jo huomattavan varakas mies, Helsingin suurimpia veronmaksajia. Viinanpoltto, johon Paul vanhemman veli, Nikolai, aikoinaan oli hankkinut yksinoikeuden, oli yhä perheen suurin tulolähde ja myös olutpanimo säilytti asemansa maan suurimpana oluvalmistajana aina 1860-luvun puoliväliin asti. Sitten oli otettava avuksi virvoitusjuomat.

Setä Nikolai, omaisuuksien alullepanija, ei puolestaan työteliään elämänsä aikana ehtinyt lainkaan naimisiin. Vaurastua hän ehätti, valittiinpa hänet kauppiassäädyn edustajana kaupungin vanhinpiikin, mutta tuskin hän taiteista

nautti. Epäillänpä joissakin tietolähteissä, muuttiko hän koskaan Bulevardin varrelle, panimonsa viereen rakentamaansa komeaan kivitaloon.

Nikolai Sinebrychoff oli syntynyt Suomessa, isä oli puolestaan maahanmuuttajia Moskovan lähistöltä. Nikolai aloitti v. 1817 Viaporissa tuotteliaan kauppiaan uransa, ilmeisesti jo tuolloin myös viinanpoltton ja oluen valmistuksen. Silloin elettiin vielä sääty-yhteiskunnan aikaa, ja Nikolai tuskin vielä kuului porvaristoon. Hänen nousunsa yhteiskunnalliseenkin menestykseen on kuitenkin ollut nopea.

Rudolf Åkerblom kirjoittaa Helsingin Seuran julkaisuissa ilmestyneissä lapsuudenmuistoissaan vuosisadan alussa, että 1800-luvun loppupuolella Nikolai Sinebrychoff oli pieni, harmaapartainen ukko.

"Koko kortteli Bulevardin varrella kuului hänelle. Sinne hän on tehtaan ja asuntojen lisäksi perustanut erinomaisen kauniin puutarhan, jossa kaksi lampea. Puutarhan korkeimmalta kohdalta on ihana näköala Lautasaaren ja Pihlajasaaren luotoihin."

Näköalan suurenmoisuus näkyy hyvin vanhasta kuvasta, josta myös hyvin ilmenee miten yksin kookas kivirakennus hallitsi maisemaa. Viime vuosisadan puolivälissä Helsingin oli pääosin puutalo-kaupunki, jonka rautatienraita ei kuivin jaloin voinut ylittää kuin talvella jään aikana.

Sinebrychoffin puutarhan kasvihuoneet palmuineen olivat kuuluja

myös seuraavien sukupolvien aikana. Paul S. vanhempi, Nikolain veli, meni vasta 50-vuotiaana, oloisamme upporikkaana tehtaan omistajana, naimisiin itseään kolmekymmentävuotta nuoremman, Anna Tichanoffin kanssa. Anna oli tehtailijan taloudenhoitajan, kapteeninlesken mukana tullut taloon. Tämä Anna-rouva oli sittemmin kuulu niin hyväntekeväisyydestään kuin tarmokkuudestaankin ja hän johti yritystä yhdessä nuoremman poikansa Paulin kanssa aina kuolemaansa asti, vuoteen 1904.

Paul S. nuoremman puoliso oli Fanny Gråhn, ruotsalaisen teatterin näyttelijä. Molempia kiinnosti taiteen keräily. Marja Supinen kertoo, että pariskunta kiinnostui aluksi muotokuvataiteesta. Heidän hankkijoinaan toimi niin tukholmalainen Bukowskyn taidekauppa kuin monet muut, ja asiantuntijapapua antoi ennen kaikkea ruotsalainen taideprofessori Osvald Siren.

Koko merkittäväksi kasvaneen, 700 numeroa käsittävän taidokokoelman Suomen valtio sai vastaanottaa vuonna 1921. Rouva Fanny Sinebrychoff toteutti tuolloin yhdessä vuonna 1917 kuolleen miehensä kanssa suunnitteleman testamenttilahjoituksen.

Kokoelma, joka käsittää maalauksia, miniatyyrejä, huonekaluja, lasi-, posliini- ym. esineitä oli suurin ja huomattavin minkä kukaan yksityinen keräilijä maassamme on koonnut. Tämä kokoelma muodostaa uudenkin museon rungon.

Hes Sa 31.8.1980

orig. 1945

FISKARFÖLK och FLICKFISKARE runt Rödbergen

„Hon hade visserligen en gång varit på besök hos överstens söner... men här var ännu snarare och rödare, rött silke och sammet, underbara skärmar, brokiga fågel-fjädrar.

... Mitt i rummet, på ett runt bord, stod framdukat apelsiner, äpplen och långkalsade vinstaskor... Som ett underbart torn höjde sig frisyren på hennes hjässa och från pannan låg håret kammat över mot höger. Örringar klirrade i hennes öron och halsen pryddes av en hög krage, öppen ned till bröstet, och med utsvängda snibbar. En mångfald armbånd glimmade på hennes nakna armar, som försvann i öppna, vida ärmar.

... Magda öppnade pianot och spelade upp en polka...

Nu inträdde en äldre, mycket fet kvinnsperson, som inte var närmelsevis så fint klädd som Magda... Två flaskor bar hon vid barmen, fyllda med något vat-

I serien „Det gamla Helsingfors“ har tidigare fyra artiklar publicerats i Nya Pressen, „Sekelskiftets vardag kring Tölös plantager“ 19. 6., „Blick på Broholmsnejden under industriens barnkammar-år“ 27. 6., „När Centrum och City bestod av trähus och plank“ 11. 7. och „Senatens styrmän i Kronans hage“ 20. 7.

tenklart ämne och brännvinsglas mellan varje finger. Ahhåh, sa hon, två kavaljerer och en dam, det går inte...

Just då hördes från salen män-

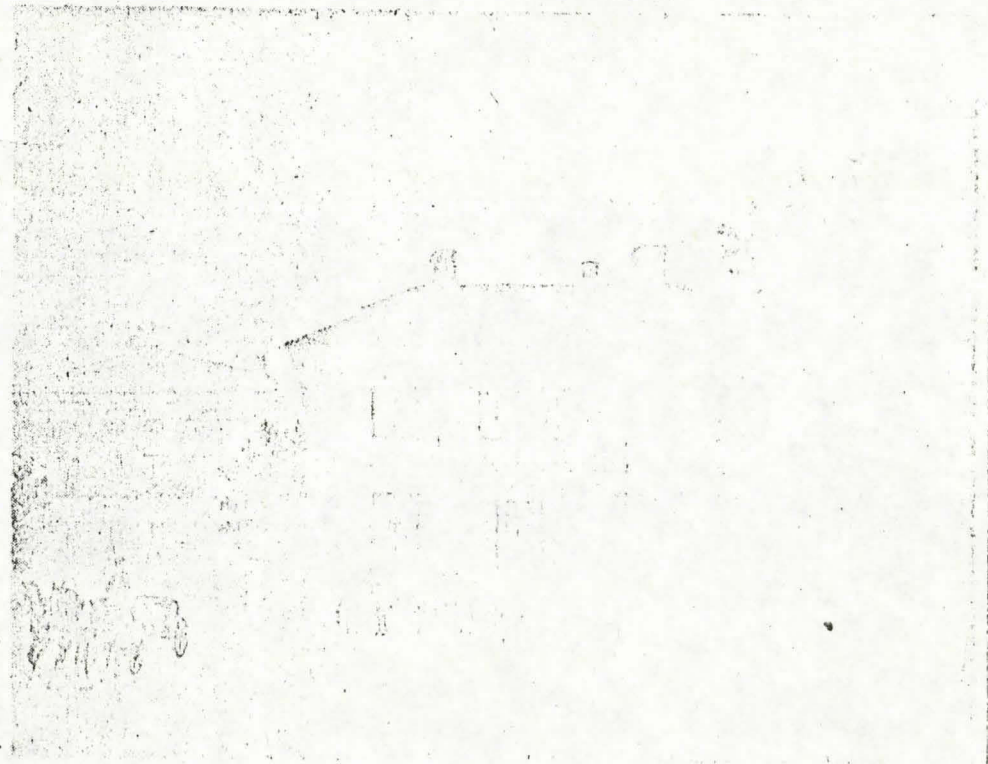
ga mäns samtidiga, taktfasta rop: „Mag-da.“

— Spårvagnen, den gula, gnäller upp för Skillnadsbacken på väg mot öder. På en av de udda bänkarna sitter Nya Pressens medarbetare och bläddrar i romanen „Venehöjaliset“. Citatet gäller två unga mäns lönnliga besök en värvkväll på sjuttitalet i någon av de många rödbergsskåkar, där man kunde bevittna fala flickors flitiga flärd. Och författaren Arvid Järnefelt, jurist och tolstojan, är enligt ett konversationslexikon „en ärlig sanningssökare“.

Nu stannar vagnen vid Robertsgatans hörn — inkörsporten till sydväststaden, Helsingfors „China Town“. Medarbetaren kliver av och dyker in i människomyllret. Det långa stråket är en kanal, människokanal, genom vilken rödbergstraktens jassar och flickor slussas fram till centrum. Men „Roban“ är också en komplett värld för sig. Jassen och flickan kan stanna där och låta sig slukas av någon av de många nöjeslokalerna. Fem biografier ligger ju mellan de brokiga basarbodarna. En av dem inrymd i en f. d. frikyrkokokal.

Bortom Alkokrogens lockande, polisbevakade entré — vid Albertsgatans skärning — är Det Stora Möteshörnet. Matserveringen här i trähuset visar upp sin skylt: en enkel kniv och gaffel i kors. Arbetsdagen är slut. Ordlösa står vi i de fyra hörnen och slöstirrar, så där i grupper. Vi bara väntar, tomväntar var kväll just på samma sätt. Både Rödbergens „Mackie Fällkniv“, „Herr Peachum“ och traktens andra kaverikumpaner. Kvällens program svävar i luften, småjäser i njurarna.

Längst bort stiger Stenhuggaregatans bergvägg en gråskrovlig, tvärbrant avslutning. Och bakom det sneda planket däruppe, ovan det kvarglömda bilskrä-

Gamla sinebrychoffska huvudbyggnaden, som än i dag står kvar. I fonden nuvarande huvudbyggnadens gavel sedd från väster.

let nere i gatuvinkeln, väller den sinebrychoffska tomtens gamla grönska mot den ljusa himlen.

Byta strand mot Abrahamsgata.

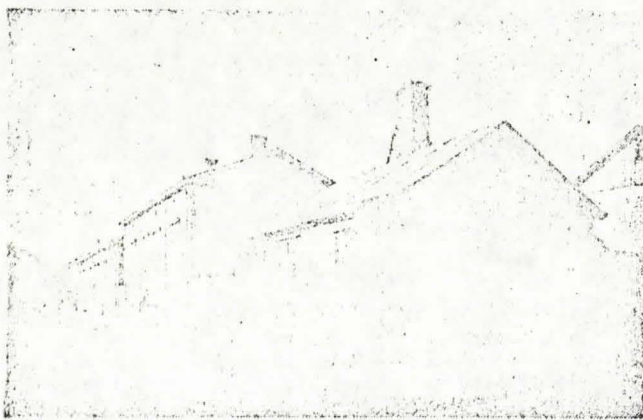
Sommarsolen står ännu högt i sydväst då medarbetaren nu slegar kring i den människotoma, tysta sinebrychoffska parken. Området — gömt innanför plank och murar — är och har alltid varit en isolerad värld för sig och har

alltså ingen kontakt med Rödbergen och folkets fria fasoner. Men den vidsträckt tomt med dess gamla bryggeri — „Die Blume“ av landets många Bierfabriker och i dag sannolikt huvudstadens äldsta levande industri — är ju närmaste granne till „China Town“ Doktor Marcus Kjöllers feldt, en broddotter till grundaren Nikolaj Sinebrychoff, har vänligt ställt sig till Nya Pressens förfogande vid en instruktionspromenad genom området. Just nu står vi framför ett ljust trähus i

två våningar inne i parken, vinkelrikt mot huvudbyggnaden. De enkla, rena linjerna visar genast, att det är fråga om en gammal skapelse.

Min morfars äldre bror Nikolaj berättar doktern, han som grundade bryggeriet 1819, var ungefar och det här huset var hans första bostad inom området. Det var först långt senare, 1840, som han uppförde huvudbyggnaden av sten här intill — och jag är född, har man sagt mig.

Forts på nästa sid.

Hörnet av Sjömans- och Albertsgatorna år 1908. Sjömanegatan t. v.

Pilsener
MED
TRADITIONER

Sinebrychoff

2975

FISKARFOLK OCH FLICKFISKARE...

Man kan säga, att det här gamla trähuset ursprungligen låg vid Abrahams-gatan. Den fortsatte nämligen i tiden över Sandvikstorget ända in på tomten här. Då sträckte sig också bryggeriets område tätt ned till stranden. Alltså till nuvarande hamnbassängen, som ju var en naturlig vik med sandstränder, Sandviken! — tänker medarbetaren.

Men så ordnade man ett byte. Staden fick den del av tomten, som låg närmast stranden och på så sätt fri genomfartsrätt till stadsdelarna i söder. Och Sinebrychoff fick det stycke av Abrahams-gatan, som sköt in i hans område.

I min barndom och ännu långt senare bodde de tyska bryggerimästarna alltid i det här trähuset. De där mästarna förde med sig hit till Finland sitt yrkeskårs gamla kutym. Därför ingick i deras löneförmlär här också t. o. m. sänqlinne.

Vi fortsätter in mellan gamla byggnader av mörknad röd tegel. Många av dem påminner faktiskt mycket i stil och detaljer — om Medicas fabriksbyggnad i Tölö — ursprungligen Robsams porterbryggeri. Tunga bryggarvarnar i kö lossar fläsklådor på löpande band. Insprängt i det mörkare teglet står den senaste nybyggnaden, en kub i ljusrött. Just här pekar fabrikskors-tenens jättefinger mot molnen.

Ännu i början av sjuttitalet, nämner dektorn, omrördes brygden alltid bara för hand. Ja, det har jag nog inte sett själv. Då jag föddes — alltså, var den proceduren nog redan mekaniserad. Fyra man gick runt det väldiga kärlet och rörde om med åror. Det var förresten de där samma gubbarna som sommartid alltid brukade ro min morfar Paul ut till Otöns.

Vid det gamla utsiktstornet på par-

Så här såg poliskonstapeln Jussi Mäkinen ut då han på 90-talet som underofficer vid gamla Finska gardet gjorde sina ronder i rödbergskvarteren.

manlagd arbetslängd av etthundrafemtiofyra år i fitnan Sinebrychoffs tjänst. Men ännu hinner ju arbetsåren öka.

Under blickvisiten berättar herr Svartström om sina tjugutvå år i det heta kokkuset och om de lika många i maskinhallen. Arbetssdagen räckte från klockan fem på morgonen till åtta på kvällen. Men så kunde han också stärka sig så ofta han ville med den starka „svagdricka“ som bryggdes av mäsik. Den kostade fem penni kannan, som rymde tvåöchenhalv liter, men för bolagets arbetare ingenting.

Bryggmästare Dürr, säger herr Palin, han drack var dag en hel korg riktigt starköl — tjugofyra flaskor. Men så hade han också en väldig mage! Så här — visar portvakt Palin, som nog

Utsikt från sinebrychoffska utsiktstornet över Sandvikstorget och nuvarande Finska operans tomt. Observera att Tekniska högskolan ännu ej byggts.

Salutorget. Det var veckans hela behov, tjugofyra bondkakor i ett band, som man för enkelhetens skull trädde över huvudet. Och kareschi-ryssen klev kring balanserande på sin platta mössa en oval träbotta där glassen fanns i en burk mellan lbitar. Den serverades med bensked i ett lite glas. „På skeden med“, var ungarnas vanliga gnäll. Rektor G. W. Helenius är tydligen en f. d. rödbergsbo av gamla stammen. Han har uppvaktat redaktionen med en liten pastisch, där han prisar nejögens enkla seder och dygdiga vardag. Bäst att plocka papperen ur fickan:

„En del av denna befolkning hade hitflyttat från Skatudden då deras små enkla kojor därstades såsom vanprydande för stadens centrum påbjöda att rivras. Många byggnader i rödbergstrakten var också uppförda av byggnadsmaterial, som blivit ditsläpat från Skatudden. Man kunde därför med ekål säga, att det forna Skatudden ånyo uppstått i Rödbergstrakten.

Och sedan: Man föreställde sig därför stadsdelens utseende: byggnader här och där utan någon ordning, många gråa och svarta av väder och vind, flera med torvtak, inga egentliga gator...“

De egentliga Rödbergen var, enligt rektorn, Engelplatsens berg, där man kunde påträffa gamla befästningsvallar. Om rödbergaren själv heter det:

„Rödbergstraktens befolkning utgjordes till största delen av fiskare skut-skeppare och f. d. skutakeppare. På egna skutor fraktade de mellan kuststäderna sand, tegel och ved eller med ett ord vad som blott bjöds dem. Glädje och förnöjelse kryddade det hela. En allmän, gängse uppfattning var, att osäkerheten här var större än i den övriga delen av staden, vilket dock ingalunda var fallet. Ytterst sällan inträffade nämligen här några störningar av den allmänna ordningen.“

Den allmänna ordningen! Det är just om den medarbetaren nu skall få höra detaljer av förra underofficeren vid Nylands första bataljonen och förra poliskonstapeln herr Jussi Mäkinen, som bor i Väwaregatans och Sjömansgatans hörn, alltså bara ett par kvarter från medarbetarens stockholmstjocka aulor. Herr Mäkinen ser på saken med yrkesblick.

nittitalet, Nylands första bataljon i Kronobagens kasärn. Och när pojkarna inte kom tillbaka från sin permission, visste vi nog var di' sku' sökas. Tre meniga och så jag, brukade patrullen bestå av. Till Polisen kom jag först 1904 och då var jag nog varje dag här på arbete. Inte en timme fick Smedsgatan och Båtsmansgatan och Sjömansgatan lämnas utan polis! En för varje gata. Till det här huset flyttade jag 1906.

Det antipoffska huset är nog ett av rödbergstraktens äldsta stenhus. Och det står kvar ännu där i Båtsmans- och Väwaregatans hörn, fast påbyggt. Hos gubben Antipoff, som ägde många hus i den här delen av stan, hyrde nästan bara allt möjligt löst folk och slödder. „Raga — raga!“ sa' gubben när han gick omkring med sin käpp och krävde byran.

Men de andra husen var nog nästan alla envåningshus trähus och det var då de där ställena fanns. Jo, åtminstone en tie stycken tillåtna var här sku' jag säga, men såna där hemliga fanns ju i nästan varje hus.

Och många av dem var riktigt fina, ska jag säga. Där stod vessikorna på gården i rader hela långa kalla vinter-natten och väntade på herrarna. Tre rum och en sal fick värdinnan hålla. Det var riktigt bestämt. Förresten var det många, som sedan gifte sig riktigt bra. Jo, „Venska Sikrid“ vid Medicas-gatan tjugunie, hon hade nog varit en vacker flicka i sina dar hon. Och ute på Munkholmen fanns värdinnan „Lil-kaluoma“. Hon var känd och riktigt komea, hemma från Österbotten. Järnvägen? Jo, den byggdes så där mellan nittitiet och nittitret. De var nödhjälps-arbete! Sku' jag tro. Det var samtidigt som Fazer började där nere i hörnet.

Mäster Brodd på gamla dar:

Vid Sjömansgatan tjuo hade skomakar Brodd sin lilla verkstad. Det var han som för varit rik mästare inne i stan med egen rikhäst och fint hund-koppel och silkesstorm. Men nu hade han bara en liten versta, till slut arbetade han alldeles ensam där. Han var en stor vitsare och hängde alltid opp sina annons-verser i fonstret. Jag sku' nästan tro att han ännu lever, på Fat-

ra för hand, Ja det har jag nog inte sett själv. Då jag föddes sjuttisju, var den proceduren nog redan mekaniserad. Fyra man gick runt det väldiga koret och rörde om med åror. Det var förresten de där samma gubbarna som sommardag alltid brukade ro min morfar Paul ut till Otnäs.

Vid det gamla utskottornet på parkens kron är horisonten fri bort över havet, idag blått och friskt som salt. Längst i sydväst, bortom Rönnskärs guppande gröna kulle stiger en rök tunn som en tråd.

När mina föräldrar väntades tillbaka från Stockholm, fortsätter doktor Kjällerfeldt, brukade vi barn kliva upp i tornet här för att spana efter båten. Vi hade också en egen ångbåt, en riktigt heldäckad en, som hette „Svalan“. Den körde ölet ut till Sveaborg. Men på somrarna förde den familjen ut till Hagaland och Otnäs.

Det var nog lugna och händelselösa dagar vi levde här. Ute på Sandvikatorget var det visserligen livligt nog. Ännu i mitten av åttitalet gavs där ofta cirkusföreläsningar av fina sällskap. Det var Schumann, vill jag minnas och Ciniellis berömda trupp.

Vintertid skranar mina syskon och jag på parkens två dammar. Nu är bara en av dem kvar. Där — doktorn pekar på ett sandtäckat område just nedanför oss — låg den andra, som nu är igenfylld.

Det, som idag återstår av den gamla parken står fortfarande öppet för helingforsaren. Men hur länge skall det dröja innan nya höghus marscherar ändå fram hit? Redan nu stiger lamellhusens flervåningsfasader på tomtens ästligaste del vid Bulevarden.

Just här uppe på berget, det kan jag nämna, upptar byggnadsplanen ett stenhus i elva våningar — slutar den vänlige doktorn sin krönika.

De första, glasa regndropparna plaskar tungt mot lindarnas löv.

Tre trotjänare — 154 års arbetsdag:

I sitt lilla, snygga rum sitter herr Svartström vid sin fläskskivallvärd. Och bredvid har vi nu fröken Hanna Österberg och portvakten herr Palin.

Från det sinebrychoffiska berget har medarbetaren slunkit genom det krigs-skadade planket ned till Rödbergsgatan, och här vid gatans slut vacklar tre gammalgrå kobjor, numera tjuguet och tjuguttre, också de bryggeriets egendom.

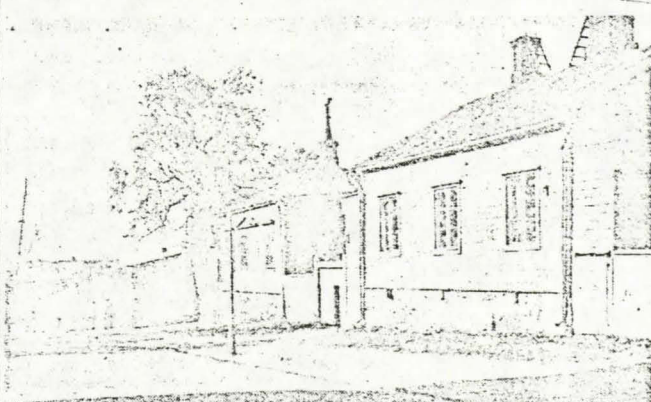
Här lever de tre raske trotjänarna, som alla alltiämt arbetar i bolagets tjänst. Herr Palin är kretsens „duvunge“, för han är bara sextiofyra år gammal. Men herr Svartström av Fagervik har redan hunnit till sjuttiosex och den rapa Sibbofödda fröken Österberg till — åttio! Dessa tre har idag nätt en sam-

„svagdricka“ som bryggdes av mjölk. Den kostade fem penni kannan, som rymde två och en halv liter, men för bolagets arbetare ingenting.

Bryggmästare Dürr, säger herr Palin, han drack var dag en hel korg riktigt starköl — tjugofyra flaskor. Men så hade han också en väldig mage! Så här — visar portvakt Palin, som nog förr i världen mixtrat i mälteri och jäskällare, med vittutbredda armar.

Den rappa Hanna Österberg, hon tvättade flaskor i ungdomens vår, tomflaskor för hand och med sand. Det var före „spinnrockarnas“, maskinernas, tid. Nu kikar hon ut genom rummets enda lilla fönsterfyrkant mot den lilla skvären framför Kabelbrukets komplex.

St där, säger hon stillsamt, där på bergsknallarna fick man förr alltid köpa hemkokad mat. Där stod traktens kvinnor i butkor och tält och sålde färdig mat åt arbetarna. Sötsoppa och välling och riktigt köttmat fick man.

I dessa över 100 år gamla trähus vid Rödbergsgatans västra ända bor än i dag trotjänarna fröken Hanna Österberg, herrar Svartström och Palin.

Det gamla Skatudden återuppstod runt Rödbergen:

Sakteliga sjunker skymningen över Rödbergen. Också en medarbetare måste samla sig ibland. Vi väljer en av Sjömanaskväreus bänkar, snett nedanför herr Svartströms fläskås.

På den plats där Eira Sjukhus nu står, och däromkring, låg ännu i slutet av förra seklet — så hade Lagerföreståndaren herr H. J. Henriksson för några dagar sedan berättat oss — återstoden av den gamla Gardesträdgården. Det var ett ganska stort område, litet i parkstil, ända ned till den maskinenska avylen, som låg vid stranden. Stora lummiga träd var där och en gräsblinda och kring den, så där delvis, en låg stemmur. Där samlades traktens arbetare och deras familjer till söndagsvila. Men redan på morgonen hade arbetare själv köpt sig ett lespund brödkakor på

om den medarbetaren nu skall få höra detaljer av förre underofficeren vid Nylands första bataljon och förre poliskonstapeln herr Jussi Mäkinen, som bor i Väwaregatan och Sjömanaskvären, alltså bara ett par kvarter från medarbetarens stockholmstjocka solor. Herr Mäkinen ser på saken med yrkesblick.

En gammal gardists rödberspredikan:

Vi rulla båda runt på Båtsmansgatan just utanför antipoffiska stenhuset i tjuguetten. Men jag kom överst och en riktigt fin herre var det, ska jag säga — en statstjänsteman! Jag hade nog ofta sett honom i stan... Men skrik nu inte var han hette, det passar inte.

„Sj, int“ var det därför att han kom från ett sänt där ställe. Di“ var ju riktigt tillättna och kontrollerade. Ända till 1913 visst. Den vanliga polisen ha-

ker Brodd sin lilla verkstad. Det var han som förr varit rik nästare inne i stan med egen rikhet och fint hundkoppel och silkesstorm. Men nu hade han bara en liten verkstad, till slut arbetade han alldeles ensam där. Han var en stor vitsare och hängde alltid upp sina annons-verser i fönstret. Jag skulle nästan tro att han ännu lever, på Fatighuset.

Fiskarpolkarna kunde nog också vara farliga. Jag kommer ihåg ett par långa bröder, in“ ska vi skriva namnet. Inte vågade sig en polle ensam på dem! En gång blev jag också påskjuten med fem skott ur en browning. Men så inget träffade...

„Mackie Fällkniv“ vid Stenhuggaregatan:

Nu är julis natt nära. Skymningen hänger redan grå över rödbergsnejden då medarbetaren i den sena lördagskvällen, månadens allra sista, ännu en gång stryker tätt förbi de tre lutande gammalåkarna vid Rödbergsgatans slut och svänger in mot öster. Talkörenas kontrapunktiska motiv mumlar ännu i hans öron.

De många fönstren är vidöppna. Arm-bågarna lutade mot fönsterbrädet hänger man där, tonstirrar ut i kvällen. Radioapparaterna gnäller önskeskivor: Den fransk-rytmiska dragspelsvalsen gungar ut över den tomma gatuklyftan.

Kessurgrå hänger skymningen över Stenhuggaregatans isolerade präng. I det låga hörnet en „Klapi-kauppa“, bakgrunden, vid det glömda blåskrälet nere i gatuvinkeln, stiger den snett stupande bergväggen med sitt lutande plank. Ovan det väler den sinebrychoffiska grönskan mot vattengrå kvällshimmels molnstrimmar.

Just då stiger bölandet bak prängets hörn! Det djuriska klagandet, flera gånger, ekar mot bergets granit. Och så: Hastigt myllrar man ut ur husen. Från alla portmunnar och dörrar dyker vi fram. Mörka figurer springer ute på gatan. Människor, myllor. Bölandet på nytt, klagande. Den store Reinhardts hand svävar i luften.

Gruppen kring Rödbergs-Mackie är en mörk vägg. Medarbetaren, utan skottsäker väst, klar till. Morrande svordomar, förklaringar, den knivstuckna bölände i berusade gråklunkar. Trakterna flickischer med lugnen i pennan medlar-uppmuntrar ljudligt.

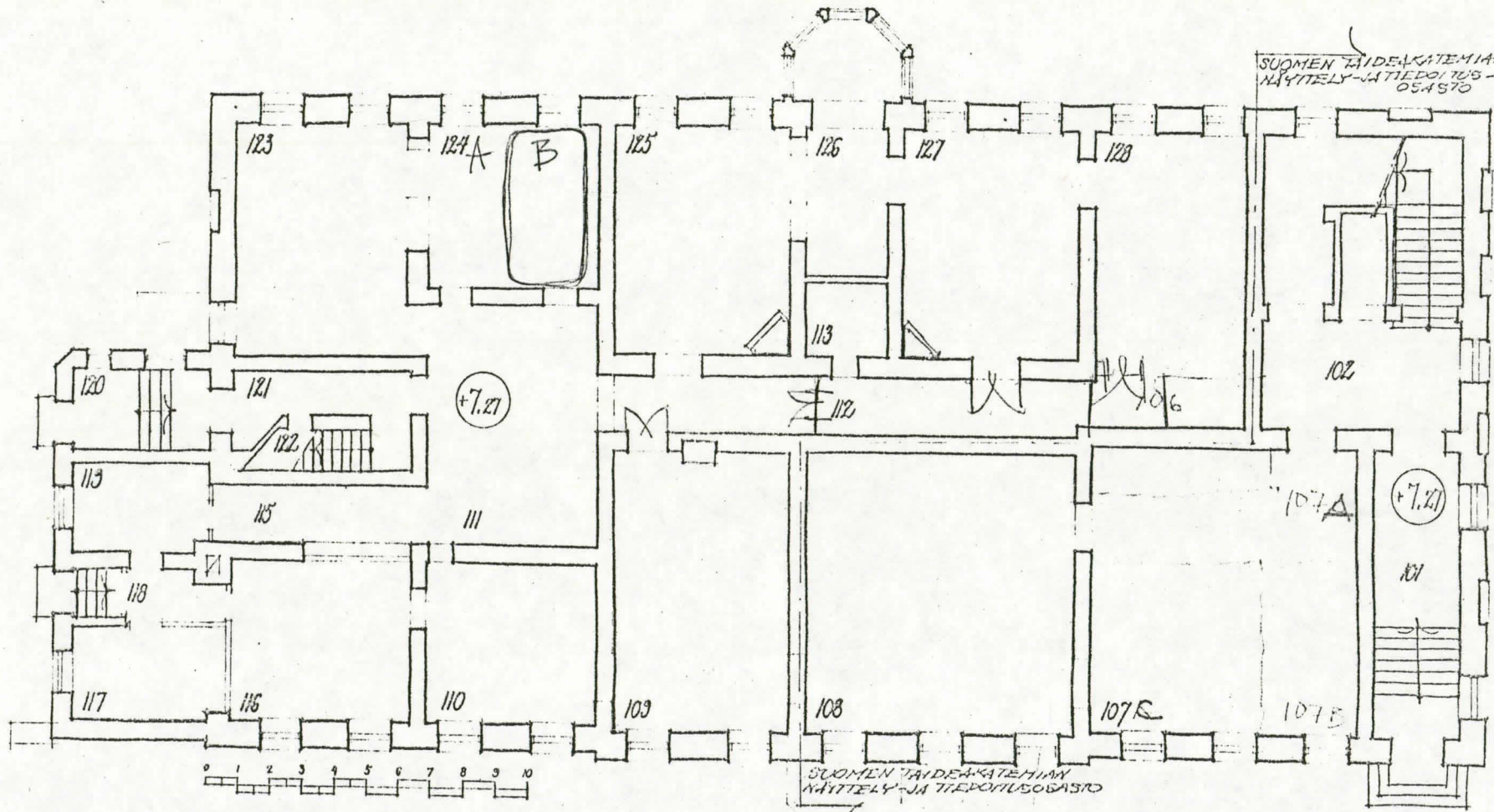
Så tonar dramet av. Hopan glesnar. „Musta-Maija“ gör sin kalmerande rond Kör hastigt in runt Rödbergsgatans hörn, försvinner längs Rödbergsgatans backe mot hamnen.

Men ännu då prängets igen är lugnt — hur länge? — kliver kvarterets megarna ensam kring på blåkniga benstolpar. Mumlar och gestikulerar i kvällsmörkret — röd blå och grå härtestar.

I Rödbergsgatans hörn skymtar den

Jag var underofficer vid Gardet från

SUOMEN TAIDEAKATEMIAN
NÄYTTELY- JA TIEDOSTUS-
OSASTO

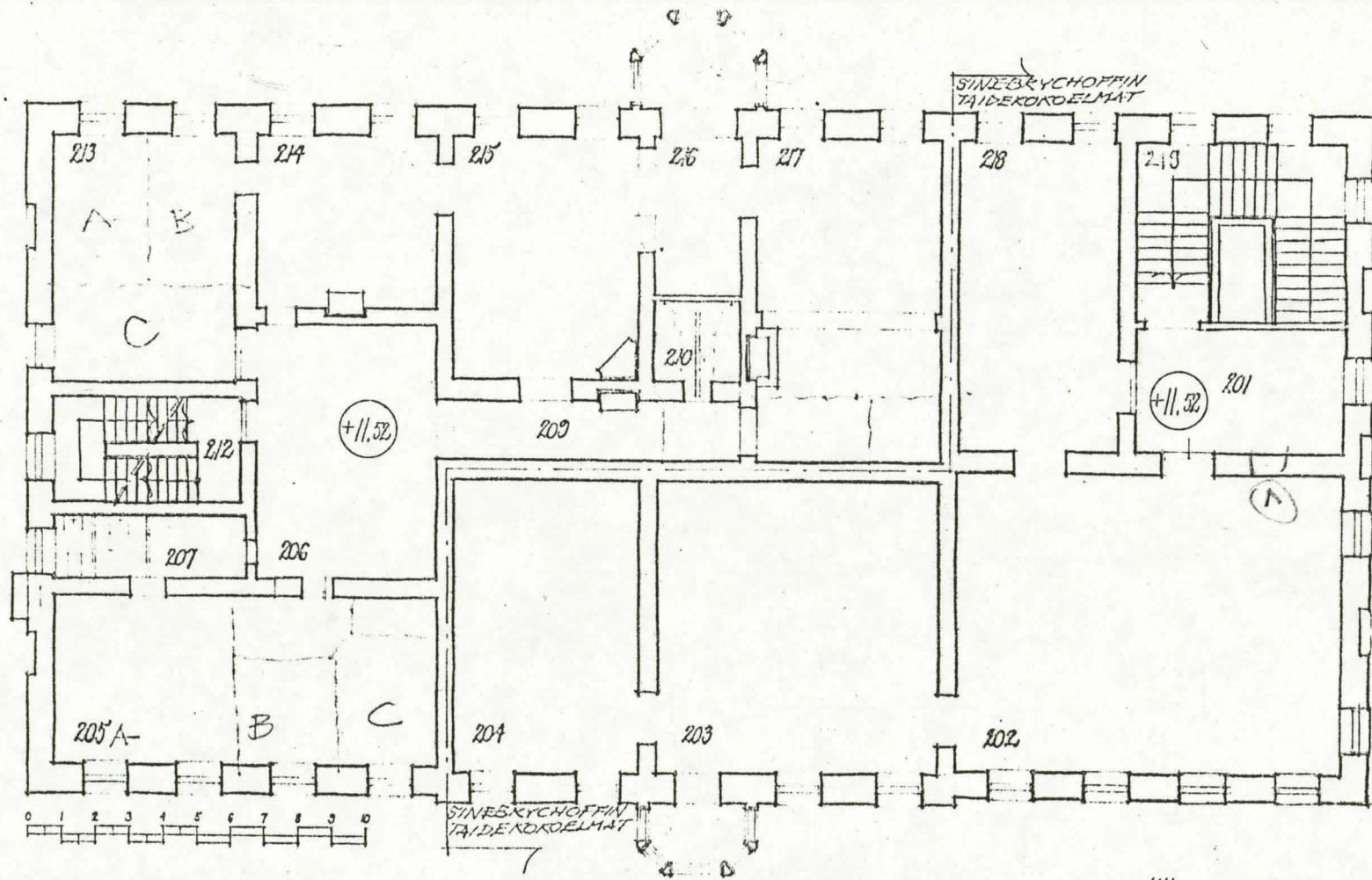

SUOMEN TAIDEAKATEMIAN
NÄYTTELY- JA TIEDOSTUS-
OSASTO

SINEBRYCHOFFIN PÄÄRAKENNUS

POHJAKERROS

1/1200

SINEBRYCHOFFIN PÄÄRAKENNUS

TOINEN KERROS

1/1200

10, 12, 1975 St.

- 101 rapattu katto ja kattolista
lattia: kaakelilaatta
porrasaskelmat: kalkkikivi
ei jalkalista
ovet: ulko-ovi peilipariovi, peilit peitetty
101/102 peilipariovi, ylin peili lasia
ikkunapenkki betonia
- 102 rapattu katta, ei kattolistaa
lattia: klinkkerilaatta
~~xi@ix~~
ovetP 102/107A peilipariovi, ylinpeili lasia 102/106 uusi
ikkunapenkki betonia
portaiden ~~alixx~~ alla oleva tila:
sementtilattia, uusi jalkalista
ikkunapenkki betoni
- 107A katto rapattu, ei kattolistaa
korkkimatto, uusijalkalista
ovi 2 107A/107B peilipariovi, 3"peilinen tyyppi kuten esim. 201-202
107A/108 " " "
- 107B katto rapattu, ei kattolistaa
korkkimatto, uusijalkalista
ovi 107B/C uusi
ikkunapenkki betoni
- 107C katto rapattu, ei kattolistaa
muovimatto, uusi jalkalista
ovi 107C/108 peilipariovi, 3-peilinen, tyyppi kuten 201-202
ikkunapenkki betoni
- 108 katto rapattu, ei kattolistaa
kalanruotoparketti, uusi jalkalista
ikkunapenkki betoni
- 109 katto rapattu, rapattu kattolista
koripunosparketti, uusi jalkalista
takkauuni
ovi 109/112 pariovi, 3-peilinen
ikkunapenkki puuta
- 110 katto rapattu, ei kattolistaa
kalanruotoparketti
ovi 110/116 3-peilinen pariovi

111 katto rapattu, ei kattolistaa
lattia kokolattiamatto, ~~alkalimatto~~
jalaklista uusi
ovet uudet

112 katto rapattu, ei kattolistaa
lattia kokoalttiamatto, ~~szsz~~ alla lauta , jalkalista uusi
ovi 3-peilinen pariovi

116-119 uusi kiinteä sisustus

118 ulkoeteinen peililistoin varustettu
ovi 118/ulos - 3-peilinen pariovi, huom. painike
takka 116 uusi

120 katto rapattu, holkkalista
lattia ja askelmat sementtimosaiikki, ei jalkalista
ulko-ovi 3-peilinen pariovi, huom. painike
ovi 120/211 2-peilinen pariovi

~~121~~ katto rapattu , ei kattolistaa
121 kalkkikivilaattalattia, ei jalkalista
ovet uudet

122 katto rapattu ei kattolistaa
1-2:seen kerrokseen sementtimosaiikkipintaiset askelmat, samoin
lepotasanne

121,124A uusi kiinteä sisustus

12B katto rapattu, kattolista rapattu
korkkimatto, uusi jalkalista
IKKUNAP. PUUTA

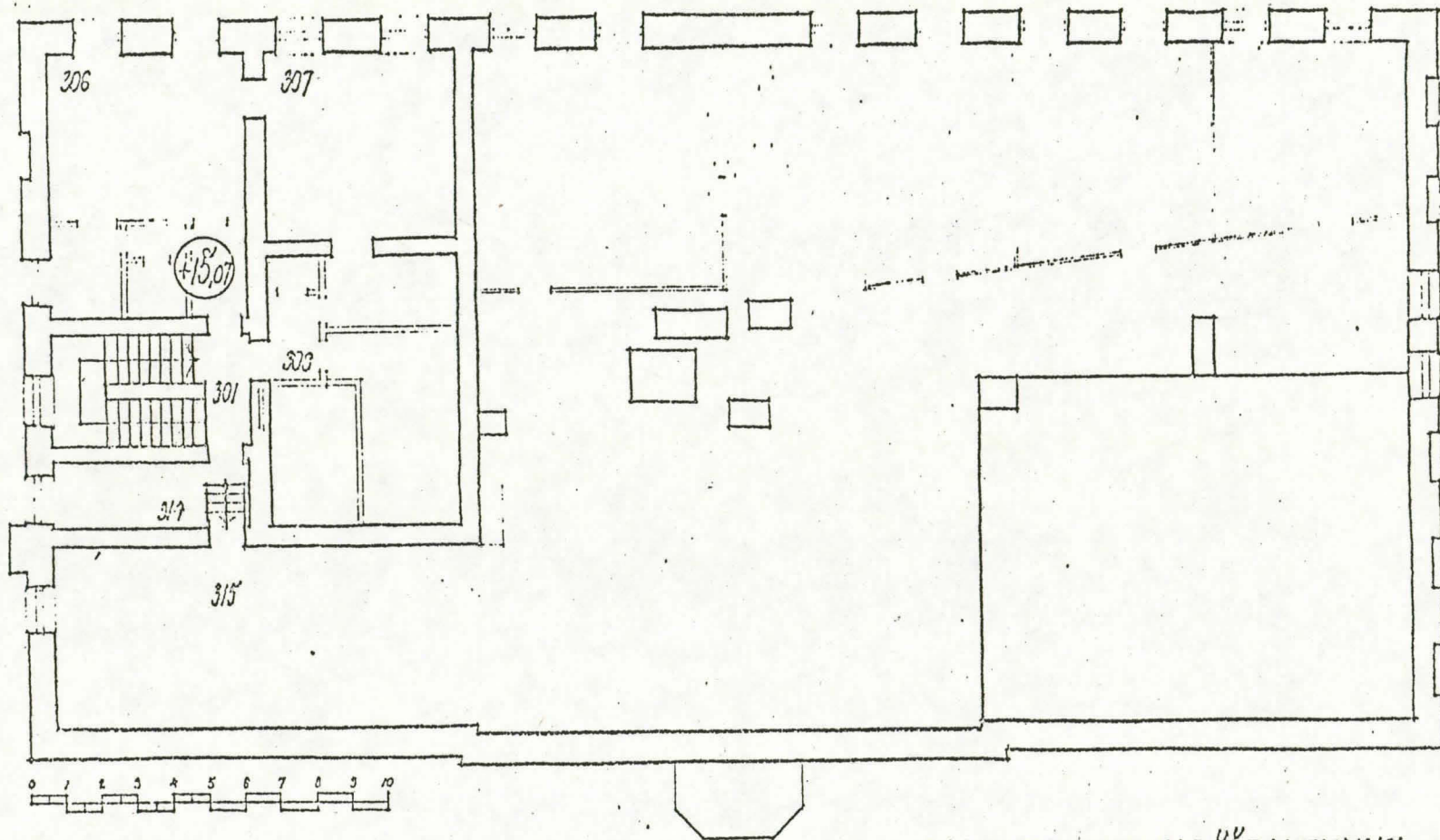
125 katto rapattu, kattolista rapattu + *kipin*
kuviparketti, uusi jalkalista
125/112 ei ovilevyä ei karmia
takkauuni
IKKUNAPENKKEI PUUTA

126 katto rapattu, kattolista rapattu + *kipin*
kviiparketti, erkkeriosassa kuvipparketti kuten 203, ilmeisesti
tehty tämän jätepaloista, muutoin kuten 125, 125/26 purettu väli-
uusi jalkalista seinäkohta uusi sauvap.
IKKUNAP. PUUTA

- 127 katto rapattu, rapattu kattolista + kipsikoristeet
lattia korkkimatto- alla lauta, uusi jalkalista
kaakeliuuni
ovet 128/128 3-peilinen pariovi
127/112
ikkunapenkki puuta
- 128 katto rapattu, kattolista rapattu ~~zzzkipsikoristeetzzzz~~
lattia kalanruotoparketti
ovi 128/106 3-peilinen pariovi
ikkunapenkki puuta
- 106 rapattu katto, ei kattolistaa
lattia: komeroosa, paloista koottu , malli kuten 125 parketti
eteisosa kokolattiamatto
- 201 katto rapattu, ei kattolistaa
kalanruotoparketti, uusi jalkalista
ovet 201/201- 201/202, 201/218 3-peiliset pariovet
201/218 201 puolella ei kehyslistoja
ikkunapenkki marnori
- 201 katto rapattu, kattolista rapattu + kipsikoristeet
kalanruotoparketti, uusi jalkalista
~~xxxxxx~~ ikkunapenkit marmori
202 puolella 201/202 oviaukossa ei kehyslistoja
- 203 katto rapattu, ei kattolistaa
kuviparketti, jota kehystää uusi sauvaparketti
jalkalista uusi
ikkunapenkit marmori
erkeriossa: lattia sauvaparketti
katto rapattu, rapattu kattolista
pattereiden takana panelit
ikkunapenkit puuta
- 204 katto rapattu, ei kattolistaa
uusi sauvaparketti, uusi jalkalista
ikkunapenkit marmori
- 205 katto tamminen kasettikatto
ikkunap. marmori
lattia 205 A kivi, muualla kalanruotoparketti, uusi jalkalista
ovet: eteisosasta huoneisiin uudet
205/206 yksilevyinen uusi 3-peiliövi
205A/komero yksilev. 3-peilinen uusi

- 206 katto rapattu, ei kattolistaa
 uusi parketti, jalkalista ilm. alkup. tyyppiä
 ovi 206/212 uusi 2-peilinen pariovi
- 209 katto rapattu, rapattu kattolista
 katossa valokanavan avattava ikkuna
 jalkalista uutta väliseinästä länteen, muualla kuten 206
 kaakeliuuni
- 212 katto rapattu, ei kattolistaa
 porrastasanne, lepotasanne, askelmat kalkkikivi (2:sta kolmanteen)
 ei jalkalista
 ikkunapenkki betonia
- 213A katto rapattu, ~~ikkunapenkkiä~~ kattolista itäseinällä, pohjois-
 seinällä katto-osassa profiloitu lista ~~ikkunapenkkiä~~
 jalkalista A/B väliseinässä uusi, ulkoseinät kuten 206
 muovimatto
 ovi 213A/C uusi (yksilev. 3-peilinen)
 ikkunapenkki puuta
- 213B katto rapattu, kattolista länsiseinässä, katkeaa komeron kohdalla,
 lisäksi itse katossa lista itä- ja pohjoisseinässä
 jalkalista uusi
 muovimatto
 ovi 213B/214 uusi (yksilev. 3-peilinen)
 ikkunapenkki puuta
- 213C katto rapattu, kattolista uusi
~~muovimatto~~ muovimatto, jalkalista uusi
 ovi 213C/206 uusi (yksilev. 3-peilinen)
- 214 katto rapattu, kattolista rapattu
 uusi sauvaparketii, jalkalista kuten 206
 kaakeliuuni
 seinissä listapanelointi, ilm. 1950-luvulta
 ovet 214/215 2-peilinen pariovi, 214/206 uusi yksilev., 220.4-p.
 ikkunapenkki puuta 214/komero uusi yksilev. 3-p.
- 215 katto ~~rapattu~~ rapattu, kattolistarapattu + kipsikoristeet
 uusi x parketti, jalkalista kuten 206
 kaakeliuuni
 ovet 215/209 2-peilinen pariovi, ovien ~~kehyslistat~~ kehyslistat
 normaali ovien korkuiset
 ikkunapenkki marmori

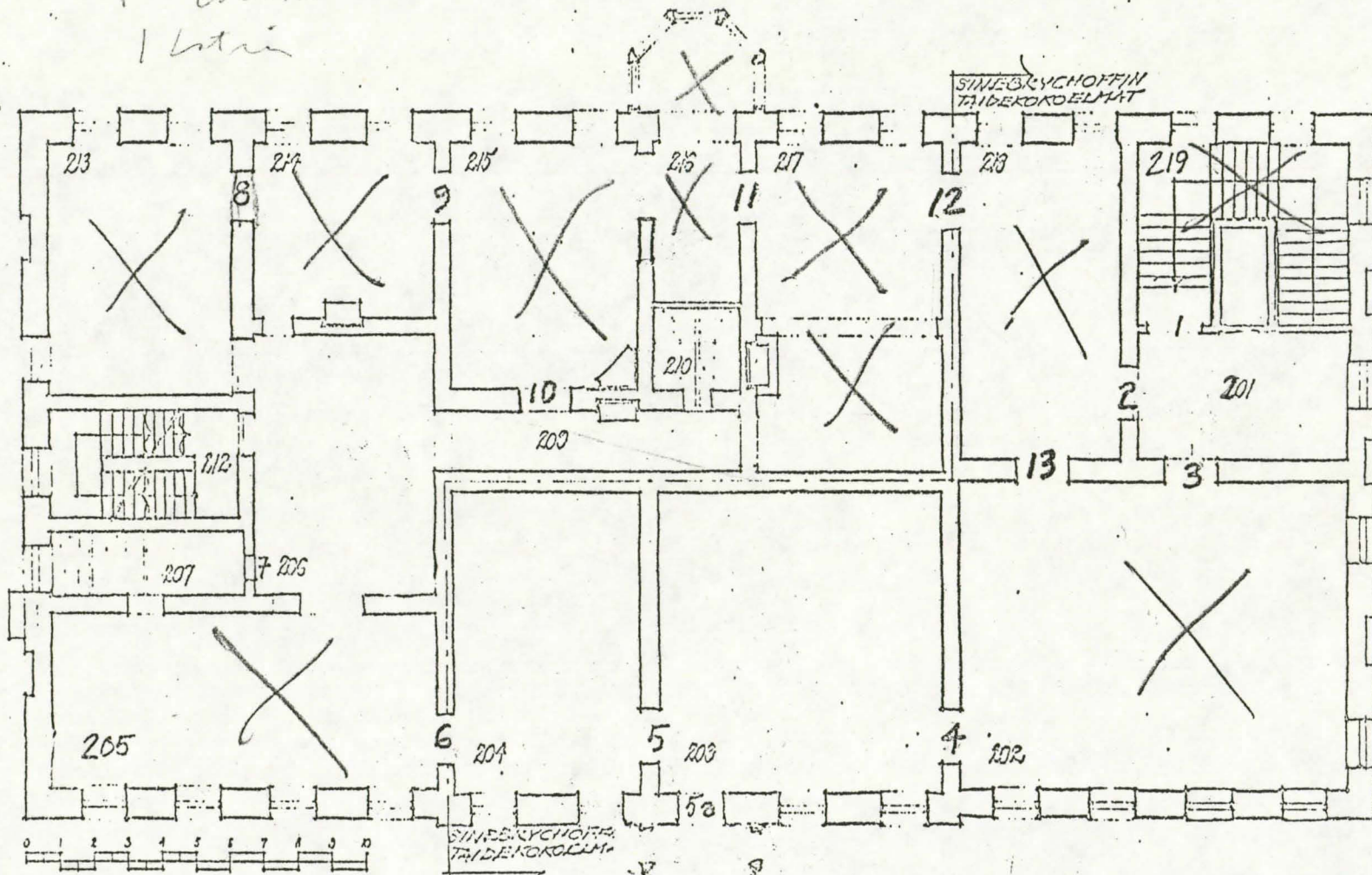
- 216 katto rapattu, kattolista rapattu, erkkeriosassa erilainen
uusi parketti, jalaklista kuten 206
ikkunoiden alla seiniässä listanelointia
- 217 katto rapattu, kattolista rapattu, + kipsikoristeet(jatkuu käytä-
uusi parketti, jalkalista uusi väseinälle)
kaakeliuuni(huom. alaosassa lastulevyverhous)
ovi 217/209 uusi
ikkunapenkki marmori
- 218 katto rapattu, rapattu kattolista
van kalanruotoparketti, uusi jalkalista
ikkunapenkki marmori
- 219 katto rapattu, rapattu kattolista+ kipsikoristeet
porrastasanteet kaakelilaatta, porrasaskelmat kalkkikivi
ei jalkalista
porraskaide valurauta, mahonkijohde
ikkunapenkit betoni, niihin kiinnitetty tippakourut peltiä
HUOM rihlatut kalkkikiviaskelmat olleet maalatut vaaleanharma-
tavan sinisiksi.

SINEBRYCHOFFIN PÄÄRAKENNUS
 ULLAKKOKERROS 1/200

10, 12, 1975 *[Signature]*

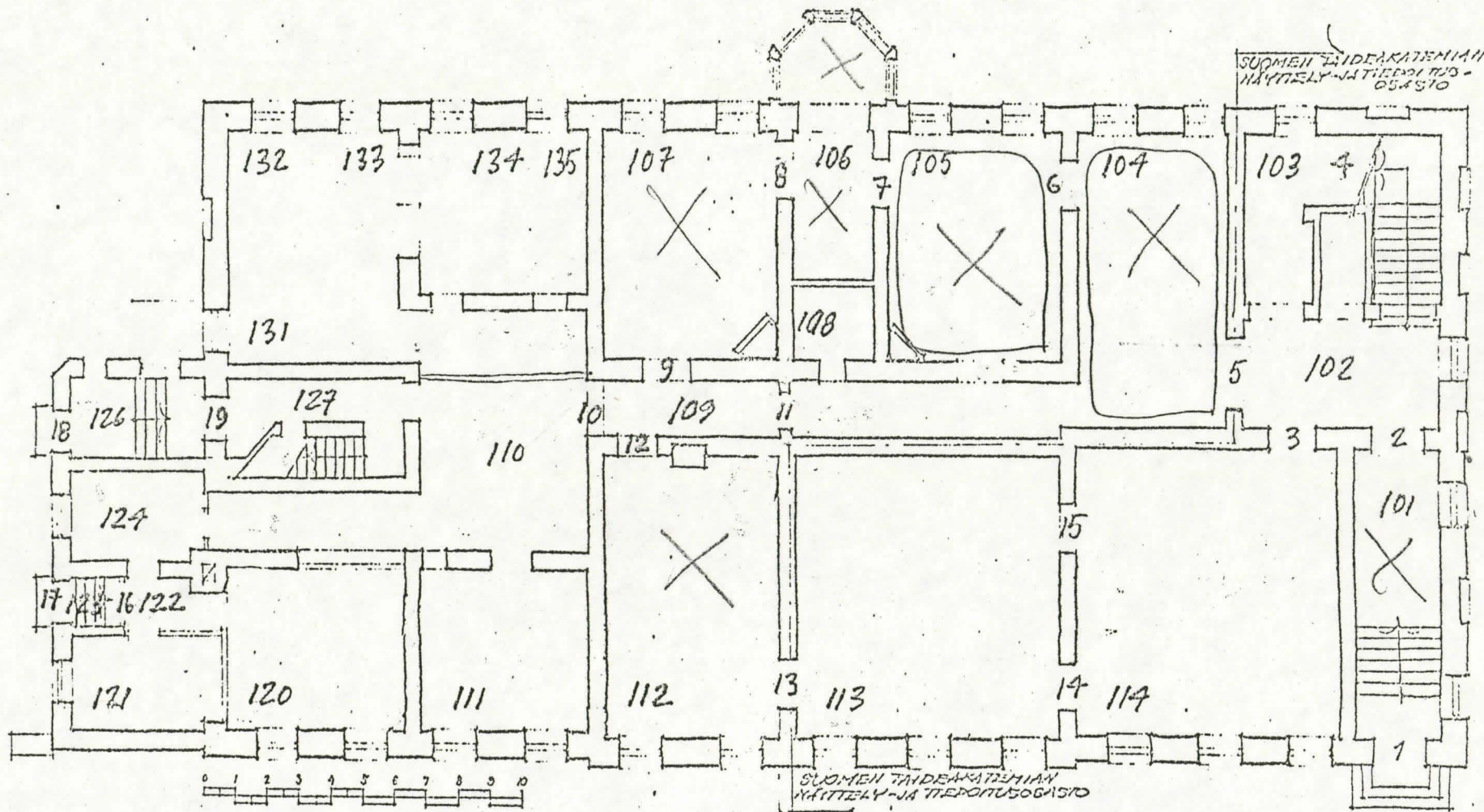
- 13 huonetta
 1. tanssipaikka
 2. pöytähuone
 1. lounas
 1. kloti

10:ssä teipit
 9:ssä huoneissa parketti
 11:ssä maa + liista (pöytähuone + lounas)
 20 kpl 6-puusta saarni-ikk. + marsofitenki

SINEBRYCHOFFIN PÄÄRAKENNUS
 TOINEN KERROS 1/200

10.12.1975 *Et*

13 huonetta, timber, 2 fönstuga / Lovi
 8 ssa huoneessa listava (huoneet)
 (7:ssä huoneessa katto)

muissa huoneissa katto

9 huoneen tapetit

SINEBRYCHOFFIN PÄÄRAKENNUS
 POHJAKERROS Talo 14200

10.12.1975

Planck 1.

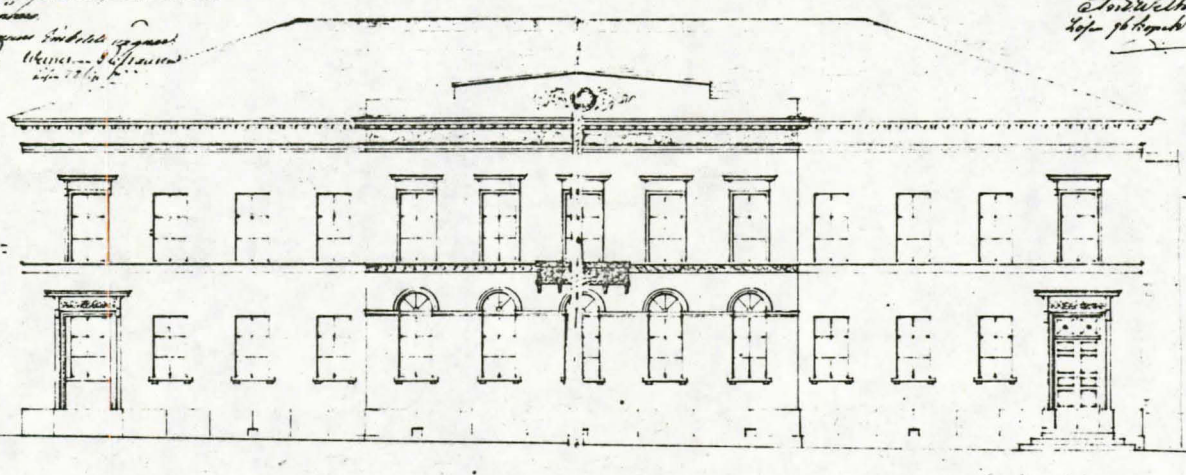
Piirustus tillett Stenshus

att uppföras af Commerces Rådet i Stockholm a Tomtom n:o 23

vid Boulevarden i Quartier Stollen.

Handwritten notes in Swedish:
 Skildringen af detta hus...
 och af dess utvändiga och inre byggnad...
 och af dess inre byggnad...
 och af dess inre byggnad...
 och af dess inre byggnad...
 och af dess inre byggnad...

Handwritten notes in Swedish:
 Uppgjord och godkänd
 af Kungliga Prinsens
 Kontoret den 22 Junii 1840
 för Prinsens Prinsessans
 och af Prinsessans
 Hof- och Kammarskans

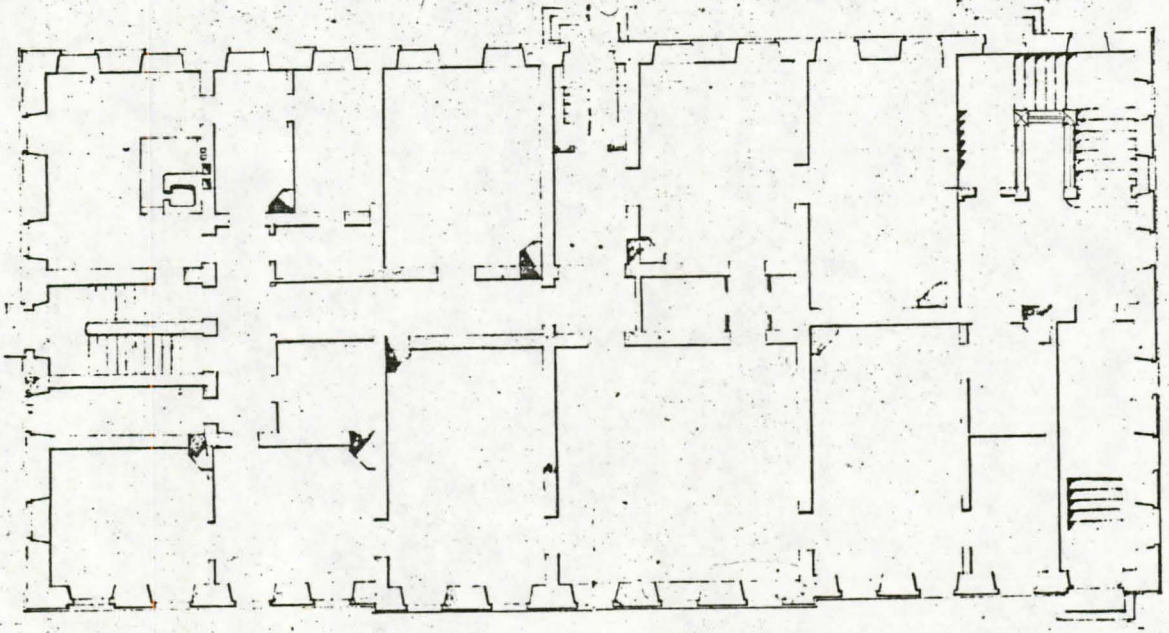
Scale bar with units and the name 'J. Samuel'.

Vuonna 1840 hyväksytyt piirustukset: katujulkisivu

Planck 2.

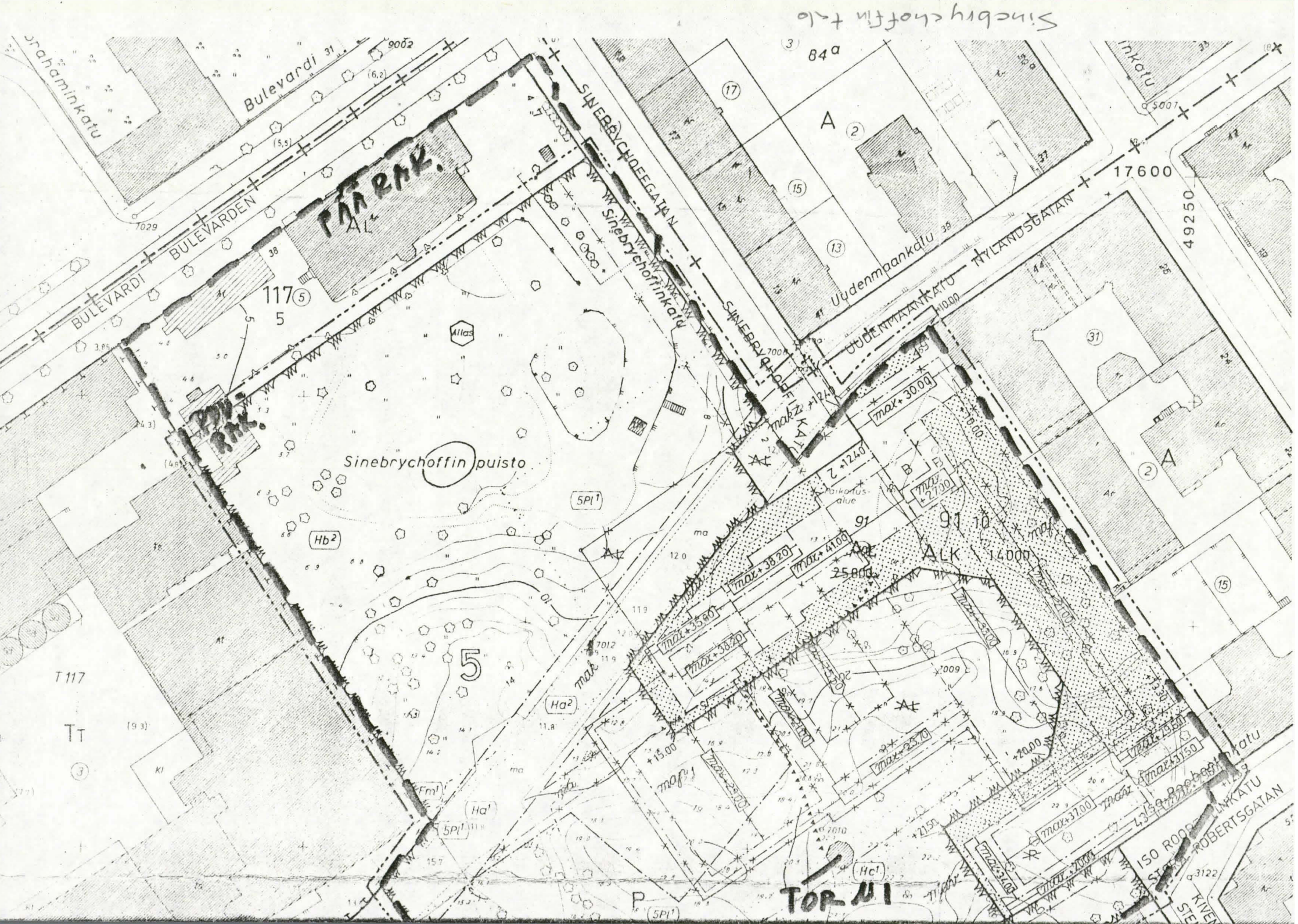
Piirustus till ett Stenshus, att uppföras af Commerces Rådet i Stockholm, n:o 23 och 25 vid Boulevarden

Plan of Main Floor.

Scale bar with units and the name 'J. Samuel'.

Vuonna 1840 hyväksytyt piirustukset: pohjakerros

Sinebrychoffin t. 19

84a

Jrahaminkatu

Bulevardi 31

PÄÄRAK.

SINEBRYCHOFFELAIN

Sinebrychoffinkatu

Uudenmaankatu

17600

NYLANDSGATAN

49250

117

Sinebrychoffin puisto

SP1

Hb2

Ha2

Ha1

SP1

Hc1

SP1

TOP-41

ROBERTSGATAN

ISO ROOP

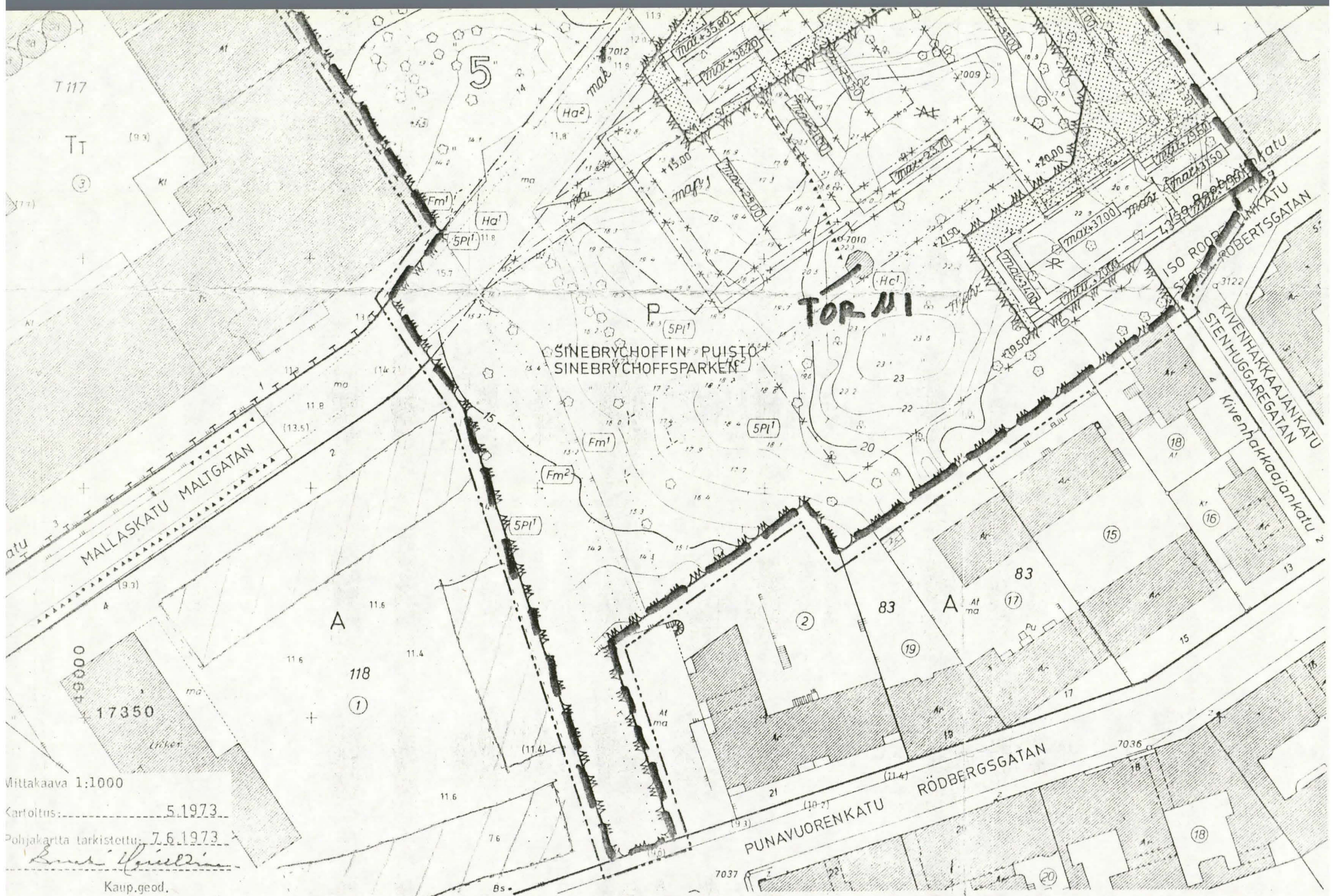
ROBERTSGATAN

ISO ROOP

ROBERTSGATAN

ISO ROOP

ROBERTSGATAN

Mittakaava 1:1000

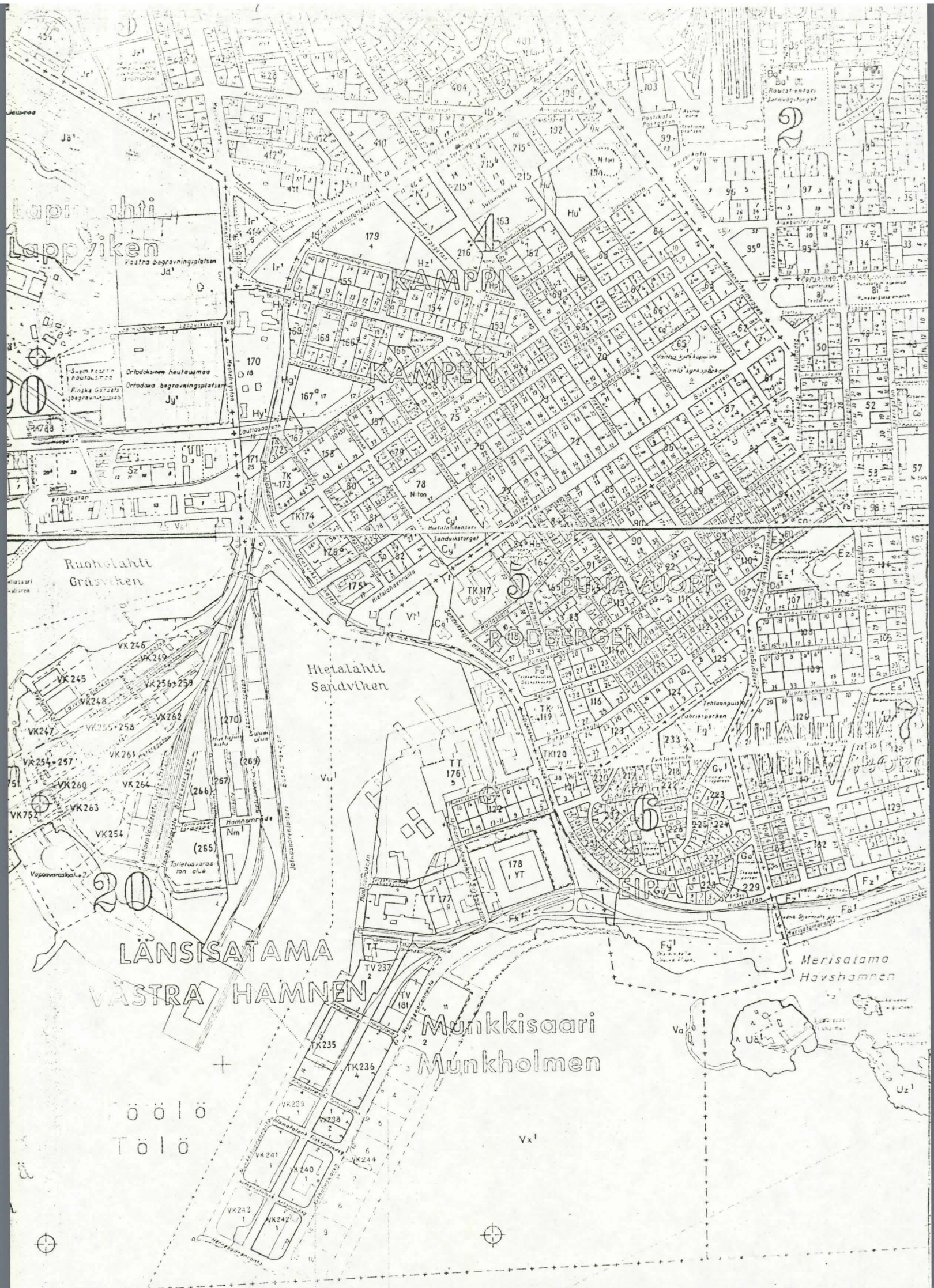
Cartoitus: 5.1973

Pohjakaarta tarkistettu: 7.6.1973

Eino Vuorinen

Kaup.geod.

Sinebrychoffin tala

Lappviken
Lappviken
Lappviken

KAMPPI
KAMPPI
KAMPPI

RODBERGEN
RODBERGEN
RODBERGEN

LÄNSISATAMA
LÄNSISATAMA
LÄNSISATAMA

VÄSTRA HAMNEN
VÄSTRA HAMNEN
VÄSTRA HAMNEN

Munkkisaari
Munkkisaari
Munkkisaari

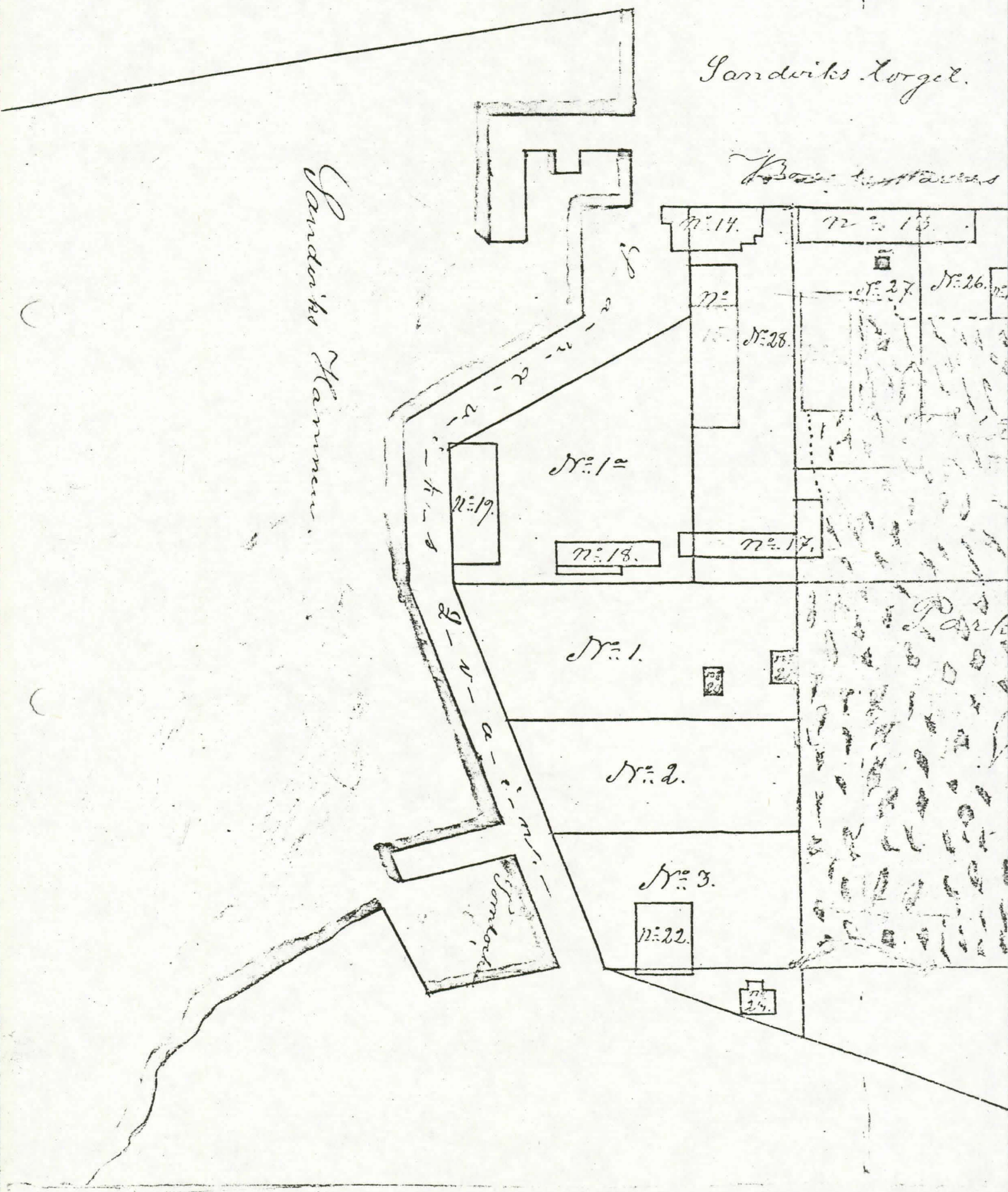
Munkholmen
Munkholmen
Munkholmen

Töölö
Töölö
Töölö

Merisatama
Merisatama
Merisatama

Havshamnen
Havshamnen
Havshamnen

Plan-teckning af äbyggnadernas läge i under-tecknades egendoms gårdar N° 9, 19, 21, 23.
sön af Helsingfors stad, samt dertill gränssander lues.

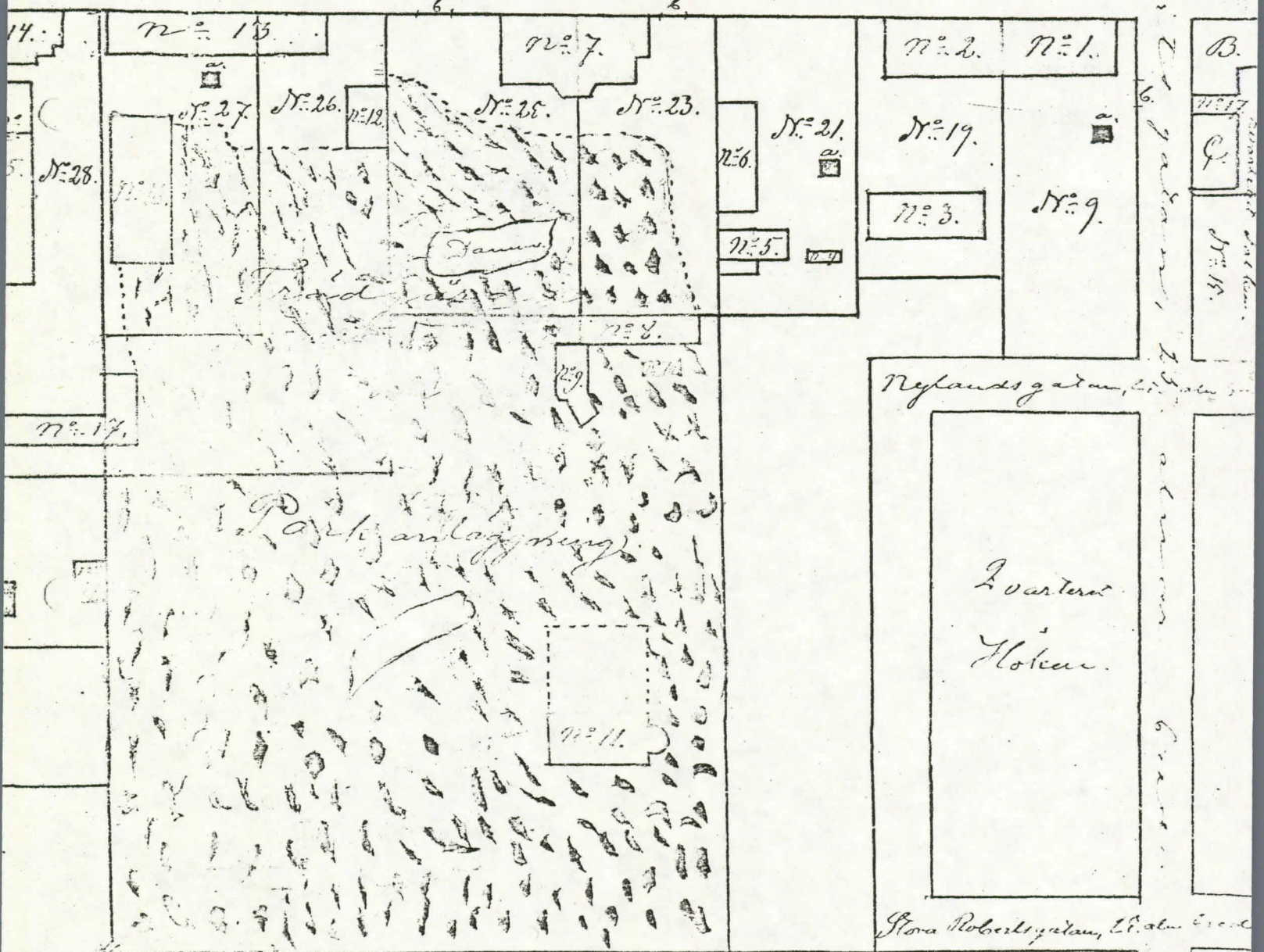

gårdar N° 9, 19, 21, 23, 25, 26, 27, 28, 1^a, 1, 2, och 3 i kvarteren 84. Ströms och 83. S.

Landviks torget.

Quarteret Tranan.
obbyggd.

Brännvinsgatan, 40. alnar bred

Quart.
Ströms
N° 17
B.
C.
N° 18
N° 19
N° 20
N° 21
N° 22
N° 23
N° 24
N° 25
N° 26
N° 27
N° 28
N° 29
N° 30
N° 31
N° 32
N° 33
N° 34
N° 35
N° 36
N° 37
N° 38
N° 39
N° 40
N° 41
N° 42
N° 43
N° 44
N° 45
N° 46
N° 47
N° 48
N° 49
N° 50

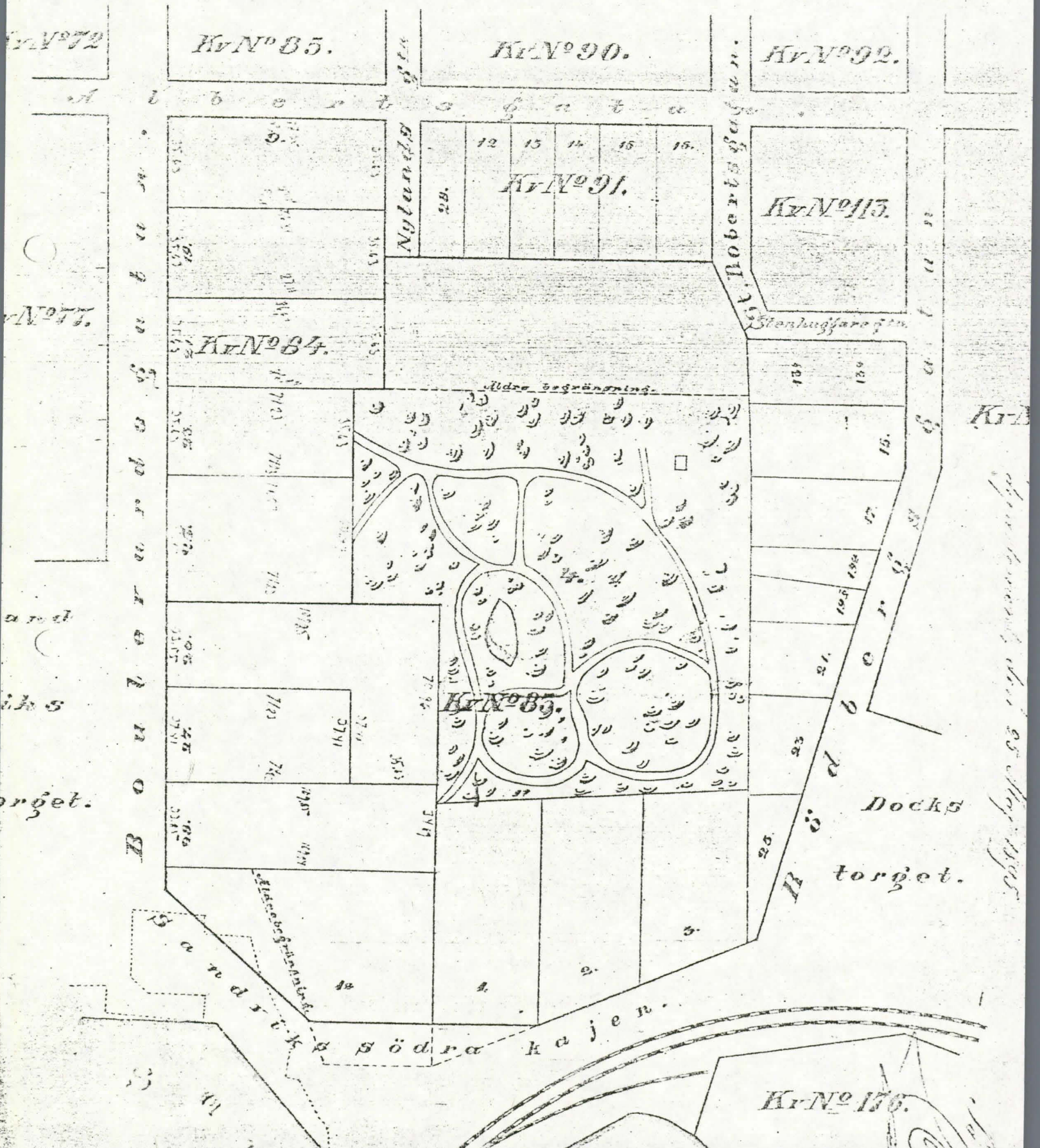
Hörsalla stadsfullmäktiges

178

ombesvär N° 1° vid rikshövdingens förvaltnings

myndighet till ändring i byggnadsförordningen

inom karta N° 85

Handwritten notes on the right margin, including 'Kv N° 156' and other illegible text.

Tilikirja vuodelta 1875 on sivunumerot

- s.4 januari- Snickar Henriksson för 2 par fönsterbåga 14 (ei mainita rakennusta)
- s.21 Februari- Arkitekten Höijer för bryggeribyggnaden 1000
- s.29 Mars- Jyrjews räkning för tapeter 39,40
- s.31 Mars 10 knippor rappnings stickor 5 *Katto rappaus vrt. Katti S. Lahti, 151.*
- s.32 Mars rappningspeltor 45 45p *Käytetään maaliväriä noki, käyt. väriihin*
- s.32 Mars 1 fat krita & 1 fat kivrök & 51/4 st jerltråd 71,35 *maalarhelt. väriä.*
- s.47 April- målare för 16 dagsverken 44
- s.59 ^{Het} Frakt för 2 fat Fernissa från P:burg 16,12 *tumma sininen väriä → lävinnä ferriferous*
- s.60 Maj 1st Berliner blått 3 *Sai oikeudet vasta 17. jult vrt. s. 13*
- s.62 Maj Byggmästar Hjort af Ornäs An Cassa för rappning af *Annoff*
byggnaden 300.
- s.68 Juni- Sama 600
- s.71 Juni- friesedel för trappsteg 68
- s.72. Juni- ^{punamulta} Rödmylla, Zinkhvitt, krita, penslar, blysocker, ^{lyijy} *→ kullt läcke*
(oljy? →) kullt. hajwetta
nerotin (?) 251,09 *= neroff.*
- s.72. Juni- Hjort af Ornäs Sama 700
- s.85 Juli Jurjew tapetter räkning 124,34
- s.98 Augusti- Frakt för Fernissa från Petersburg 8,48.
- s.101 Aug. 20 rullor tappeter 840 aln.
Sama Fernissa från Petersburg
- Sama Bäckström för huggning af Zvarnstenar (?)
- s.103 Målarverkstaden; penslar Kopallack, Zerotin (?) rödfärg ^{punamulta}
→ kopallin käytetään lakojen ja verhojen valmistukseen
**sprülakka*
keltamulta → gulockera
gulocker Zinkhvitt 257,08
- s.110 - sept- Diverse färger 8,92
- s.114 sept.- stenhuset för gipsarbetet 90
- s.114 sep.- Målar Johansson för målning af paradtrappan, esiintyy *Tärrappu*
myöhemmin kylttimaalauksen tekijänä 977,35 *v. 1876. 60,50*

Käytetään maaliväriä, öljyväriä
 (esim. tapetteihin)

SINEBRYCHOFFIN TEHTAAN ARKISTO

Tilikirja vuodelta 1875

s.127 oktober- J.Jyrjews för tapeter 28,06

s.149 December -målar H.j. Spiring An Cassa för målningsarbete
på karaktersbyggnaden 2000

s.154 Decem. 3st grön färg

s. 158 Arkitekten Hoijer & byggmästar Hjort af Ornäs An Cassa för
diverse & extra arbete 400

Tilikirja vuodelta 1876 ei sivunumeroita

valig
Frakt för Fernissa från Petersburg 27,60

Maj- A Uschakaff An Cassa för fernissa 590,99 (pietarilainen kaup-
pias ?)

Juni- Hjort af Ornäsille 1500

Juni- 2 fat rödmylla 1 fat zinkhvitt

Juli- Målar Spiring An Cassa ? byggm. Hjort 500

Juli Tapeter Jyrjews 84,90

Aug.- Hjortille Av rappning

Aug.- Fernissa från Petersburg

Sept. Målar Spiring An Cassa för målning ? Hjort af Ornäs 1000

SAMA Målar Spiring rest för målning ? hjort af Ornäs 579,10

tämän jälkeen ei näitä enää mainita.

Nov.- - tapeter sama firma.

Dec.- Arkitekten Th. Hoijer räckning för diverse arbeten 2,070

SINEBRYCHOFFIN TEHTAAN ARKISTO

Tilien kirja vuodelta 1874, ei sivunumeroita

Tilikirjassa ei mainita maalari spiringiä nimeltä, sen sijaan
arkkitehti Höijer mainitaan useita kertoja panimorakennuksen
yhteydessä. On myös mainintoja maalarille maksetuista palkkiois-
ta, mutta nämä koskevat luultavasti myös panimorakennusta.

Seuraavat merkinnät poimin ylös:

Mars- Arkitekten Th. Höijer betalt till snickar Hendrikson 200

Mars- Arkitekten Th. Höijer An Cassa åt stenhuggar Andell 250

April- Arkitekten Th. Höijer An Cassa 1000

Maj- 5 st målar penslar 5

33- mönja 9,90

10- Zinkvitt 31,50

Juni- Betallt frakt för Fernissa 6,75

Juni- Målare för 14 dags verk 51

Juli- Fernissa 20

Augusti- Höijerille bryggeribyggnad 1500

Aug.- Jyrjews räkning för tapeter 17297

Juli- Arkitekten Höijer An Cassa för bryggeribyggnaden 1000

ja Hendrikson 100

Luultavasti Paul. Siehoff vanhempi (johdossa 1852-78)
rakennutti auton.

POUSARIN GRADU

s.49 Tapetionti kuului tähän aikaan maalarien työhön.

Kattokoristelut yleisiä.

s.52- 17 Selostus maalari Edelmani n välineistä v.1836

Fernissa gryta med en kanna kokkt fernissa, limkokning

upptorkad grön limrärg

7 våder gröna tapeter.

"karrsk" → karrskan iluicetti

Ullmann

VÄREISTÄ: (löytyneet mainintoina kassakirjoista vuosilta 1874-76)

Berliinin sininen: Voimakas, heikosti vihreäänvivahtava tumman-sininen väri. Käytetään mm. liima- ja vesiväriinä. Ei ole normaali väri. (Taidesanakirja) Vrt. Tietosanakirjassa mainitaan, että voi myös käyttää öljyväriinä. Vrt. Pietarinen Huone 102 4 maalikerros, huone 217 2 m.kerros, 4 ja 5 kerros.

Sinkkivalkoinen: Alettu käyttää 1845. S:lla on guassi- ja tempera- väriinä suurempi peittokyky kuin öljyvärillä. Ei sovellu kalkkimaa- laukseen. (Taidesanakirja) Vrt. Pietarila huone 126 1 m.kerros.

MÖNJÄ: Keltaiseen vivahtava kirkkaan punainen väri, koostumukseltaan lyijyoksiidi (Taidesanakirja) Vrt. Pietarila huone 101 kerrokset 3 ja 4 sekä huone 218 kerrokset 1,2 ja 3.

KELTAOKRA ELI KELTAMULTA: Käytetään kai samalla tavalla kuin punamulta. Vrt. Pietari a huone 101 1 kerros.

VIHREÄ VÄRI: Vrt. Pietarinen, huone 101 2 krs, huone 103 5krs huone 201 1 krs (vrt tapetit) huone 215 3 ja 4 krs.

Matti j. Lahden kirjasta Kuinka Helsinkiä rakennettiin:

Vrt. Kassakirja 1875 s.31 mars 10 knippor rappingsstickor Katto rappauksessa käytettiin rappaus tikkuja jotta rappaus pysyisi katossa. Lahti s. 151.

Ulkoseinän koristeet tehtiin joko rappaamalla tai kipsistä valamalla. Lahti s.153

Kipsikoristeet suunnitteli arkkitehti 155- Lahti s. 155.

Katot maalattiin liimavärillä ja liidulla vrt. 1875 s.32.

ja 1875 s. 72.

ONKO KYSYMYKSESSÄ KATTO-VAI SEINÄMAALAUUS ?

Palovakuutus-asia, joka
we katto ma.

v. 1844 maalaus
se...

koristeet, n...